

Eşkoşuculuk

Tektanrıcılık, çoktanrıcılık, şirk vb.

Ağustos 2021
Selim Çalışkan
gerceginkitabı.wordpress.com
gerceginkitabı.com

Başlıklar

Birden çok tanrıyı hoşnut etmek...	2
Bugünkü tanrı heykelleri nerede?	4
Adlar...	5
Şirk neden en büyük günah?	8
Tevhit bireysel bir seçim midir?	10
Öncelikleri bozmak...	11
Nesnel iynin yerine öznel iyiler koymak...	14
Gerçeğin bir bölümü...	16
“Din özgürlüğü”	19
Yaşamın parçalanması.	21
Eş koşmanın güç dengesiyle ilgisi.	29
Eş koşmak kural koymaktır.	31
“La ilahe illallah” demek tektanrıcılık değildir.	31
Birden çok tanrı olsaydı çatışırđı.	32
Bilişsel uyumsuzluğun çoktanrıcılıkla ilgisi.	35
Şeytan zıplamaz, adım atar.	36
Her kötülük yalandan doğar, her yalan kötülük doğurur.	39
Modern yaşamdan tekil eş koşma örnekleri.	41
Tanrı heykellerinin konulduğu sunaklar nerede?	44
Modern tanrıların mitolojisi...	44
Ezici çoğunluk çoktanrıcıdır.	45
“Biz de Müslümanız ama hiç böyle aşırı yorumlar duymadık.”	48

Bu yazıda en yanlış anlaşılan konulardan biri olan eşkoşmayla ilgili kısa notlarımı derliyorum. Eşkoşuculuk Örnekleri adlı yazımın devamı veya gelişimi sayılabilir. Yazı kendi içinde dağınık gelebilir ama bunun konuyu anlamakta bir engel olmadığını umuyorum. Alt başlıklara ayırmaktaki amacım yalnızca okumayı kolaylaştırmak. Sitede yeniyseniz sağ menüde din başlığı altındaki yazıları okumanızı öneririm.

Birden çok tanrıyı hoşnut etmek...

Bir toplumda aynı anda birden çok tanrıya tapıldığının kanıtını görmek bazen kolaydır. Bugünün popüler sahte tanrılarında biri, evrenin merkezinde insanın olduğunu öğretir. Bu tanrıya göre insan ne isterse onu yapabilmelidir. Bütün varlık amacı ve çabası o noktaya ulaşabilmek olmalıdır. Bu tanrı özgürlük, bireycilik, sekülerlik, görececilik, hoşgörü gibi şeyler öğretir. Bu tanrıya göre iyi ve kötü diye bir şey yoktur; iyilik görelidir, gerçeklik algıdan ibarettir, bu yüzden kimse kimseyi yargılamamalıdır. Bu tanrıya boyun eğmeye karar vermiş olan toplumlar çocuklarına bu tanrının buyruklarını öğretir. Onlara kimseyi yargılamamayı öğretir. Ama işine geldiğinde döner ve Gerçek Tanrı'nın buyruklarını uygulayarak herkesi yargılar ve yargılamayı öğretir. Tanrıların arasında sıkışmıştır. Okullarda haftada sekiz saat birinci tanrının doğrularını öğretir ve "dilediğiniz tanrıya kulluk edebilirsiniz" mesajı verir, iki saat "din" dersinde öbür Tanrı'nın doğrularını öğretir ve onlara "Allah'ın kulu" olduklarını söyler.

Tanrılardan biri faizin bereket, bolluk, gönenç getirdiğini söyler. Tevrat'ın, İncil'in ve Kuran'ın Tanrı'sı ise tam tersini söyler. Faizin ve rantın yoksulluk getirdiğini ve kötü olduğunu söyler, insanlara paylaşmak başta olmak üzere faizsiz ve rantsız yollar arama görevi verir. Her iki tanrıya birden kulluk etmeye çalışan bazı şaşkın toplumlar hem faizi yasal yapar hem de "faizsiz finans" diye bir aldatmaca uydururlar. Hem Mamon'a kulluk eder hem de akıllarınca Kuran'ın Tanrı'sı'na kulluk ederler.

Tanrılardan biri, sözgelimi kapitalizm tanrısı, kullarına sınırsız mülkiyet hakkı vermiştir. Bir başka tanrı böyle bir hak vermemiş ve zenginliği paylaşmayı buyurmuş olabilir. Çoktanrıcı seküler toplum isteyen istediği tanrıya tapmasına izin verme iddiasındadır. Ne rastlantı, zenginler hep birinci tanrıya taparlar! Hep birinci tanrının dediği olurken insanlar gözleri açık olduğu halde "özgürlük" ve "seçenek" düşleri görürler.

Tanrılardan birine göre kadın erkek eşittir. Kadın daha eşittir. Bu tanrıyı hoşnut etmek için anayasa, aile içi şiddet yasası, cinsel suçlar kapsamını yalnızca kadınlar lehine oluşturan ceza yasası, istihdam avantajları, ticaret ve kredi avantajları, burslar, parti kotaları vb. kadına hizmet ettirilir. Öte yandan Gerçek Tanrı, namı diğer Allah, kadınla erkeğin eşit olmadığını ve erkeğin kadını geçindirme görevi olduğunu bildirmiştir. Çoktanrıcı toplumda bu kısmen hâlâ yürürlüktedir. Mahkemeler hâlâ kocaya karısını geçindirme görevi yüklerler örneğin. "Eşittir" diyen tanrıyla "eşit değildir" diyen Tanrı'ya aynı anda secde etmeye çalışmak ortaya böyle uyumsuz, kirli bir uygulama çıkarmıştır. Birinci tanrının kurallarına göre yapılmış olan nikah zorunlu ama ikinci Tanrı'nın yasasına göre yapılan nikah fazladandır, isteğe bağlıdır ve mahkemelerce tanınmaz. Bu şaşkın toplum kendini ikinci Tanrı'nın yolunda sanır.

Tanrılardan birine göre insan bir şeyi yoktan var edebilir. Örneğin düşünceyi. Bundan ötürü kişinin ürettiği fikirleri sahiplenme ve paylaşmama hakkı olduğunu söyler bu tanrı. Bu ilke modern fikrî mülkiyet hukukuna yol vermiştir. Gerçek Tanrı ise her şeyin Allah'tan olduğunu,

insanın aslında hiçbir şeye sahip olmadığını öğretir. Buna elbette düşünceler de dahildir.¹ Bu yüzden düşünce üreten insan “ben buldum, hepsi benim, dilediğime kullandırırım” diyemez ve ölçülü olması gerekir.

Fikrî mülkiyet tanrısının isteğine göre bir makineyi satın alsanız bile ona sahip olamazsınız.² Gerçek Tanrı’ya göre sahip olduğunuz üründen kötülük etmemek koşuluyla yararlanabilmeniz, yani yararı artırmak için ürünü değiştirme hakkınızın olması gerekir.³ Patentli bir mikrop denetiminiz dışında sizin laboratuvarınıza girdiğinde veya patentli bir tavuk bahçenize girdiğinde veya patentli bir tohum tozlaşıp tarlanıza girdiğinde fikri mülkiyet tanrısı sizin suçlu olduğunuzu, Gerçek Tanrı ise suçsuz olduğunuzu söyler.⁴

Sahte tanrılardan birine göre insanlar hayvandır. Bu yüzden hayvanların “hakları” vardır. Bir başka tanrı, Gerçek Tanrı ise hayvanların insanların yararlanmaları için var olduğunu söyler. Bir tanrıya göre hiç kimsenin hiçbir işine yaramayıp yalnızca hastalık saçan sokak itleri beslenmeli ve hapis yaptırımıyla korunmalıdır. Öbür Tanrı’ya göre ise hayvanlar insanların yararı için öldürülebilmeli veya kullanılabilirdir. Böylece iki tanrıya aynı anda kulluk etmeye çalışan toplumlarda fareyi, böceği öldürüp iti, kediyi yaşatmaya çalışan saçma sapan yasal çelişkiler oluşur.

¹ [Karun] Dedi ki: “Ancak, bir bilgi sayesinde bu bana verildi!” Aslında ondan önceki kuşaklardan güç yönünden daha üstün ve daha çok toplamış olanları Allah’ın yıkıma uğrattığını bilmiyor muydu? Suçlulara kendi suçları sorulmaz. 28:78

² En belirgin örneği bir fikrî mülkiyet ürünü sayılan yazılımdır. Bugünlerde bu durum iyice belirginleşti. Yazılımı satın alamazsınız; satmazlar. Kiralayamazsınız da; vermezler. Para ödeyebilir ve yararlanabilirsiniz ama bu daha önce benzeri görülmemiş bir sözleşmedir ve bildiğim hiçbir ülkenin yasası bunu düzgünce düzenlememiştir. Bu sakatlık yazılımla nesne bir arada satıldığında iyiden iyiye karışıklığa neden oluyor. *John Deere software controversy* sözcüklerini aratırsanız mide bulandırıcı bir örneğini öğrenebilirsiniz. Traktör üreticisi, çiftçinin malı olan traktörün yazılımı üzerinde değişiklik yapan çiftçilere karşı dava açıyor. Gereğesi yazılımı değiştirmenin fikrî mülkiyet hukukuna aykırı olması. Amacı çiftçinin traktöre tam anlamıyla sahip olmasını, onarmasını, ömrünü uzatmasını engellemek. Kötü olduğunu göre göre, bile bile kötülüğü durdurmayı olanaksız kılan düzenler çoktanrıcı düzenlerdir.

³ Kuran’da “kötülük etme özgürlüğü” diye bir şeyin olmadığını gösteren örneklerden biri Harut ve Marut’tur.

Süleyman’ın yönetimi hakkında şeytanların anlattığına uydular. Süleyman nankörlük etmemiştir. Fakat şeytanlar nankörlük ettiler. Büyü yapmayı ve Babil’deki Harut ve Marut isimli iki meleğe indirileni insanlara öğretiyorlardı. Zaten o ikisi, “Biz, yalnızca sınama aracıyız; sakın nankörlük etmeyin!” demeden hiç kimseye öğretmezlerdi. Böylece erkeği ve eşini onunla ayırmayı o ikisinden öğreniyorlardı. Oysa Allah’ın izni olmadıkça, hiç kimseye onunla dokunma veremezlerdi. Kendilerine dokunma veren ve yararı olmayan bir şey öğreniyorlardı. Gerçek şu ki onu satın alan kimsenin sonsuz yaşamda bir payı olmadığını da biliyorlardı. Benliklerini ne kötü bir şeye sattılar; keşke bilselerdi! 2:102

Yalnızca iyilik etme koşuluyla öğretmeleri şu anlama gelir: Satın aldığım traktörün yazılımını iyilik için, yani ekini daha iyi işlemek için kullanmak üzere değiştireceksem satıcının bunu engelleme hakkının olmaması gerekir. Harut ve Marut iyilik koşuluyla yazılımı ücretsiz veriyorlar. “Bu yazılımı yalnızca bizim istediğimiz işte kullanacaksınız” demiyorlar, dikkat edin, “iyilik için kullanacaksınız” diyorlar. Yani ölçüt iyiliktir. Bu demektir ki ikinci dipnottaki John Deere’in parasını ödediğim yazılımdan yararlanmamı engelleyebilmesi için en azından iyilik ölçütüne göre bir gerekçesinin olması gerekir. John Deere ise “bu yazılımı yalnızca benim istediğim işi benim istediğim biçimde yapman koşuluyla verdim” diyor. Kuran’a göre geçersizdir, batıldır, gerçek dışıdır. Tartışma derin ve fikrî mülkiyet aleyhine daha fazla kanıt var ama şimdilik bu kadar yeter.

⁴ World According to Monsanto belgeselini izlemenizi öneririm.

Çoktanrıcı toplum bir yandan Gerçek Tanrı'nın yolunu benimsediğini söyleyebilir, hatta kısmen onun doğrularını yerine getirebilir ama öte yandan ekonomik büyüme, AB'ye üye olma, küresel para piyasalarına eklenme gibi hedefler edinebilir. İlerleme, kalkınma, doymama Gerçek Tanrı'nın buyrukları değildir. Hatta bu paketlerin içinde onun buyruklarına bilinen pek çok aykırılıklar vardır. Ama çoktanrıcı toplum birden çok tanrıyı aynı anda hoşnut edebileceği yanılığına düşmeseydi zaten çoktanrıcı olmazdı. İslam'ı "namaz, oruç, hac" diye veya "şunlara, şunlara inanmak" diye tanımlamaya başlayan Müslümanların kendini **adım adım** kabul ettiren çoktanrıcılığa karşı hiçbir savunmalarının olmadığı bu tanımdan bellidir. Çünkü yaşamla ilgili en büyük, en önemli şeylerin **hepsini** dışarıda bırakan bir tanımdır! O dışarıda kalan şeyler değişen oranlarda öbür tanrılara pay edilmektedir.

Bugünkü tanrı heykelleri nerede?

Öğrencilik yıllarımda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde *şirk* sözcüğünü duymuş, okumuş ama ne olduğunu anlamamıştım. Anladığımı sanmıştım ama anlamamıştım. Çünkü bunu "dinsel" bir terim sanıyor, yaşamın bütününe özgü olduğunu bilmiyordum. Neden en büyük suçun bu olduğunu anlamamıştım. Kitapların ve öğretmenlerin bunu yanlış anlattıklarını otuzumdan sonra anladım. Neden en büyük suçun eş koşma⁵ olduğu sorusu sizin kafanızı kurcalıyorsa eşkoşmanın ne olduğunu anlamamışsınız demektir; bunu bir sağlama sayabilirsiniz. Eminim pek çok genç de benim durumumdaydı. "Dinle ilgilenmedikleri" için bu sorunun üzerinde durmadılar. Aradan geçen zamanda toplumun İslam öğretisiyle arası iyice açıldı ve şimdi Allah'a ortak koşmanın ne olduğunu anlayan pek az kişi kaldığını görüyorum.

Bir süredir anlatmaya çalıştığım üzere, çoktanrıcılık birtakım heykellerin önünde yere kapanmak değildir. "Ey Musa! Onların tanrıları gibi bize de bir tanrı yap"⁶ ayeti mecazdır. Musa'nın halkının suçu heykel falan değildir. Kendilerine öğretilen tektanrıcılığı bırakıp güçlü ve pırıltılı gördükleri toplumların çoktanrıcı yaşam biçimine imrenmeleridir. Ahlakın Tanrı'dan başka kaynaklarının olduğunu kabul etmek ve ahlaki çifte standartları yaşamda kurumsallaştırmaktır şirk. Tapınakta "Allah En Büyüktür" deyip, ofise gittiğinde ekonomi tanrısının, fabrikaya gittiğinde fikri mülkiyet tanrısının, askere gittiğinde NATO tanrısının vb. sahte tanrıların buyruklarına uymak eşkoşuculuktur.

Heykellerin var olup olmasının bir şeyi değiştirmemesinin örneği, Batı'nın ırkçılıkla ilgili gelişiminde görülebilir. Irkçılığın eskiye özgü olduğu ve artık aşıldığı anlatısı pek yaygındır. İşin gerçeğine baktığımızda ise şunu görürüz: Batı'nın sorunu ırkları ayırmasında değildi. Kendine benzemeyen **yaşam biçimini** yok saymasında, boyunduruk vurmak veya yok etmek istemesindeydi. Bu durum Yunan-Roma'dan beri değişmemiştir. Kendinden olmayanı "barbar" diye aşağılayan Roma Hristiyan olunca bile bu kibirleri geçmemiş, bu kez Hristiyan olan ve

⁵ Eş koşmak = ortak koşmak. Bu eylemin alışkanlıklar, düzenlilik ve sistemlilik göstermesi eşkoşuculuk = ortak koşuculuk = şirk = çoktanrıcılık = politeizm sözcükleriyle ifade edilmelidir. Tersine tektanrıcılık = monoteizm = muvahhitlik denkleğiyle ifade edilebilir. Tıpkı "din" sözcüğü gibi monoteizm, politeizm, tektanrıcılık ve çoktanrıcılık kavramları bilimsel jargonda Kuran'dakinden farklı anlamda kullanılıyor. Ad olmuş biçimleri, Kuran'daki Arapça *müşrik* sözcüğünün birebir karşılığı olan "eşkoşucu"yu ve şirk eyleminin adı olan "eşkoşma"yı birleşik yazmayı seçiyorum. Dil Derneği sözlüğü de birleşik yazıyor. Eylem olan eş koşmanın bileşik yazılıp yazılmayacağından emin değilim, bu yüzden ayrı yazıyorum.

⁶ Ve İsrailoğullarını denizden geçirdik. Kendi yakıştırmalarıyla kutsallaştırdıkları simgelere tapınan bir toplumla karşılaştılar. Dediler ki: "Ey Musa! Bize de onların tanrıları gibi bir tanrı yap!" Dedi ki: "Aslında siz bilisiz bir toplumsunuz!" 7:138

olmayan ayırımına göç etmiştir. Barbar, “kafir”le yer değiştirmiştir. Kilise Reformu ve Aydınlanma’dan sonra da bu nefret yine geçmemiş, aydınlanmış ve aydınlanmamış (veya ileri ve geri) ayırımına göç etmiştir. Bu düşmanlık bugün İslam’da direten toplumlara “seküler olamayan ilkel toplumlar” ayrımıyla yöneliyor; Kissinger’ın “Dünyanın Düzeni” kitabında rahatlıkla okunabilir. Hatta bu Sümer’den kalma, bütün çoktanrıcı uygarlıklara gömülü bir kibir bile olabilir. Gılgamış destanında Enkidu yaban hayatı sürdürdüğü için aşağılanıyor. Enkidu ancak uygarlaştıktan sonra adam oluyor. Bu dizeler, kentli insanın köylüyü, uygar insanın göçebe insanı aşağılamasına çok benziyor. Hâlâ değişmemiştir. Batı, kendisi gibi yaşamayan herkesten nefret eder. Şimdi Batı’da yerleşik olan zenciler ve uzak doğulular da Batı’nın bu hastalığını benimsediler ve farklı ırklardan oluşan bir toplum olarak hep birlikte Batılı yaşam biçimini benimsemeyen toplumlardan nefret ediyorlar. Irkçılık yok olmadı, yalnızca biçim değiştirdi. Çünkü zaten sorun ırk boyunduruğu değil, **din boyunduruğuydu**.

Şimdi, Batı’nın ırkçılık hastalığından tedavi olabildiği düşüncesi nasıl bir yanılgıysa, heykellerin yokluğunun çoktanrıcılığın bittiğini gösterdiği düşüncesi öyle bir yanılgıdır. Her iki süreçte de hastalık, yalnızca gözle kolayca algılanabilen düzeyden bir üst düzeye, daha karmaşık bir algı düzeyine göç etmiştir.

Adlar...

Kuran’a göre İbrahim Peygamber toplumunda tanrı heykelleri vardır:

“Allah tanıktır ki, arkanızı dönüp gittikten sonra kutsallaştırdığınız simgelerinize bir oyun oynayacağım!” Sonunda en büyükleri dışında tümünü paramparça etti. Artık, belki ona başvururlar! “Tanrılarımıza bunu kim yaptı? O kesinlikle haksızlık yapanlardan birisi!” dediler. “İbrahim denilen bir gencin, onları diline doladığını duyduk!” dediler. “Onu insanların karşısına çıkarın; belki tanıklık eden olur!” dediler. “Ey İbrahim! Tanrılarımıza bunu sen mi yaptın?” dediler. Dedi ki: “Hayır! İşte şu büyükleri yapmıştır; eğer konuşuyorlarsa onlara sorun!” 21:57-53

Hud Peygamber toplumunda heykeller yoktur:

Ve Ad’a kardeşleri Hud’u gönderdik. Dedi ki: “Ey toplumum! Allah’a hizmet edin. Sizin için ondan başka Tanrı yoktur. [...] Dediler ki: “Allah’a Tek ve Eşsiz olarak hizmet etmemiz ve atalarımızın hizmet ettiklerini bırakmamız için mi bize geldin? Bize gözdağı verdiğin şeyi artık getir; eğer doğruyu söylüyorsan?” Dedi ki: “Efendinizin cezasını ve öfkesini hak ettiniz. Allah’ın hakkında hiçbir kanıt indirmedeği, sizin ve atalarınızın uydurduğu isimler için mi benimle tartışıyorsunuz? 7:65-71

Kuran metnine göre Muhammed Peygamber toplumunda heykeller yoktur:⁷

Lat ve Uzza’yı görüyor musunuz? Ve diğerini; üçüncüsü Menat’ı? Erkekler sizin de dişiler onun mu? İşte bu alçakça bir paylaşım! Bunlar sizin ve atalarınızın uydurduğu isimlerden başka bir şey değildir... 53:19-23

Modern toplumlarda ise çoğu tanrının üzerinde uzlaşmış birer adı bile yoktur. Ama buyrukları her yerde yankılanıyor. Ayette Kuran’ın “bunlar adlardır” demesi önemlidir. Bu iki ayette

⁷ Siyer ve hadis metinlerinin Kuran’la çeliştiği yerde siyer ve hadisi tutanlar “teslim olmuş” sayılabilirler mi?

“tanrılar” demiyor. “Putlar” demiyor. “Efendiler /rabler” demiyor. Bunu daha iyi anlamak için ad nedir diye düşünelim.

Var saydığımız her şeye ad veririz. Kısmet, yazgı, şans, baht da bunlardandır. Yunan-Roma kültüründen etkilenmiş toplumlar (buna modern Türkiye de dahil) şanstı çoğu kez kişiymiş gibi söz ederler. “Genelde şanssız bir kişiyimdir”. “Bugüne dek şans yüzüme gülmedi.” Yanında gezdirdiği bir kişiymiş gibi söz ediyor.

Kişiymiş gibi söz edilen bir başka şey bilimdir. “Bilim bunu açıklayamıyor.” “Bilimin ilerlemesine yardım etmek görevimizdir.” “Bilim ne diyorsa hükümet onu yapsın.” Aramızda dolaşan olağanüstü güçlü bir kişiymiş, sözü dinlenesi yaşlı bir bilgeymiş gibi söz ederler. Aslında bilim sözcüğü “bilimadamları” sözcüğü yerine kullanılır ama başka bir sözcük kullanınca sanki onlarla ilintili ama onlardan ayrı bir kişilikmiş gibi kavramlaşıyor. Hani bilimadamlarının yaptıkları işin en ideal, en som çıktısı gibi. Bu kullanım, “halk” veya “kalabalık” sözcükleri yerine “milli irade” sözcüğünü kullanmaya benzer. Böylece sözcük, milyonlarca kişinin seçimlerinin anlamsız matematiksel toplamından başka bir şeymiş gibi kavramlaşır. Kalabalıkların zaman zaman kafasızca davrandıkları inkar edilmez ama “milli irade” deyince o sakar, kafasız, düşüp şaşan kalabalık sanki hata yapmayan tek kişiymiş gibi olur, verdiği kararlar neredeyse kutsallaştırılır.

Eleştirel Düşünme sitemde yazısında olgulara ad vermiş veya vermemiş olmamızın düşüncemizi ne kadar somut ve belirgin olarak etkilediğinin örneklerini vermiştim.⁸ Sözcükler düşüncemizi yönlendirir. Bir an için “şans” sözcüğüne sahip olmadığımızı düşünün. Kumarı da bilmediğimizi düşünün. Bu durumda başımıza gelen rastlantısal olaylara veya o hesaplanamayan sonuçları ortaya çıkaran varsayımsal şeye bir ad vermemiş olacaktık. Bu boşluğu Tanrı sözcüğü doldurabilirdi. Veya bu boşluğa ad koyan toplumlardan habersiz isek o boşluk, öbürleri gibi adsız bir boşluk olarak kalırdı. Bu boşluk çok büyük olasılıkla yaşamımıza kumarın ve piyangoğunun da yokluğu olarak yansırı. Tıpkı küçük renk farklılıklarını adlandırmamış toplumların o renkleri gözle ayırmakta zorlandıkları gibi. Az önce kullandığım rastlantı sözcüğü de tıpkı şans gibi, aslında bilemediğimiz, gizine eremediğimiz, hesaplayamadığımız şeylere verdiğimiz addır. Yani zihinsel bir kurgudur. Bir kurgu olması böyle bir şeyin ille var olmadığını kanıtlamaz elbette. “Rastlantı” diyerek bir oluşun sonuçlarını hesaplama konusundaki çaresizliğimize işaret ediyoruz, karşıdaki de bunu anlıyor. Pozitivist biyologların oluşturdukları evrim kuramında “rastlantısal mutasyonlar” kavramı vardır. Aslında anlayamadıkları, çözemedikleri bir konuya “bilmiyoruz” demekten çekindikleri için verdikleri bir addır rastlantı. Böylece “o yeni türü Allah türetiyor” diyenlerden farklı davrandıklarını, “boşlukların tanrısı”nı çürüttüklerini sanırlar. Oysa tek yaptıkları sözcükleri değiştirmektir. Boşlukların tanrısı savunucuları çözemedikleri konuyu Allah sözcüğüyle örtmeyi denerler. Pozitivist /ateist bilimadamları da Allah yerine “rastlantı” sözcüğünü kullanırlar. Sonuç aynıdır:

“Yeni türleri Allah yaratıyor.” = “Yeni türler rastlantısal mutasyonla oluşuyor.”

Sözcükler iletişim kurmamızı sağlar. Ama sözcüklerin anlamı uzun zaman dilimlerinde kendiliğinden değişir. Bu olgu, değişmeyen temel gerçeklerden oluşan bir tinsel çıpaya olan gereksinimimizi kısmen açıklar. Toplum kendini bu çıpadan yoksun bıraktığında bir bakarsanız “şans” basbayağı bir kişi olup çıkar. Roma mitolojisinde bu olmuştur. *Providentia*, geleceği öngörme yetisine sahip bir kişi/tanrıdır. Ortadoğulu çoktanrıcılar gibi Romalılar da Tanrı'nın iradesini öğrenmek için kura çeken bir toplumdur. Tanrı'nın gelecek planları ayrı bir ad altında kişileştirildiğinde küçük bir tanrı yaratmaya epey yaklaşılmış oluyor. Şans oyunlarına boğulmuş bugünün toplumunda bu durumun yeniden ortaya çıkması olasıdır diye düşünüyorum. Sonuçta kapitalizmin kurucusu olan Protestan ahlak, “her kim zengin olduysa Tanrı ona iyilik ettiği

⁸ <https://elestireldusun.wordpress.com/2020/02/25/sozcukler-8-sozcuk-secimine-dikkat/>

içindir” der. Kurayı kazanana da Tanrı iyilik etmiş ise, “Şans Tanrısı”ndan veya “şans tanrıları”ndan söz etmeye başlamaya epey yakınız demektir.

İşte bu ayette put, tanrı, tapıncak, efendi vb. sözcükler yerine “ad” sözcüğünün kullanılması, anlamın zamanla değişe değişe gökte veya yerde yaşayan ve başımıza gelecekleri belirleyen kişilere dönüşmesi sürecine gönderme yapar. Bugün tanrı heykellerinin olmaması (en azından hepsininin olmaması) bir şeyi değiştirmiyor. Sonuçta heykel de sözcük de karşılık geldiği kavramı temsil eden birer işarettir. Bugün bilim, insan hakları, demokrasi, ilerleme, eşitlik, barış gibi sözcüklerin kullanımına dikkat edin. Bunlar birkaç yüzyıl öncesi Avrupa’sının *Providentia*’sı gibi büyük harfle yazılmaya, kişileştirilmeye ve Yunan panteonu benzeri bir tanrılar meclisi oluşturmaya başlamak üzeredir. Bu dönüşümün henüz açık ve somut biçimde gerçekleşmemiş olması, bu adların Tek Gerçek Tanrı’ya eş koşulamayacağı anlamına gelmez.

Sahte tanrıların en azından bazılarının adlarının konulmamış olması bunları Allah’a eş koştığımızda bunun açıkça görülebilmesini zorlaştırıyor. Renk örneğinden gidecek olursak, pembeyi adlandırmadığımız için kızıkların arasına karışıp gittiğini fark edemiyoruz. Sahte tanrıların kimini adlandırmadığımız için onları eş koştığımızda eşkoşuculuk ettiğimizi fark edebilmek için düşüncemizin sözcük düzeyini aşması gerekebiliyor.

Bugün Türkiye’de bu sahte tanrıları her gün eşkoşuyoruz. Türk hükümeti AB ilerleme raporlarına, dayatılan uluslararası sözleşmelere, insan hakları taleplerine göre yasa yapıyor. “Eşitliği” anayasaya yazıyor, sonra bu ilkeye göre yasa yapıyor, politika belirliyor. Dinsel bir metin olan İstanbul Sözleşmesi’ni imzalıyor; sonra bu metnin buyruğuna göre 6284 sayılı “kadına el kalkmaz” yasasını çıkarıyor. Şirketiyle, yurttaşıyla ülke de buna uyuyor. Bunların içeriğine baktığımızda açıkça haksız olan, utanmazlığa çağıran, temizi kovup pise yer açan, Allah’ın elçilerinin gösterdiği yönün tersine götüren ilkeler ve kurallar buluyoruz. Parası olanın haklı olduğu, güçlü olanın haklı olduğu, dokuzlu çeteye gittikçe geniş yer açan, erkeği kadına ezdiren, hayvan canını insan onurunun üstünde tutan, gerçeğin söylenmesini yasaklayan yasalar henüz heykelleri dikilmemiş olan bu tanrıların buyruğuyla yapılıyor. Zart hakları, zurt hakları, bilim, barış, hoşgörü, özgürlük, kalkınma vb. yalnızca bizim yakıştırdığımız adlardır. Bunların iyiye götürdüğü iddiasının doğruluğu tartışılmamıştır. Hemen hepsi tepeden inmiştir. Hemen hepsi Ortaçağ Avrupası’nın Kilise-sivil halk karşıtlığına dayanır.

İnsanın gerçek olmayan şeyleri de adlandırabiliyor olması, sahte tanrılar kurgulamasını olanaklı kılar. Önce gerçek olmayan bir şeyi kavramlaştırır ve kurgularsınız (ör; ilerleme). Bir zaman sonra bu gerçekdışı şey kendini kabul ettirirse tanrıya dönüşür. Artık o gerçekdışı anlatının veya kavramın nesnesinin olup olmadığı, bunun bir kişi olarak mı kurgulandığı, heykelinin dikilip dikilmediği önemsiz konulardır. Kuran’da kimi yerde heykel/put, kimi yerde simge, kimi yerde kişi, kimi yerde yalnızca ad deniyorsa buradan anlamamız gereken tanrıların büründükleri belli bir biçimin olmadığıdır. Bir söz, bir fikir, bir slogan, anlık bir dürtü de Allah’a eş koşulabilir.

Bu arada kendine ateist diyenlerin “Allah yok” demelerini bu açıdan değerlendirin. Bilimsel kanıt olmadığı gerekçesiyle Tanrı’yı yok sayanlar, **iyiliğin, güzelliğin, adaletin, sevginin bilimsel kanıtını aramıyorlar**. Alabildiğine saçma ve ciddiye alınmayacak bir davranıştır. İşte bu yüzden Kuran tanrıtanımsızlıkla ilgilenmiyor. Çünkü onlar yalnızca sözcük oyunu yapıyor, boş konuşuyorlar. Onların da tanrıları var ama tanrı adlandırmamasını kullanmamayı seçiyorlar.

Bir internet sitesinden çevirdiğim aşağıdaki paragraf, sahte tanrıları adlandırmamış olmanın sonucu değiştirmedigini gösteren güzel bir örnek:

“Eski çağların tanrısı Molek, çocuklarınızın kanlarını kurban vermektense onları cinsiyet değiştirmeye zorlayabileceğinizi duyurdu. Molek basın toplantısında ‘Dürüst olmak gerekirse çocuklarınızı öldürmenizi, yani kürtaj yapmanızı yeğlerim’ buyurdu. ‘Galiba

biraz eski kafalıyım. Ama çocukları yıkıcı ameliyatlara ve hormon terapilerine maruz bırakmak da aynı işi görür diye düşünüyorum. Çocuğunuzun geleceğini ilerlemeci, hümanist gündeme kurban verdiğiniz sürece fark etmez.’ Molek, daha ergenliğe bile erişmemiş olan çocuklarını cinsiyet değiştirme konusunda yüreklendiren ana-babaları koruması ve kayırması altına alacağını bildirdi. ‘Böyle kurbanlar bana kıvanç veriyor. Çevreye çağdaş görünebilmek için çocuklarının yaşamlarını mahvediyorlar; sonuna dek arkasında olduğum şeytani bir ritüel.’⁹

Şirk neden en büyük günah?

Şimdi neden en büyük günahın eş koşma (Ar. *şirk*) olduğunu bir kez daha yanıtlamayı deneyeyim. Ahlakı ikiye ayırdığınızda ahlak sisteminde bir çatlak oluşturmuş olursunuz. Eğer bu ayırma davranışının üzerinde sürekli bir baskı yoksa o çatlak büyüme eğiliminde olacaktır. Çünkü ahlak sistemini bölme girişimi, kişinin kolayı, rahatı, sorumsuzluğu arayışından ortaya çıkmıştır. Yeni ve geçici çıkarı keşfedenler, eğer üzerlerinde bir yaptırım yoksa oraya yöneleceklerdir. Böylece kalabalıklarca benimsenmiş olan bir iki başlılık durumu ortaya çıkacaktır. Aynı şeyi ikinci ve üçüncü kez yapanlar olduğunda üç, dört başlı bir ahlak sistemi oluşmaya başlar. Birden çok buyurganın olduğu bir ahlak ortamı ortaya çıkacaktır. Bu yeni durumda herhangi bir davranışın iyiliğini, doğruluğunu, güzelliğini belirlemek için toplumun elinde birden fazla ölçüt bulunacaktır. Bunların hepsi de meşru ve geçerli sayılıyorsa ahlak sistemi bölünmüş demektir. O toplumda çoktanrıcılığın güçlü bir yeri var demektir.

Bugün Türkiye’de örneğin kadının erkekten ömür boyu nafaka alabilmesi meşru sayılır olmuştur. Bir kesim çıkıp bunun Kuran’a aykırı olduğunu ve sınırlanması gerektiğini öne sürdüğünde farklı bir otoriteye, yani farklı bir buyurgana, yani farklı bir tanrıya başvurmuş olur. Birinci buyurgana modernizm deyin veya feminizm deyin, ne dersiniz deyin. Heykelini yapmak gerekmediği gibi adını koymak da gerekmiyor. Bu buyurganın kendine özgü ölçütleri, kendine göre bir uslamlaması var ve ahlaki konularda yargı veriyor. İşte bu bir tanrının tanımıdır.

Kürtaj tartışmasına bakın. Sınırsız kürtajı savunan cephe, canı alınması tartışılan şeye “bebek” demez örneğin, “cenin” der. Bunların istisnasız hepsi pozitivist, rastlantısal, amaçsız bir varoluşa inanırlar. Çoğunluğu insanla hayvanın aynı olduğunu düşünür. Genelde ABD yüksek mahkemesinin kürtaj lehine verdiği kararı anarlar. Yani ölçütleri, çıkarsamaları, uslamlamaları ve bunları yaparken kullandıkları kavram grupları bile farklıdır.

Tevrat’ın veya İncil’in veya Kuran’ın faizi yasakladığı gerekçesiyle toplumda faizi yasaklamak isteyen kişiyle “faizin günümüzün bir realitesi olduğunu” öne süren kişi aynı tanrılara kulluk ediyor olamazlar. Her iki buyurganın da önünde yere kapanılan heykelleri yoktur. Hele ikincisinin üzerinde uzlaşmış bir adı bile yoktur. Nesnesinin ve adının olmaması, onun varlığını algılamayı zorlaştırıyor. Ama ortada görünen bir buyruk var: “Faiz al ve ver ki büyüyesin. Büyümek iyidir...” İkinci buyurganı benimsemiş olanları birinci buyurganı benimsemiş olanlarla bir masaya oturmuş tartışıyor görmek bile zordur. Çünkü aynı kavramlarla konuşmazlar. “Tanrı neymiş? Bu çağda bu kafa? Yol bilimle çizilir, dogmayla değil. Bütün bir iktisat disiplini yok sayan kaçıklarınız. Dininizi topluma dayatamazsınız...” Bu uslamlamalar şöyle sürebilir: “İstemeyen faiz almasın ve vermesin, size engel olan yok.” Bu söylem ve var olduğu sanılan bu özgürlük durumu toplumda birden çok tanrının aynı anda bulunabileceği ve bundan kimsenin zarar görmeyeceği yanılmasını yaratabilir. Bu olsa olsa geçici bir durum olabilir. Çünkü

⁹ <https://babylonbee.com/news/moloch-will-now-accept-forcing-your-kids-to-become-transgender-in-lieu-of-actual-sacrifice>

çatlaklar genişleme eğilimindedir. Faiz almak ve vermek istemeyenin seçenekleri gittikçe azalır. Seçeneğin olmadığı yerde özgürlükten söz etmek, “senin dinin sana” demek boş sözdür. “Senin dinin sana” demek “sizin köy tarlasını istediği gibi sürsün” demektir. Tarlası olmayan, toprakları elinden alınmış, yanlış tarım yaptığı bahanesiyle sürekli cezalandırılan köye, hatta köy bile olmasına izin verilmemiş insan öbeğine denecek söz değildir.

Eşkoşuculuk Örnekleri yazımda kendi kurallarını oluşturan iş dünyasının ve mesleklerin çoktanrıcılığı yaratıp yerleştirdiğini göstermiştim. Bir akademik çalışmada Güneydoğu Asyalı Konfüçyüsçü girişimcilerle yapılan ayrıntılı mülakatlar yapılıyor.¹⁰ “Fayda maksimizasyonu” ilkesinden uzaklaşıp Konfüçyüsçü ilkelere uymaya çalıştıkları her girişimin onlara pahalıya mal olduğu ve rekabette zayıflattığı öğreniliyor. Konfüçyüsçü girişimcinin rekabet ettiği öbür girişimciler de Konfüçyüsçü değillerse, dahası yasalar Konfüçyüsçü ilkelere göre yapılmamışsa kendi ilkelerini ödünsüz uygulaması olanaklı olmayacak demektir. Konfüçyüsçü ilkeler dediğimiz aslında basbayağı farklı bir **dindir**. Çünkü Konfüçyüs kapitalist ahlaktan farklı bir ahlak öğütler. Konfüçyüsçülükten daha derin olan İslamî bir iş ahlakı oluşturup uygulamaya kalkıldığında daha da büyük maliyetlere katlanmak gerekeceğini ve belki iş yapamaz duruma gelineceğini tahmin ediyorum. Çünkü aşağıda örneklerini vereceğim üzere en başta banka-sigorta-reklam üçlüsünden yoksun kalması bile girişimi bitirecektir.

Aslında ülkenin yasasına ek olarak **herhangi** bir ahlak öğretisini benimseyen bir girişimci kendini rekabette peşin olarak geri düşürür çünkü rakiplerinden daha dar bir hareket alanı vardır. Rakipleri yalnızca kazanca odaklanırken o kazançla birlikte gönüllü olarak uymayı seçtiği ilkeleri de gözetmek zorundadır. Demek ki ülkenin yasası çoktanrıcı ahlak sistemlerinden birini ayakta (Ar. *kaim*) tutacak biçimde yapıldıysa, tektanrıcı girişimci kesinlikle dezavantajlı olacaktır çünkü yasaların yapmadığı sınırlamayı kendi kendine yapacaktır veya yasaların haksız olarak yaptığı sınırlamayı aşmanın maliyetine katlanacaktır. Yeri gelmişken dinin bireysel bir “inanç” olamayacağını, ancak toplumsal olabileceğinin bir kanıtını daha göstermiş olduğumu anımsatayım.

Demek ki “sizin köy tarlasını istediği gibi sürsün” demek, bu tutumun adını ne koyarsak koyalım, tektanrıcı köye çoktanrıcı toplum içinde belini doğrultabilme olanağı vermiyor. Çünkü en kolaycı çözümü (*dunyayı*) benimseyip zehiri, hormonu basan rakip köylerin ürün fiyatları, gelecekte (*ahirada*) sürdürülebilecek tarım yapan tektanrıcı köyünün çok altında kalıyor ve ona rekabet şansı vermiyor. Çoktanrıcı toplum, tektanrıcı olma niyetindeki azınlık üzerinde sürekli olarak yoldan çıkma baskısı yaratır. Kıyameti sözcüğün her iki anlamıyla koparan gerginlik işte budur. Şirk, ahlaksızlığı kurumsallaştırma ve bir anlamda toplumun kemiklerine işleyip temiz bir hücre bırakmama süreci olduğu için büyük suçtur. **Organize** suçtur.

¹⁰ Cheung, T.S. and King, A.Y. (2004). ‘Righteousness and profitability: the moral choices of Confucian entrepreneurs’. J. Business Ethics, 54, 245–60.

“Etik yatırım” konusunu araştırarak olanlara bu konulu çalışmalarda sözü edilen etiğin seküler dünyanın yaralı etiği olduğunu ve büyük ölçüde kişisel ve öznel olduğunu anımsatayım. Çoğunlukla eşitlikçilik, çevre duyarlılığı, hayvanseverlik gibi aslında **daha** ahlaki olan değil, **farklı** bir ahlaki benimseyen tutumlar bunlar. Seküler dünyanın kuşa çevrilmiş “dinsel” kapsamıyla alkol, tütün, domuz gibi bütüne çok az etki edecek kaygılar da kimi zaman “etik iş” adı altında değerlendiriliyor.

Tevhit bireysel bir seçim midir?

Çoktanrıcılığa bir yaşam biçimi seçeneğiymiş gibi izin verilen, yani bildiğimiz anlamda “özgür, çağdaş” bir toplumda tektanrıcılar için çemberler sürekli daralacaktır. Şu anda Türkiye’de Kuran’ın buyruklarına uygun evlilik yapmak isteyen kadın ve erkeklerin **seçenekleri yok**, yasal olarak evlenemiyorlar. Çocuğunu düzgün bir ahlakla yetiştirmek isteyenlerin çocuklarını gönderebilecekleri bir okul **seçenekleri yok**. Yakında çocuklarını okulda yapılan eşcinsel aşılardan korumak isteyenlerin de **seçenekleri olmayacak**. Çocuklarını “aşı” adı arkasına gizlenmiş ve içinde ne olduğunu bilmedikleri zorunlu iğnelerden koruma **seçenekleri çoktan yok edildi**. Bir toplumun sekülerlik, çoğulcu demokrasi, “dinsel hoşgörü” dogmalarıyla yönetilmesi demek, eşkoşuculuğun meşru ve yasal olması demektir. Bu da Allah’ın ahlakına uygun yaşamak isteyenler için sürekli daralan çemberler demektir. Bu çemberlerin en dar noktası artık tektanrıcıların bir çukura atılıp ateşe verildikleri noktadır.¹¹

Eşkoşuculuğu türeten, sürdüren, sahte tanrıların buyruklarına boyun eğmeyi alışkanlık edinenler hemen yarın veya bir sonraki kuşakta hasat edilmek üzere kötülük tohumları ekiyorlar. Birkaç kuşak sonra bu kötülük birikimi toplumun toptan çöküşünü (Ar. *helak*) hazırlıyor. Bireysel düzeyde ise eşkoşan kişi, iyiyi, doğruyu ve güzeli neden izlediğinin veya izlemesi gerektiğinin bilincine varmakta zorlanıyor. “Şimdiki gençler modern; çocuğumuzu modern ilkelere göre evlendirdik” diyen bir ana-baba, iyi yaşamının ne olduğunu anlamamış demektir. Eskinin doğruları meşru bir irade oluşmaksızın ve ciddi bir tartışma sonucu ortaya çıkan bir toplumsal uzlaşma olmaksızın yürürlükten kaldırılmıştır. Bunu onaylayan olgun/yaşlı kişi o güne dek görüp geçirdiğinden bir birikim elde edememiş demektir. Yaşadığından bir şey anlamamış demektir. Her gün sabahtan akşama dek iyiyi kötüyü ayırmaya çalışıyoruz. Yıllar sonra bütün bu çabadan hiçbir şey anlamadığınızı düşünün. Hani yıllarca bir mesleği yapmış ama hiçbir deneyim elde edememiş, çıraklıkta saplanıp kalmış bir zavallı gibi. Çünkü bir o buyurgana baktılar, bir bu buyurgana. Hangisi gerçektir, anlamadılar. Gerçekle yalanın, Allah’la uyduruk tanrıların bir arada bulunmasını çokseslilik, demokrasi, barış, zenginlik falan sandılar. Yapılan her şeyin boşa gitmesi böyle bir şey olsa gerek.¹²

Dolayısıyla yine şu noktaya geliyoruz: “Bütün dinlere eşit uzaklıkta” olan bir toplum düzeni olabileceği varsayımı ya inanılması güç bir budalalık ya da eşi görülmemiş bir şeytanlıktır. İkisi de başlanamaz. Bu saçma savın zihinleri kirletmesine ve dillere ezber olmasına artık izin vermemeliyiz. “Dinlerin üzerinde” bir yaşam biçimi olamaz. “Dinsel olmayan” bir insan ilişkileri ağı düşünülemez. Zina edeni sopalar veya sopalamazsınız; ikisi de birer seçim ve birer dindir; **asla “nötr” olamazsınız**. Sekülerlik koca bir aldatmacadan başka bir şey değildir. Şeytanın ve Allah’ın “demokratik eşitliğine” inandığımız anda çoktanrıcılığa kapıyı ardına kadar açmışsınız zaten. İkisinin rekabetini kabul ettiğimiz anda Tanrı’ya ve temsil ettiği her iyiliğe sövmüşsünüz. Şeytanın sayısız askerini ve Allah’ın yolunu arayan bir avuç alçakgönüllüyü yasal ve “özgür bir tartışma ortamında” kapıştırıp gücü yetenin kazanmasına izin verdiğimizde toplumun dinini çoktanrıcılık olarak çoktan tescil etmiş oluruz. İyilikle kötülüğe eşit kürsü süresi verdiğimiz

¹¹ Çukuru hazırlayanların yoldaşları yıkıma uğratıldı! Ateşi tutuşturanlar onun çevresinde oturmuşlardı. Ve inananlara yaptıklarını seyreliyorlardı. 85:4-7

¹² Aslında ikiyüzlüler, Allah’ı aldatmak için uğraşırlar. Oysa o onları aldatır. Salâta kalktıklarında üşenerek kalkarlar; insanlara gösteriş yaparlar ve Allah’ı ancak çok az anarlar. Arada bocalayıp dururlar; ne onlarla ne de bunlarla. Allah kimi saptırırsa artık onun için asla bir yol bulamazsın. 4:142-143

Oysa insanlar arasında öyleleri vardır ki, Allah’a kıyından kenardan hizmet eder. Bir iyilik gelirse ondan hoşnut olur; bir sınama gelirse de hemen yüz çevirir. Hem dünyayı hem de sonsuz yaşamı yitirir. Apaçık yitlik işte budur. 22:11

hiçbir tartışmayı iyilik kazanmaz. Çünkü kötülüğün yalanlarını, çarpıtmalarını, sabotajlarını düzeltmeye, doğrudan saldırılarına karşılık vermeye kaynak yetmeyecektir. Tarlanızdaki yaban otlarıyla kültür bitkinizi “eşit” koşullarda “özgürce” rekabet ettirin bakalım, ne kadar ürün alıyorsunuz?

Öncelikleri bozmak...

Ahlaki önceliklerin kendini gösterdiği bazı sorular vardır. Örneğin evlenilecek eşten, damattan, gelinden beklentiler konuşulurken bunlar açığa çıkar. “Ahlaklı olsun.” “Müslüman olsun.” “Etnik veya kültürel olarak bizden olsun.” “Bizim gelir grubumuzdan olsun.” “Şiddet karşıtı olsun.” “Eğitilmiş olsun.” “Zengin olsun.” “Güzel/yakışıklı olsun.” Kesişim kümeleri olmakla birlikte bunların her biri farklı öncelikleri, dolayısıyla bazen farklı dinleri anlatan beklentilerdir. “Dinsiz olsun” gibi bir beklenti olmaz çünkü herkesin doğruları vardır. Kişi bu doğruları kendince “dinsizlik” adıyla anmayı seçse bile bu onun Kuran’daki anlamıyla *dinden* yoksun olduğu anlamına gelmez.

Dinsizlik diye bir şey olmadığı gibi “ahlakla ilgilenmiyor olmak” diye bir şey de yoktur. Zaten Kuran’da *din* sözcüğünün ahlak anlamında kullanıldığını çok kez göstermişim. Bütün çoktanrıcı sistemlerin bir ahlakı vardır. Yani çoktanrıcı kavim, tektanrıcı sistemin doğrularını kaldırıp atmaz. Ama beğenmediği bölümünü bir başka doğrular kümesiyle değiştirir. Bu baştan aşağı değiştirme biçiminde olmaz, hep tikeldir, parçalıdır. Nedensiz yere adam öldürmeyi veya çalmayı onaylayan ahlak sistemi yoktur. Bunun yerine öncelikler değiştirilir. Örneğin haham Yahudiliği sisteminde faizin kötü olduğu inkar edilmez, yalnızca Yahudi olmayanlardan faiz almak istisna edilir.¹³ Bütünüyle kaldırıp atılmamış, kısmi olarak yenisiyle değiştirilmiştir. Örneğin ulusun gönencini her şeyin üstünde gören sistemlerde yabancı uluslardan çalmak, yabancı masumları öldürmek büyük suç sayılmaz. İlke kaldırıp atılmamış, geniş istisnalar konmuştur. Örneğin kapitalist-hümanist ahlakta kadının ve erkeğin arasında, ırkların arasında eşitlik gözetilmeye çalışılır. Hatta ne kadar olanaksız ve zorlama olsa bile sağlıklı kişiler ile sakatlar arasında bile eşitlik oluşturulmaya çalışılır (yanlış olduğunu ima etmiyorum). Buna karşılık sermayeciler ile mülksüzler arasında, varlıklarla yoksullar arasında herhangi bir eşitlik hiç aranmaz veya bu eşitlik öncelikli değildir. Bu ahlak sisteminde sağlık hizmetine veya temiz suya erişimde eşitlik konuşulmaya değmeyecek kadar alt sınırlardadır. ABD’de genel sağlık sigortasının kapsamı genişletildiğinde (“*Obamacare*”) muhalifler kınanmadan, yargılanmadan rahatça karşı görüş bildirdiler. “Sağlık hizmetine erişimde zenginlerle yoksullar eşit de yakın da olmasınlar” diyen dev kalabalıklar, “ırklar eşit olmasınlar” diyen üç beş kişinin yarattığı kızgınlığın binde birini yaratmadı. Eğer varsa eşitlik diye bir kavram, modern çoktanrıcı sistem bunu kaldırıp atmamış ama biçimini, yönünü değiştirmiştir.

Kuran’da Tanrı’nın varlığına inanmayanların veya dinsizlerin tek bir örneği bulunmaz. Hep dindarlar eleştirilir. Ama çoktanrıcı dinlerin, yapay, uydurma dinlerin dindarları.

“Ey babacığım! Aslında Bağışlayandan sana bir ceza gelmesinden, bu yüzden şeytana dost olmandan korkarım!” Dedi ki: “Ey İbrahim! Benim tanrılarımdan yüz mü çeviriyorsun? Buna son vermezsen kesinlikle seni taşlarım; uzun bir süre benden uzak dur!” 19:45-46

¹³ Tevrat, Yasanın Tekrarı 15/6 Siz birçok ulusa ödünç vereceksiniz, ama siz ödünç almayacaksınız.

Tevrat, Yasanın Tekrarı 23/19-20 Kardeşinize para, yiyecek ya da faiz getiren başka bir şey ödünç verdiğinizde, ondan faiz almayacaksınız. Yabancıdan faiz alabilirsiniz ama kardeşinizden almayacaksınız.

Bugün duyulan biçimiyle: “Sen iyice dinden çıktın. Ananı, babanı mı tekfir ediyorsun? Kardeşlerinin, akrabalarının kafalarını karıştırmana izin vermeyiz.”

“Üstelik şöyle dediler: ‘Tanrılarınızı sakın terk etmeyin! Ne Vedd ne Suva ne Yeğus ne Yeûk ne de Nesr; sakın terk etmeyin!’ 71:23

Bugün duyulan biçimiyle: “İnsan hakları, eşitlik, akılcılık, demokrasi ve bilim gibi insanlığın ortak değerlerini terk etmeyelim.”

...Dediler ki: ‘Siz de bizler gibi yalnızca bir insanoğlusunuz. Atalarımızın hizmet ettiklerini bırakmamızı istiyorsunuz. Öyleyse bize, apaçık bir kanıt getirin!’ 14:10

Bugün duyulan biçimiyle: “Bizi dinimizden döndürmeye çalışıyorsunuz.” Veya: “Bizi geriye götürmek istiyorsunuz.”

Uydurma inanışlar yüzünden kimi hayvanlardan yararlanılmasının yasaklanması; doğruduklarının eşeylerine, sırasına ve sayısına göre bırakılması veya kurban edilmesi Allah’ın belirlediği bir şey değildir. Fakat nankörlük edenler Allah hakkında yalanlar söyleyerek iftira ediyorlar... 5:103

Bugün duyulan biçimiyle: “Hayvanlardan yararlanmak sömürüdür ve sömürünün her türlü kötüdür. İnsanoğlunun hayvanların da hakları olduğunu anlamasının vakti geldi.”

Modern sistemde sınırsız mülk edinme hakkı, fikri mülkiyet hakkı gibi yeni doğrular var. Buna karşılık elindeki zenginliği paylaşma görevi yok. Modern seküler din, adalet kavramını beğenmemiş ve yerine uyduruk eşitlik kavramını türetmiş. Bu da örneğin ırklar arasında geçerli ama farklı gelir katmanları arasına geçerli değil. İşte bu uyduruk dinin dindarları, tıpkı İncil’de Ferisilerin betimlendikleri gibi kendi doğruları konusunda pek fanatik, pek acımasızlar. Ama Allah’ın öncelikli buyrukları konusunda duyarlı değiller. İrkçiliğin gölgesine, kalıntısına bile tahammül edemiyor, bu yana eğilimi olanları en ödünsüz, en acımasız biçimde cezalandırıp aforoz ediyorlar.

İyilik, doğruluk, güzellik kavramlarını reddetmiyorlar, çöpe atmıyorlar. Çirkin bir hareket saydıkları için erkekler kadınlara vurmasını istiyorlar ama kadınların erkeklere vurmalarını çirkin saymıyorlar. Hiçbir şirket “sosyal sorumluluk projesi” olarak reklamlarını kötü ahlaki içerikten temizlemiyor örneğin. Bir yandan reklamlarla ahlaksızlaştırıyor, öbür yandan Lösev’e bağış yapıyor veya başka bir reklamlarla bize ahlak öğretmeye kalkıyor. Çünkü ürün sattığı reklamda yalan söylemesi, kirli oynaması daha öncelikli; varlığı ona bağlı, ondan ödün veremez. Örneğin politik muhalif oldukları için, hükümet tarafından taciz edildikleri için iş bulmakta zorlananları işe alan bir şirket göremiyoruz. Bunun yerine dünyayı kurtarır bir edayla şirket yazışmalarını ve reklamlarını “cinsiyetçi dilden” arındırıyorlar. Yani şirketlerin bir ahlakı yok değil, var; kendi uydurdukları çoktanrıci ahlak var. Dinsiz olmuyorlar, başka bir dinin dindarı oluyorlar.

Sözelimi çoktanrıci hükümetler Allah’ın yasakladığı zinayı ve eşcinselliği yasak kapsamından çıkarıyorlar. Bunun eksikliğini dengelemek istercesine “kadına şiddet”, “çocuk gelinler” gibi dokunulmazlar, yasaklar oluşturuyorlar. En önemli olanı beğenmeyip kaldırıyorlar, görece önemsiz olanlarla uğraşarak, hatta kimi zaman meşru olanı yasadışı yaparak onun boşluğunu dolduruyorlar. Böylece “çocuk gelinler” konusunda Ferisilik yapan yargıçlar, zinayı onayladıkları halde bizden daha ahlaklı olma iddiasında oluyorlar.

RTÜK, film ve dizilerde “iyi” karakterlerin her türlü rezilliği, ahlaksızlığı yapmasına izin veriyor ama içki ve sigara buzlanmayınca kaplan kesiliyor, ceza yağdırıyor. İyiliğin ve kötülüğün

varlığını reddetmiyor, “dinsiz” olmuyor ama öncelikleri ters yüz ederek kendi dinini yaratıyor, kendi oyma putunu yapıyor.

İnsan hakları, eşitlik, özgürlük, hoşgörü, barışseverlik putlarını öne sürenler ne diyorlar, dikkatle dinleyin. Bunların genel olarak, kağıt üzerinde, saf bir bakışla mutlak kötü şeyler olduğunu söyleyecek değiliz. Ama bunları **adaletin, iyiliğin, güzelliğin** önüne geçirmeye çalıştığımızda çoktanrıcı oluruz. “Bunlar **da** güzel şeyler değil mi?” deriz. “Zaten bu kuralları güzel, güvenli, barış dolu bir dünya için koyuyoruz.” Yani Kurancasıyla “Bizi Allah’a yaklaştırsınlar diye bunlara kulluk ediyoruz.” İnsanların hakları elbette vardır. Ama bunları birinci öncelikler yapıp sorgulanamaz, zamansız ve evrensel doğrular haline getirdiğinizde, hayatta her şeyi bununla ölçmeye başladığınızda, değiştirilmesi veya yeniden tanımlanması teklif bile edilemeyen bir yasaya dönüştürdüğünüzde onu artık tanrı edinmişsinizdir. Diktatörler putturlar çünkü eleştirilemez, dokunulamaz kişilerdir. Kişi veya ilke; eleştiremediğiniz, sorgulayamadığınız, dokunamadığınız her ne varsa o sizin putunuz olmuştur veya olmak üzeredir. İnsan hakları, ilericilik, eşitlik, özgürlük, hoşgörü kavramlarını eleştiremiyorsanız bunlar sizin sahte tanrınız olmuştur. Tektanrıcılar için Allah’tan başka eleştirilemeyecek şey yoktur. Allah’ın ne olduğu ise Kuran’ın iki kapağı arasında anlatılıyor.

Zihnimizde girilemez bir alan yaratmaya başladığımızda çoktanrıcılığa adım atmış oluruz. İbrahim’e veya öbür elçilere “Sen bizi kulluk ettiklerimizden alıkoymaya mı çalışıyorsun?” dedirten şey, eşkoşucuların o putları eleştiremiyor, yargılayamıyor olmalarıdır. Onlar için düşünülemez bir şeydir bu. Avrupa’da Nazi partisi kuramazsınız. Onların sisteminde düşünülemez bir şeydir bu, hemen tepenize iner, süründürürler. Tıpkı Ferisiler gibi, İbrahim’i yakmaya çalışanlar gibi davranırlar. Ama örneğin “insanlar yeryüzünün kanseridir ve yok olmaları hayırlıdır” düşüncesini yaymaya çalışabilirsiniz, dokunmazlar. Veya “hayvanlar da insanlar gibidir hayvan yemeyi yasaklayalım” diyebilir ve bunun için lobi yapabilirsiniz. Veya doğrudan Allah’a sözebilirsiniz. Bu fikirler Nazilikten çok daha berbat olmasına rağmen onların dokunulmaz alanlarına girmemiştir. Öncelikleri bozulmuştur.

Bu öncelik meselesini anlatmakta zorlandığımı düşünüyorum. Böyle olmasının nedeni ben dahil birçok kişinin, yakın çevredeki milyonların, milyarların çoktanrıcı sistemin içine doğmuş olmamızdır. Bize yaşam diye gösterilen şeyin çoktanrıcı ağlarla örülü olduğunu keşfetmek için belli bir çaba harcamamız gerekiyor ne yazık ki. Bu çaba kişiden kişiye değişecektir elbette.¹⁴ “Kısa kes” diyene şu basit örneği verebilirim:

Bankacılığın iyi ve yasal sayıldığı yerde banka soyanı cezalandırmak çoktanrıcılıktır.

Meseleyi anladıysanız tarifi bu kadar basittir. Çoktanrıcı toplumda öncelikler o kadar çarpılmıştır ki, haksızlığın büyüğünü yapana dokunulmamaktadır.¹⁵

Önceliklerin önemi tanıdık Kuran ayetlerinden bellidir. Aç kalınca yasak yiyecekler yenilir.¹⁶ Can korkusu altında çoktanrıcılara uyulabilir.¹⁷ Bunun yanında, Kuran’ın baştan sonra yüzlerce

¹⁴ De ki [Muhammed]: “Allah dileseydi onu size okumazdım ve onu size bildirmezdi. Ondan önce bir ömür boyunca aranızda yaşadım. Yine de aklınızı kullanmayacak mısınız?” 10:16

“[İsa] beşikteyken de yetişkinliğinde de insanlarla konuşacak; erdemli olanlar arasında olacaktır!” 3:46

¹⁵ Bankanın kendisinin neden haksızlığın büyüğü olduğunu anlamak için faiz yazılarımda verdiğim kaynaklara başvurun.

¹⁶ Size ne oluyor da üzerine Allah’ın ismi anılmış şeylerden yemiyorsunuz? Zorunlu kaldığınız durumlar dışında size yasakladığı şeyleri ayrı ayrı açıklamıştır... 6:119

kez yinelediği kavram ve ilkelerle yalnızca birkaç yerde değindiği kuralların arasındaki hiyerarşiden uzun uzun söz etmeye gerek duymuyorum. Zaten Kuran okuyan için bellidir, okumayana da anlatılacak gibi değildir.

Nesnel iyinin yerine öznel iyiler koymak...

Sağ menüde din başlığı altında göreceğiniz yazılarda dilim döndüğünce anlattığım üzere, uyduruk dinler “din” başlığı altında gelmek zorunda değiller. Kendilerini birer “din” olarak sunmak, tanrılarını birer “tanrı” olarak tanıtmak zorunda değiller. Tersine, günümüzde din ve tanrı sözcükleri tü-kaka olduğu için aşılamaclarını dinsel jargona hiç bulaşmadan yaparlar. Böyle yaparlar ki halk, “seküler” bir düşünceyi izlediğini düşünsün.

Sözgelimi ortalama bir kanalın ana haber bültenini dinlediğinizde veya ortalama bir haber sitesine göz attığınızda 21.yy Türklerinin Allah’ın yanı sıra taptıkları tanrılar hemen belli olur: Erdoğan, kadın ve it. Erdoğan öldüğünde tapısı da ölecek ama öbür ikisi kalacak. Bunlar ilk bakışta göze çarpıveren putlardır. Birkaç kadının yaşadığı tekil talihsizlikler veya haksızlıklar ülkenin gündemi yapılmaya çalışılır. Hani Hindistan’da biri Vişnu’nun heykelini yaksa veya caddenin ortasında oturan bir sığırı sopalayarak oradan uzaklaştırırsa nasıl olay çıkar ve haber konusu olur, onun gibi. Kadın ve it dokunulmazlar arasına girmiştir.

İyilik Boşluğu yazımda halkın içinde bulunduğu kötülük çukurunu hissettiğini ama bundan nasıl kurtulacağını bilemediğini; bilince de ağır gelen bu yükü sırtlamadığını veya Kuran’ın deyimiyle yokuşu tırmanmayı göze alamadığını, bunun yerine kolaylıklara saptığından söz etmişim. Bu kolaycı iyilikler dışın kovuğunu bile doldurmuyor. Sokak itine acıma göstermek, kadını “eşit” yapmaya çalışmak bu kolaylıklardan en gözde ikisi. **Hiçbir sorunu çözmiyor, hiçbir acıyı hafifletmiyor, daha da ağırlaştırıyor ama bunlar iyilikmiş numarası yapıyor.** Bu yolun eğri yol olmasının nedeni de budur. Toplumunu var olmayan kötülüklerle savaşmaya çağırarak asıl kötülükleri düzeltme çabasını baltalıyorlar. Kurancasıyla, “iyiliği çağırır gibi kötülüğü çağırıyorlar”.

Bu ideolojiler (=dinler) gerçek iyinin yerine uyduruk bir iyi koyarlar. Gerçek iyilik, hayvanların insanların hizmetinde var olmayı sürdürmesidir. Bunun yerine insanları hayvanın hizmetine girmeye çağırıyorlar, bilinen gerçeğe aykırı bir iyilik uyduruyorlar. Gerçek iyilik, kadının ve erkeğin evrimin/yaratılışın gereği olan ayrıma ve işbölümüne uyarak birlikteliğini sürdürmesidir. Kadının ve erkeğin rekabeti yeni bir iyilikmiş gibi bunun yerine konuyor. Sık sık modern putlar olarak sıraladığım sekülerlik, insan hakları, özgürlükçülük, bireycilik, hümanizm, ilerçilik, çoğulculuk, görececilik, barışseverlik, çokkültürcülük, politik doğruculuk ideolojilerinin her birinde bu değıştirme yapıyor.

Aslında burada yapılan, Gerçek Tanrı’nın yerine sahte tanrılar koymaktan farklı değildir. Çünkü eğer düşünürseniz, Tanrı diye aslında mutlak iyinin kaynağına diyoruz. Bir şey mutlak iyi veya

Yalnızca, leş, kan, domuz eti ve Allah’tan başkası için kesilmiş olanları size yasaklamıştır. Yine de kim umarsız kalırsa, başkasının hakkına saldırmaz ve sınırı aşmazsa, kuşkusuz, Allah Sınırsız Bağışlayandır; Merhametlidir. 16:115

¹⁷ *İnananlar, inananlardan başka bir de ayrıca nankörlük edenleri dost edinmesin. Onlardan korunmak için sakınmanız dışında kim bunu yaparsa Allah ile ilişıği kesilir... 3:28*

İnanca eriştikten sonra baskıyla zorlananlar dışında, inandıktan sonra Allah’a nankörlük ederek yüreklerini nankörlüğe açanların üzerine Allah’ın öfkesi iner. 16:106

katıksız iyi olarak düşünülduğünde Tanrı'ya yakıştırılır. Çok iyi insanlara “melek” denir örneğin. Zor zamanda büyük iyilik edenleri “Allah'ın gönderdiği” söylenir. Allah'ın elçilerine gelen esinin sanatçılara her gün gelen esinden farkı, elçilerin esinine gerçekdışının (kötünün) karışmamış olmasıdır.

Sıraladığım bu modern zaman ideolojileri, iyi olarak bildiğimiz şeylerin yerine **yeni iyiler** koyuyorlar. Dikkat edin, bunu tartışma ve kanıtlama yoluyla yapmıyorlar. Yukarıda verdiğim toplumsal örneklerde olduğu gibi, basın-üniversite-politika üçlüsünün aşılama gücünden yararlanıyorlar. Yeterli sayıda kişiyi cemaatlerine kattıklarında kritik eşik geçiliyor ve ondan sonrakiler salt kalabalığın görkemine kapılanlar oluyor.

Böylece Tanrı'nın yerine yeni ve uyduruk tanrılar koyuyorlar. Ama kendilerini şöyle savunacaklardır:

“Demokrasinin nesi kötü? İslam en iyi demokrasi ortamında yaşanır.”

“Eşitliğin nesi kötü? Tanrı hepimizi eşit yarattı. ‘Eşit’ sözcüğü Kuran'da da var...”

“Özgürlük hiç kötü bir şey olabilir mi? Kuran köleleri özgürleştirmeyi buyuruyor.”

“İnsanlığın ilerlemesi kadının özgürlüğüne bağlıdır. Kuran kadını erkeğe eşit tutuyor.”

“Sokak hayvanlarının hakları elbette vardır. Peygamberimiz kedileri çok severdi...”

Aklınıza şu ayetler gelmiyor mu: “Biz onları bizi **Allah'a** yaklaştırsınlar diye kulluk ediyoruz.”

Daha anlaşılır ifadeyle: “Biz onlara bizi **iyiliğe** yaklaştırsınlar diye kulluk ediyoruz.”

Ama yaklaştırmıyor. Çünkü bu ideolojiler Allah'ın bildirdiği, bir başka deyişle nesnel, gerçek iynin yerine alternatif, gerçekdışı iyiler koyuyorlar.

“Aslında onları yöneten bir kadın gördüm. Ona her şeyden verilmiş ve büyük bir tahtı var! Onu ve toplumunu Allah'tan başka bir de ayrıca güneşe secde ederlerken buldum. Şeytan, yaptıklarını kendilerine çekici göstermiş; böylece yoldan alıkoymuş. Bu yüzden doğru yolu bulamıyorlar!” 27:23-24

Burada Sebe halkının secdesi güneşin önünde yere kapanmaları anlamına gelmek zorunda değil. Güneşin simgelediği ahlakı ayakta tuttuklarından söz ediliyor. Bu yanlış bir ahlak, yani onları iyiye, güzele, gerçeğe götürmüyor. “Allah'a secde etmiyorlar” denmediğine dikkat edin. Eğer böyle densesydi gerçeğin hepsine birden aykırı bir tutum içinde olmaları gerekirdi ki bu fiziksel olarak olanaksızdır.

Burada sorunun güneş simgesinin kendisi olmadığına da dikkat edelim. Allah'ı biçimlerle temsil etmek elbette yanlıştır ama bu yanlışlığın gerekçesini anlamak gerek. Burada güneşle simgelenen şey bildikleri tek tanrı da olsa, “baştanrı” da olsa, “tanrılardan biri” de olsa eğer kötü şeyler yapmayı buyuruyorsa Allah'a eş koşulmuş olur. Ayrım çizgisi iyilik ve kötülüktür. Çekici olduğu için yaptıkları kötü işler, bu ayrımı belirleyen anahtardır. Yaptıkları iyi işler ise bilerek veya bilmeyerek Gerçek Tanrı'ya secde etmeleri demektir. Ayrım noktasının iyilik olduğu şu ayette belirgindir:

Gerçek şu ki, Musa'yı da ayetlerimizle ve apaçık bir kanıtla gönderdik. Firavun ve onun ileri gelenlerine. Fakat Firavun'un buyruğuna uydular; oysa Firavun'un buyruğu doğruya erdirmiyordu. 11:96-97

Demek ki Firavun kitapsız bile olsa onları iyiye, doğruya, gerçeğe ulaştırabilse (*irşad* edebilse) Firavun'u Allah'a eş koşmuş olmayacaklardı. Bir başka deyişle Firavun'un yönetimi Allah'ın

yönetimiyle çelişmeyecekti. Allah kötülüğü buyurmaz. Allah'ın bütün buyrukları yalnız ve yalnız insanın kendi iyiliği içindir. İşte bu, gerçek iyi, yani nesnel iyidir. Öznel yanlışların ortaya çıkardığı iyilik formüllerinin gerçek iyiliğin üstüne bile bile çıkarılması, bunlarla gerçek iyiliğin bir bölümünün örtülmesi Allah'a eş koşmaktır.

Secde kavramının tektanrıcılıkla ilgisini daha iyi anlamak için Kalem Suresi'ni anımsayalım:

Ürünlerini sabahleyin kesinlikle toplayacaklarına yemin eden bahçeciler gibi onları sınavacağız. Hiç kuşkuları yoktu. Ardından, onlar uykudayken, efendinden bir salgın orayı kapladı. Sonunda kapkara kesildi. Sabahleyin birbirlerine seslendiler: "Ürün toplayacaksanız erkenden bahçenize gidin!" Böylece çıkıp gittiler; aralarında fısıldaşıyorlardı. "Bugün hiçbir yoksul oraya girerek yanınıza sakın sokulmasın!" Ve kararlı olarak sabah erkenden vardılar. Birden orayı gördüklerinde, şöyle dediler: "Büyük olasılıkla yolumuzu şaşırdık! Hayır, yoksun bırakıldık!" Aralarındaki en sağduyulu olan şöyle dedi: "Size söylemedim mi? Keşke yüceltseydiniz!" Dediler ki: "Efendimiz tüm yakıştırmalardan ayrıktır! Belli ki haksızlık yapanlardan olmuşuz!" Sonunda birbirlerini suçlamaya başladılar. "Vay başımıza gelene!" dediler; "Aslında sınırı aştık!" "Efendimiz belki onun yerine daha iyisini verir!" "Aslında, biz efendimize yönelir; ondan umut ederiz!" 68:17-32

Secde sözcüğü yok ama buradaki davranışlarının secdesizlik olduğu surenin ilerisinde açıklanıyor:

Baldırın çıplak kalacağı ve onların secde etmeye çağırılacakları gün artık güçleri yetmeyecek. Bakışları düşmüş, onları bir aşağılanma kaplamıştır. Oysa sapasağlamken secdeye çağırılıyorlardı. 68:42-43

Bir başka deyişle, bahçelerinden yoksula yedirmeye çağırılıyorlardı. Ama onlar bir şey paylaşmaları gerekmediğini düşündüler. Allah'ın "paylaşmanız gerekir" yargısının yerine kendi uydurdukları öznel yargıyı koydular:

Size ne oluyor; nasıl yargı veriyorsunuz? Yoksa bir kitabınız var da onu mu okuyorsunuz? Hoşunuza giden her şeyi onda buluyorsunuz? Yoksa her ne yargı verirseniz kesinlikle öyle olacağına yönelik Yeniden Yaratılış Günü'ne dek sizi bağlayan bir yemin mi var? 68:36-39

Alternatif bir kitabın, yani alternatif bir nesneliliğin yokluğuna dikkat çekiliyor. "Kafanıza göre bir ahlak uydurmayın" deniyor. "Gerçek ahlakı zaten biliyorsunuz. Bilmiyorduksanız da elçimiz bildirdi."

Gerçeğin bir bölümü...

Dediler ki: "Yahudi veya Nasrani gibi olun ki, doğru yola erişebilesiniz!" De ki: "Hayır! Gerçeğe aykırı şeylerden uzak olan İbrahim'in dinidir. Çünkü o, ortaklar koşanlar arasında değildi!" Deyin ki: "Allah'a, bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakup'a ve torunlarına indirilene, Musa'ya ve İsa'ya verilene ve efendilerinden peygamberlere verilenlere inanıyoruz. Onların arasında hiçbir ayırım yapmayız. Çünkü biz ona teslim olanlarız!" Eğer sizin inandığınız gibi inanırlarsa doğru yolu bulmuş olurlar. Eğer dönerlerse kesinlikle ayrılığa sürüklenmiş olurlar. Allah onlara karşı sana yeterlidir. Çünkü o Duyandır; Bilendir. Allah'ın boyası... Allah'tan daha güzel boyası olan kimdir? "Biz, ona hizmet ederiz!" De ki: "Allah hakkında bizimle tartışıyor musunuz? Oysa o hem bizim efendimiz hem de sizin

efendinizdir. Bizim yaptıklarımız bizim, sizin yaptıklarınız sizindir. Biz içtenlikle özgülüyerek ona yöneliriz!" Yoksa siz şöyle mi diyorsunuz: "İbrahim, İsmail, İshak, Yakup ve torunları aslında Yahudi veya Nasraniydiler!" De ki: "Siz mi biliyorsunuz yoksa Allah mı?" Allah tarafından kendisine verilen bir tanıklığı gizleyenden daha aşırı kim kendisine yazık edebilir? Allah, yaptıklarınızdan zaten habersiz değildir. 2:135-140

Ve işte böylece sizi orta bir topluluk yaptık; elçi de size tanık olsun. Elçiyi izleyenleri topuklarının üzerinde geriye dönenlerden ayırmak için senin yöneldiğini kible yaptık. Bu durum Allah'ın doğru yola erdirdiklerinden başkasına kesinlikle zor gelir. Oysa Allah inancınızı boşa çıkarmayacaktır. Kuşkusuz Allah insanlara karşı doğal olarak Sevecendir; Merhametlidir. 2:143

Sureyi kısaca incelersek 2:130-142 arasında tektanrıcılıktan söz ediyor. Burada Yahudiler ve Hristiyanlar kendi kurumsal /geleneksel doğruları dışında kalan doğruları bile bile reddettikleri için eleştiriliyorlar. 2:140'ta Allah tarafından verilen ama gizledikleri tanıklıktan söz ediliyor. Yahudiler için o tanıklık İsa'nın ve Muhammed'in Allah elçileri olmalarıdır. Hristiyanlar için o tanıklık Muhammed'in Allah elçisi olmasıdır (6:20). Bunun dışında örttükleri gerçekler de var tabi. Burada anlamamız gereken şey gerçeğin **bir bölümünü** bilerek ve sistemli olarak dışarıda tuttuklarıdır. Bu da eş koşmanın tanımıdır.

Allah'ın yasasında birinci derece cinayetin cezası idamdır ama AB uyum yasaları veya uluslararası bilmem ne sözleşmesi gereği buna bir istisna yaptığımızda, Allah'ın yasasının işlemediği bir özel alan yaratmış oluyorsunuz. Sözelimi günümüzde ekonomi alanı Allah'ın ahlak yasalarının bütünüyle dışında bırakılmıştır. Böylece yaşam parçalanmış, Allah'ın yasasının geçtiği ve geçmediği alanlar oluşturulmuştur. Hani Edirne'den çıkınca lira artık geçmez ya, öyle bir durum. 2:138'de "Allah'ın boyası" dediğine dikkat edin. Bir şey boyandığında bütün yüzeyi kaplanır, rengi değişir. Renginden dolayı sıfatı veya adı da değişir. Kızıla boyanmış şeyin adı kızıl olur. Demek ki ahlakımızda ve dolayısıyla hukukumuzda boyanmamış, kuru bir alan bırakmamamız gerekiyor (2:208).

İyice anlaşılın diye Kitap'ta tektanrıcılık başka ifadeler ve benzetmelerle yeniden anlatılıyor. Kuran bağlılarının yönelecekleri kible şu veya bu kent değil, tektanrıcılık kiblesidir. İbrahim'in kiblesidir. Bunun görüntüsü de olsun elbette, mescitlerimizi belli bir yöne dönük inşa edelim. Bunun sakıncası yok, hatta yararı var. Ama burada anlatılan fiziksel yön değildir. Kuran bağlılarının "orta toplum" olması demek gerçeğin hiçbir parçasını inat uğruna örtmeyip **bütün gerçeği** kucaklamaları demek. En görünen uygulaması Müslümanların Musa'nın ve İsa'nın Allah'ın elçilerini olduğunu söylemeleridir. Bunun yanına "ama Muhammed bize aittir" imasını eklediniz mi yine bir parçayı örtmüş olur, orta toplum olmaktan çıkarsınız.

Zaten gerçeğin ancak bir bölümünü örtmeye gücümüz yeter. Bütünü örtmek olanaksızdır. Öyle bir roman veya masal yazın ki hiçbir şey gerçek olmasın. Böyle bir şey yazamayız. Bir yalan söylemek için bazı gerçeklere gerek duyarız. Yalanlar ancak gerçeklerin üzerine kurgulanır. Yazdığımız masalda insanlar olacak, yine dünyada geçecek. Hiç değilse şunu fark etmek gerekir; yazdığımız masal bildiğimiz sözcüklerden oluşacak. İşte bu bile gerçeğin ancak bir bölümünü inkar edebileceğimizi gösteren kanıttır. "Ben mavi renkteyim" cümlesinde benim varlığım ima edilmiştir, doğrudur. Bir nesnem olduğu ima edilmiştir, doğrudur. Bir rengimin olduğu, yani bir ayna gibi renksiz veya cam gibi şeffaf olmadığım ima edilmiştir, doğrudur. Söylediğim yalan gerçeğin **yalnızca bir bölümünü** örtmüştür.

Gerçeği, gerçeğe aykırı olanla karıştırmayın. Çünkü siz biliyorsunuz. 2:42

Ey kitap halkı! Gerçeği, gerçeğe aykırı olanla neden karıştırıyorsunuz?... 3:71

Diğerleri suçlarını kabul ettiler. Erdemli edimleri, kötü olanlarla karıştırmışlardı...

9:102

Dedi ki: "Öyleyse senin amacın neydi; ey Samiri?" "Onların görmediklerini gördüm.

Elçinin izinden bir tutam alarak attım. Böylesi, benliğime daha güzel göründü!"

20:95-96

Bu gibi ayetlerde örtücülerin gerçeğin asla bütününe örtmedikleri, yalancılara gerçeğin tamamı hakkında yalan söylemedikleri açıktır. Bir başka deyişle, uyduruk tanrılar Allah'ın yerine geçmiyorlar, yalnızca onun yanına ekleniyorlar. Çünkü bütün anlamı yüzde yüz gerçekdışı olan bir cümle kurulamayacağı gibi, iyiliğin tamamını farklı bir iyilikle değiştirmek olanaksızdır. İşte tam olarak bu yüzden herkes Allah'a kulluk eder. Eş koşmak Allah'tan **başka** tanrılara değil, Allah'ın **yanı sıra** başka tanrılara kulluk etmektir. Eş koşmak Allah'ın egemenliğini bütünüyle yadsımak değil, Allah'ın egemenliğinin **bir bölümünü** yadsımaktır.

Günah veya suç dediğimiz şey gerçeğin hepsini değil bir parçasını örtmektir. Örtmek sözcüğü aslında konuyu çok iyi anlatıyor. Çünkü küçük büyük bütün ahlaksız davranışlar gerçeğin bir parçasını örtmeyi gerektirir. Diyelim ki komşunun çocuğunu sizi rahatsız ettiği için incittiniz. Çocukların ölçsüz olabilecekleri ve akılları başlarına gelene dek yetişkinlerin bağışlamasından bol bol yararlandırılmaları, tanıdık tanımadık her yetişkinden güzel öğüt almaları gerektiği gerçeğini örttünüz. Çocukların sahibinin yalnızca aileleri değil bütün toplum olduğu gerçeğini inkar ettiniz. Diyelim ki işten atılmamak için Kovid iğnesi vurulmaya razı oldunuz. Haksızlıkların direnişle karşılaşmadığında meşrulaşacağı gerçeğini örtmüş oldunuz. Aç kalma korkusu meşrudur ama başka bir iş bulabileceğiniz gerçeğini örttünüz. Veren de, alan da, sizi bu aşağılık insanlarla sınavanın da Allah olduğu gerçeğini inkar ettiniz. Çocuğunuza sizinkinden daha güzel bir ahlak aşılama göreviniz olduğu, ona örnek olmanız gerektiği gerçeklerini inkar ettiniz.

Her suçu doğrulamak ve sızlayan her vicdanı dindirmek için yalan söylenir. Bu yalanlar gerçeğin bütününe değil, bir parçasını örter. Bir suçu bir kez işlemek eş koşmaktır. Her suç şeytanı Allah'a eş koşmayı gerektirir. Suç işlendiğinde şeytanın sözü dinlenmiş, Allah'ın sözüne karşı gelinmiş olur. Bir başka deyişle gerçek, gerçekdışıyla örtülmüş olur. Ama bu örtme alışkanlık olursa, toplumun bir geleneği olursa, kurumsallaşırsa ve yerleşirse sürekli açık tutulan bir yaraya döner. Bir şeyi sürekli yapanları -ci ekiyle türetilmiş sözcüklerle anıyoruz. Eş koşucu kişi ve eş koşucu toplum, düzenli ve sistemli suç işler. *Müşrik* sözcüğü, Arapçadaki *şirk* köküne Türkçedeki -ci ekinin yüklediği işlevi yükler. Bir kez eş koşana bağışlanma olanağı vardır ama düzenli ve sistemli yapınca bu olanağı kendi elimizle yok etmiş oluruz. Çünkü bütün değişkenleri, bütün çevre koşullarını bu inkarı sürdürecektir ve vicdanları susturacak biçimde düzenlemiş oluruz.

Bu tasarımlara ve çevre koşullarına evlilik ve faiz örneklerini vermek yeterlidir sanırım. Çoktanrıcı (feminist) toplumlar şu anda evliliği öyle zorlaştırdılar ki bir erkeğin evlenmesi boş borç senedine imza atmak gibi bir şey oluyor. Abartılı masraflar onun sırtına yıkılıyor. Kadının bir parmak şıklatmasıyla malı ve çocuğu elinden alınıyor. Geriye pek bir şey kalmıyor. Bu durumda zina etmek erkek için çok daha yapılabilir, risksiz, "fizibil" bir seçenek oluyor. Tektanrıcı bir toplumda tam tersidir; evlilik kolay, zina zordur. Kuran'ın kötülükten alıkoymak (Ar. *nehyi an el münker*) buyruğu öğüt vermektен cezalandırmaya kadar geniş bir uygulamaya denk düşer. Zinayı bu denli kolaylaştırıp evliliği bu denli zorlaştırmak **evliliği yasaklayıp¹⁸ zinayı emretmeye denktir!** Başka türlü söylersek, çoktanrıcı toplum tektanrıcı olmak isteyenlere eş koşmaksızın yaşama olanağı sunmamaktadır.

¹⁸ Yasaklama kavramını "Kuranın Yasaklandığı Yıllar" yazımda tartışıyorum.

Faiz ve rantta da durum aynıdır. Ülkede faizsiz borç alınabilecek bir kurumun bulunmaması Kuran'ın faizsiz borç alıp vermek buyruğuna **kurumsal olarak** karşı gelmektir. Tektanrıcı girişimcinin gereksinimi çoktanrıcı toplumca karşılanmamıştır. Türkiye'de ranttan para kazanmanın, hazıra konmanın bin bir yolu geliştirilmiş, çalışarak para kazanılan etkinlikler yok edilmiş, böylece çalışarak para kazanma fikri gençler için tiksiniyecek bir seçenek ve sefillik sayılır olmuştur. Bu durum çalışarak para kazanmayı yasaklamaya, rantı ve faizi emretmeye yakındır. Başka türlü söylersek, çoktanrıcı toplum tektanrıcılara eş koşmadan para kazanma olanağı sunmamaktadır. Bütün bunlar aynı zamanda "dinin kişiyle tanrısı arasında" olmadığını, İslam'ın bireysel bir "inanç" sistemi olmadığını bilmiyorum kaçınıcı kanıtıdır.

Nankörlük edenler kümeler [zümreler] biçiminde cehenneme gönderilecekler. 39:71

Efendilerine karşı sorumluluk bilinci taşıyanlar, kümeler [zümreler] biçiminde cennete gönderilecekler. 39:73

Tüm insanları kendi önderleriyle çağıracağımız gün kitabı sağından verilenler; işte onlar kitaplarını okuyacaklar. En küçük bir haksızlığa da uğratılmayacaklardır. 17:71

Ve insanların dalgalar biçiminde Allah'ın dinine girdiklerini gördüğünde... 110:2

"Din özgürlüğü"

Farklı tanrılara tapan kesimlerin ve birden fazla tanrıya aynı anda tapabileceğini sanan şaşkınlığın bugün içinde buldukları veya bulunmayı özledikleri barış durumu kibrit alevi gibi geçici olacaktır. Tıpkı Versay veya Sevr barışları gibi. Haksızlık üzere barış olmaz. Hakkı yenen ama savaşıma gücü yetmediği için barış yapan insanlar barışçıl insanlar değildirler, yalnızca savaşımayı ertelemiş insanlardır. Modern seküler toplumda ahlaki farklı kesimlerin ve sahte tanrıların birbirlerine güç yetirmeye çalıştıklarını ve ötekilerin üzerine egemen olmaya çalıştıklarını inkar edemeyiz. "**Kimse kimseye karışmasın**" söylemi modern insanın zeka düzeyini inanılmayacak ölçüde geriletmiştir. "Karışma!" diyen kişi bunu diyerek herkesten önce kendisi karışmakta, böylece karışma hakkını kendine özgülemektedir. "Ben sana saldırayım, sen barışçıl ol" demekten bir farkı yoktur bunun. Ateizm tanrısına tapanlar ellerine güç geçirdikleri ölçüde İslam'ı yok edeceklerdir. Feminizm tanrısına tapanlar ellerine güç geçirdikleri ölçüde erkekleri kadınlara köle yapacaklardır. Hayvanseverlik tanrısına tapanlar ellerine güç geçirdikleri anda et yemeyi herkese yasaklayacaklardır; Kurban Bayramı'na çoktan saldırmaya başladılar. Hristiyanlık ve Yahudilik tanrılarına tapanların bu bakımdan bunlardan farkı olmadığını zaten biliyoruz. Farklı doğruları benimsemiş toplumların "bir arada barış içinde yaşaması" ülküsü, ışınlanma misali bir bilim-kurgu masalına benzer. Bu, aynı evrende birden fazla tanrının bulunmasını talep etmek kadar saçmadır.¹⁹ Çoğulcu demokrasi, çokkültürlülük, din özgürlüğü, devletin dinsiz olması gibi fikirler çoktanrıcılığa verilmiş fiyakalı adlardır yalnızca. Bu durum sekülerlik savunucu bir yazarca şöyle itiraf ediliyor:

"Gerçekten çoğulcu bir toplumda hiçbir kutsal çatı bulunmaz. Kasıtlı olarak böyledir. Toplumun tinsel (manevi) çekirdeğinde boş bir tapınak/sunak vardır. Hiçbir sözcüğün, görüntünün veya simgenin herkesin orada aradığı şeyi temsil etmeye layık olmadığı

¹⁹ Eğer her ikisinde Allah'tan başka tanrılar da olsaydı, ikisinde de kesinlikle kargaşa çıkardı. 21:22

Allah, çocuk edinmemiştir; onunla birlikte başka tanrı yoktur. Öyle olsaydı her tanrı kendi yarattığını götürür ve biri diğerine kesinlikle üstün gelmek için uğraşır. Allah onların yakıştırmalarından ayıktır. 23:91

bilindiği için boştur bu tapınak. Dolayısıyla bu boşluk, özgür vicdanların sayısız farklı yönden gelip yaklaştıkları aşkınlığı temsil eder. [...] İnançlı ve inançsız, özgeci ve bencil, korkak ve yürekli, saf ve kurnaz herkes, merkezi toplumsal olarak dayatılmayan bir düzene katılırlar.” Michael Novak, The Spirit of Democratic Capitalism (Demokratik Kapitalizmin Ruhü), 1983, sayfa 53, benim çevirim.

Bugünün çoktanrıcılığıyla eskinin çoktanrıcılığı arasında fark, doğaüstüne yapılan göndermenin biçim değiştirmesinden başka bir şey değildir. Eskinin çoktanrıcılığı derken kitaplarda okuduğumuz ve ezber ettiğimiz heykelli, secdeli, adları sayılan ve adına tapınaklar yapılan bir panteonu olan çoktanrıcılığı kast ediyorum. Bugün doğaüstüne Apollon, Dionisos, Uzza vb. adlarla gönderme yapılmıyor. Bunun yerine insan hakları, ilerleme, aydınlanma, küresel barış vb. adlarla yapıyor. Düşünürseniz bunlar basbayağı doğaüstüne yapılan göndermelerdir çünkü **iyiliğin ampirik, pozitivist, doğalcı kanıtı olmaz.** Bilim iyinin varlığını veya neden iyi olduğunu kanıtlayamaz. Bu bilginin kaynağı pozitivistlerin “doğaüstü” dedikleri yerde olmak zorundadır. Demek ki sekülerlik savunucularının doğaüstü olarak tanımlayıp görünürde dışladığı şey aslında orada öylece varlığını sürdürüyor. Hani “Tanrı yok” deyip hemen sonra Tanrı’nın kötü olduğunu kanıtlamaya çalışan ateistler gibi, bazı şeylerin doğru bazılarınımsa yanlış olduğunu söylüyorlar ama bunun kaynağını sormuyor ve sordurmuyorlar.

“İnsan hakları” varsa örneğin bu bilginin kaynağı ampirik olamaz. Hiçbir bilim dalı insanların hakları olması gerektiği gibi bir sonuca ulaşmadı, ulaşamaz da. Çünkü ahlaki doğrular ve yanlışlar bilimsel yöntemin konusu değildir. Hümanistler gerçek ve gerçekdışının, doğru ve yanlışın, güzel ve çirkinin varlığını kabul ederek doğaüstü dedikleri şeyin varlığını kabul etmiş oluyorlar.²⁰ Eski çoktanrıcılardan farkları kullandıkları sözcükler. Yani doğaüstü (metafizik) diye tanımladıkları şey yokmuş gibi konuşmaları. Yani adını koymamaları, heykelini dikmemeleri, adına hayvan kurban etmemeleri. İstisnaları vardır ama çok enderdir. Tanrı’nın yalnızca adını sildiler; kendisini silmek imkansızdır. Bütün nedenselliğin başlangıç ve bitiş noktası olan Tanrı modern yaşamda hâlâ duruyor.²¹ Adı söylenmiyor, yokmuş gibi yapılıyor ama uygulamada varlığı inkar edilemiyor. Kuran’ın ateistlerden söz etmiyor olmasının nedeni budur. Kuran Tanrı’nın adlarını söyleyip söylemediğimizi konu etmiyor. Onu birliyor muyuz, birlemiyor muyuz; kıyamet bundan kopuyor.

Onlardan öncekiler de sinsî düzenler tasarlamışlardı. Allah, onların binalarını kökünden yıktı; üstlerindeki tavan başlarına çöktü. Ve beklemedikleri bir yerden ceza geldi. 16:26

Modern uygarlık binası herhalde şimdiye dek yapılmışların en yükseğidir; en sağlam değilse de en yüksek kuledir. Kuleye şimdi yapay zeka, şeylerin interneti, endüstri 4.0 gibi katlar eklenmeye çalışılıyor. Bunları binanın en yüksek katlarına benzetebiliriz. Ama görüş sahibi

²⁰ En çok kullanılan sözlükler hümanizm sözcüğünün doğru karşılığını vermiyor. Hümanizm “insancılık” değildir. Doğru tanımlar şunlardır: “Beşeriyete ibadet mezhebi. Genel olarak, akıllı insan varlığını tek ve en yüksek değer kaynağı olarak gören, bireyin yaratıcı ve ahlaki gelişiminin, rasyonel ve anlamlı bir biçimde, doğaüstü alana hiç başvurmadan, doğal yoldan gerçekleştirilebileceğini belirten ve bu çerçeve içinde, insanın doğallığını, özgürlüğünü ve etkinliğini ön plana çıkartan felsefi akım. [...] Özünde, ateizme ya da agnostisizme dayanan, dini ya da dinî inancı dışlayan bir ahlaki savunan yaşam görüşü.” Ahmet Cevizci, Felsefe Sözlüğü, 1999.

²¹ De ki: “Yeryüzü ve içindekiler kimin malıdır; eğer biliyorsanız?” “Allah’ın malıdır!” diyecekler. De ki: “Yine de düşünmüyor musunuz?” De ki: “Yedi Göklerin Efendisi ve Büyük Egemen Erkin Efendisi kimdir?” “Allah!” diyecekler. De ki: “Yine de sorumluluk bilincine erişmeyecek misiniz?” De ki: “Her şeyin yönetimini elinde tutan ve koruyup kollayan, ama Kendisine karşı korunup kollanılmayan kimdir; eğer biliyorsanız?” “Allah!” diyecekler. De ki: “Öyleyse nasıl aldatılıyorsunuz?” 23:84-89

olanlar binanın en alt katlarının dağılmaya başladığını görüyorlar. Evlilik kurumunun yok edilmesi ve sistemin içinde kalarak sağlıklı kuşaklar yetiştirmenin neredeyse olanaksız duruma gelmesi, bu binanın en yakın çökme gerekçelerinden biri olacak.

Günümüz çoktanrıcılığının tarih kitaplarındaki çoktanrıcılıktan farkı, sözcüklerin değiştirilmesinden ibarettir. **Din özgürlüğü adı altında önümüze konan şey, farklı tapınak törenlerini ve farklı mitolojik anlatıları benimsemiş kesimlerin aynı çoktanrıcı ahlakta birleşmesidir.** Başka bir şey değildir.

Yaşamın parçalanması.

Modern yaşamın karmaşıklığı bizi yaşamı parçalara bölmeye yatkın yapıyor. Kişinin birden çok bağlılığı bulunması, her bir bağlılık öbeğinin kuralını ayrı düşünmesine neden oluyor. Sözelimi dernek, hobi kulübü, siyasi parti, meslek grubu, mesleki örgüt, ordu, suç örgütü, işyeri komşuluğu, ev komşuluğu, aile-akraba-sülale-aşiret, şu arkadaş grubu, bu arkadaş grubu, hemen o anda bulunulan yer... Varsa tarikatı, cemaati, gizli çıkar ortaklıklarını ekleyebiliriz ki masonluk da bunlardan biridir. Bunların üstünde, bunlardan daha geniş olarak bir de mezhep, etnik köken ve yurttaşlık bağlılıkları var. Konu “din” olunca, seküler zamanlarda din kavramının tanımı alabildiğine daraldığı için yalnızca son üçü düşünülür de önceki saydıklarım atlanır.

Modern yaşamda bir çevrede, bir iş veya ilişki ortamında kabul edilen, doğru sayılan bir davranış bir başka ortamda kınanması olabiliyor. Böyle olunca kişi ister istemez birden fazla doğrular ve yanlışlar kümesiyle davranmayı öğrenmiş oluyor. Bunu kendi üzerimde de gözdüm. Gözlediğimde dehşete düştüm ve üzerinde düşünmeye başladım. En basitinden kişinin girdiği farklı ortamlarda farklı selamlaşma ve iyi dilek sözcükleri kullanması bile bu bölünmüşlüğün ilk aşamaları olabilir. Kimi yazarın “dinle ilgili” yazılarına besmele yazarak başlayıp öbür yazılarına besmelesiz başlaması da bu bölünmenin habercisi olabilir.

Kişi iş dünyasındaki davranışıyla sözelimi ailedeki davranışı arasına bir ayırım çizgisi çektiğinde, geçerli olduğu varsayılan ahlak kurallarını çiğnese bile kendini ahlaklı sayarak avunabilecektir. Çünkü o kurallara yalnızca ailede bile olsa sonuçta hala “uymaktadır”. Şirket kavramı, şirket ahlakı ve şirket hukuku başlı başına ayrı bir ahlak evreni oluşturur. Çünkü şirketler hem kişiler gibi varlıklar (hukuki kişilikler) sayılırlar hem de kişiler gibi sorumlu sayılmazlar. Mevcut düzende kişiler gibi iş ve alışveriş yapabilirler ama kişilerin sahip oldukları onur, utanma, acıma, namus, dürüstlük, adalet, vefa, incelik, şükran gibi duygulara sahip olmaları ve bunların sonucunda ahlaklı olmaları beklenmez. Tek amacı her ne pahasına olursa olsun para ve güç kazanmak olan kişiler ayıplanır, kınanır ve dışlanırken şirketlere karşı böyle bir nefret oluşmaz. Şirketler modern anayasalarca yalnızca para kazanmaktan sorumludurlar; ahlaktan beridirler. Bu tuhaf durumu bugün neredeyse kimse yadırgamıyor çünkü yaşamı parçalara ayırmak ve “o parçanın yasası bu” diye düşünmek kanıksanmış durumda.

Şirketlerle ilgili ahlaki olan ve olmayan pek çok anormallik kanıksanmış durumda. Çalışanlar birbirlerinin aylıklarını kollarlar, haksızlık olduğunu düşündüğünde yakınrlar ve hatta işi bırakırlar. Ama kendisi çalışarak para kazanırken hiçbir şey yapmadan kat kat fazla para kazanabilen hissedarları kıskanmak ve bunu bir şikayet konusu yapmak pek az işçinin aklına gelir. Çünkü iş dünyasının yasası budur ve işçi bu yasaya uyum sağlamıştır. Bir de “kimseyi zorla çalıştırmıyoruz” söylemi var ki, gücünü “özgürlük” denen içi boş kavramdan alıyor. “Zorla secde ettirmiyoruz ya” deyip de her gün yeni bir sahte tanrının toplum yaşamına yerleşmesini meşrulaştırmaya çalışır gibi.

İş dünyası deyince çok yukarılara gitmeye gerek yok. Modern seküler çoktanrıci yaşamda basit bir ikinci el malın satışında bile adaletten ayrılmak için bahanelerimiz hazırdır. Karşıdakinin zararı pahasına kişisel kazancı artırmaya çalışma davranışı “pazarlığın sünnet olduğu” iddiasıyla alışverişin kuralı olmuştur. Her nasılsa büyük bir şirketten alırken pazarlık sünnet olmaktan çıkıveriyor. Çünkü küçük alıcının büyük şirkete gücü yetmiyor. Sünnet tanrısı gidiyor, yerine güç tanrısı geliyor. Çoktanrıclığa götüren davranış kalıpları sözüm ona Müslümanlığın parçası olarak bile karşımıza çıkıyor.

Seküler, özgürlükçü kapitalizm dininde (şu anda Türkiye'nin devlet dinidir) “ekonomik üretim” dediğimiz şey doğası gereği tektanrılı dinleri barındırmaz. Bu uyumsuzluğu bugünlerde iyiden iyiye görünür kılan konu ekolojidir. Diyelim Arçelik'te çalışıyorsunuz, enerji verimliliğine inanıyorsunuz ama çamaşır kurutma makinesi üretmek veya satmak zorundasınız. Enerji savurganlığından başka bir şey olmayan bu ürünü üretip satarsanız inandığınız doğrulara karşı gelmek zorundasınız. Yapmazsanız geçiminiz tehlikeye girecek. “Yeşil ekonomi” dedikleri “yenilenebilir” enerji, düşük enerjili bina, geri dönüşüm, verimlilik ar-gesi gibi iş kolları bu temel çelişki yüzünden modern uygarlığın sorununa çözüm olmayacaktır. Çünkü kurulu ekonomik düzende amaç şu veya bu yolla başkasına egemen olmaktır. Bu çoğunlukla para alarak yapılır. Başkasının parasını alma amacıyla doğayı ve kaynakları koruma amacı yan yana bulunamaz, çelişir. Bu din/düzen kendi yarattığı sorunu çözemez. Sorunu çözmek isteyenler dini/düzeni sorgulamalı ve değiştirme girişiminde bulunmalıdır. Başarı olasılığı yalnızca tektanrıcılıktadır.

Üretici taraf böyleyken tüketici tarafında durumun farklı olması beklenemez. Kişi kendisini “tüketici” olarak tanımladığında bile yaşamını parçalara ayırmış ve her parça için ayrı anlam kümeleri tanımlamış olabilir. Tüketiciyse en ucuz olanı satın almanın hakkı olduğunu, bunda bir kötülük olmaması gerektiğini düşünebilir. Oysa gerçekte bir tüketici değil, önce ailesinin, sonra yakın çevresinin, sonra geniş toplumun, sonra da insan soyunun bir parçasıdır ve bu bilinçle davranmalıdır. Bireyci çıkarını maksimize etmeye çalışarak, yani iktisat kitaplarının tanımıyla tüketici gibi davranarak ucuz ithal malını pahalı yerli malına yeğliyor ve yakınındaki insanların işsiz kalmasına neden oluyorsa bunda bir kötülük vardır elbet. Hiç kimsenin kötü olmadığı yerde fabrikalar kapanmaz, tarlalar boşalmaz, insanlar yoksullaşmaz. Çünkü Allah haksızlık etmez.

Tıp araştırmasında çalışan biri “her gün cenin öldürüyoruz” dese farklı, “kök hücre araştırmasında umut verici ilerlemeler sağlıyoruz” dese farklı tepki alacaktır. Etkinliğin gerçekleştirildiği işkolunun jargonu ve entelektüel ortam çoğu kez olası ahlaksızlıkları önemsetmeyecek veya vicdanları yaralamayacak biçimde evrilir. Bu, farklı çalışma alanlarının farklı ahlaklara sahip olması sonucunu hazırlar ve hızlandırır.

Vicdanlı ve tektanrıci bir doktor oburluğunu yenemediği için midasını küçülttürmek isteyen hastayı bu uygulama çok riskli olduğu için geri çevirir. Ama mesleğinin “etik” kurallarına uyuyor olmak vicdanını susturmaya yetiyorsa, yani çoktanrıci bir doktora hastaya riskleri anladığını, bütün sorumluluğun kendisine ait olduğunu bildiren bir yazı imzalatacak ve onun sağlığını tehlikeye atıp parasını alacak, olası bir ceza davasından kendisini kurtaracaktır. Meslek ahlakı (=meslek dini) bunu caiz yapmıştır.

Kimi estetik cerrah aslında müdahaleye ihtiyacı olmayan kişilere emeğini satan makyaj ustasıdır. Böyle doktorların var olması ne meslek örgütlerini ne de öbür doktorları rahatsız eder. Çünkü bunların davranışları her ne kadar sonuçları bakımından yıkıcı da olsa meslek kuralları içindedir. Böylelikle “daha güzel görünmek” gibi ruh hastalığı sınırında gezinen saplantılara hizmet etmeyi sürdürürken iyi insanlar olduklarını düşünebilirler.

Sözgelimi bankalarda özellikle yönetici konumunda çalışanlar kendilerini duygusal olarak çok iyi koşullandırmış olmalıdır. İcra ve haciz biriminde çalışan birine masumların canını yaktığını

söyleseniz, size bile isteye hacze düşen ve “bankayı zarara sokan” (!) az sayıda örneği göstererek pozisyonunu savunacaktır. Bankanın toplumda bir işlevi olduğuna inanmak için kendini zorlayacaktır çünkü vicdanlar sürekli rahatsızlığı kaldıramazlar. Tövbe zor geliyorsa vicdanı susturmak veya nasırlaştırmak için bir yol bulunması gerekir. Bu işi yapabilen biri zaten bunu başarabildiği için yapmayı sürdürüyordur.

Bankada çalışmamakla birlikte bankaların zulmünü ekonominin zorunlu yasası olarak onaylayan iktisatçıların durumu da aynıdır. Her şeyi bilen ama hiçbir itirazı olmayan bir öğretim üyesini sıkıştırsak herhalde “bankaları ben yaratmadım” diye kendini savunacaktır. İktisat kitaplarında “*homo economicus*”un “rasyonel” davranışı diye tanımlanan şey aslında düpedüz ahlaksızlıktır: Başka hiçbir şeyi gözetmeden bireysel maddesel yararı maksimize etmeye çalışmak. Yani “akılcı” davranan kişinin farklı bir tanrının buyruklarına uyduğu varsayılır daha en başında.

Sigorta şirketlerinin ahlaksızlığıyla ilgili söylenecek çok şey var. Parayı faizde ve rantta değerlendirmek... Sigortalısının hakkını savunma gerekçesiyle başkasının canını yakmak... Sigortalısını aldatmaya çalışmak... Policedeki koşulları sürekli kendi lehine yorumlayarak kendi sigortalısını sömürmek... Devletten “şeffaflık” talep ederken kendi işleyişiyle ilgili her şeyi saklamak... Bu şirketlerde çalışan kişiler, konumları ne kadar etkin olursa olsun kendilerini temize çıkaracak bahaneleri vardır. “Bu işin raconu bu...”

Seküler adliyenin özgün bir ahlakı vardır. Bir savcı veya avukat suçsuz olduğu izlenimi edindiği kişiyi hapse attırmaya çalışmayı sürdürebilir, haksız olduğu izlenimini edindiği kişinin davayı kazanmasına çalışabilir. Bahaneler bellidir: “Yasa her şeyin üstündedir; benim işim bu; herkes oyunu kuralına göre oynarsa adalet sağlanır; birkaç kişinin haksız yere içeri girmesi suçluların serbest gezmelerinden iyidir” vb. Bunlar adliyenin dışında uygulamadıkları kurallardır. Oysa tektanrıcılığın tanımı açıktır. Vicdanına ters bir iş yapmanın eşiğine gelen tektanrıcı hukukçu o işi yapmayacak, kişisel zararı göğüsleyecektir.

Diyelim ki bir belediye başkanı veya kurum yöneticisi veya bakan, sendikalı işçilerin taleplerine karşılık vermek ve sözleşme yenilemek durumunda. Politikacılığın “yasası” içinde kalacak olursa kendini vergi veren halk için en avantajlı pazarlığı yapmakla yükümlü hisseder. Öte yandan bu politikacı eski bir sendikacı veya işçi ise vicdanı işçilerden yana ağır basabilir. Çoktanrıcı politikacı bu durumda politikanın veya demokrasinin yasasına uyar ve işçilere olabildiğince az vermeye çalışır. Veya kamudan yana bir zarar pahasına işçileri kayırmaya çalışır. Tektanrıcı bir politikacı eğer bu pozisyona geldiyse en adil olan seçenekten başka hiçbir şey umurunda olmayacaktır.

Aynı politikacı uluslararası bir anlaşmazlık durumunda benzer bir ikilemde kalabilir. Seçmenleri ve yurttaşları ülke için en kazançlı politikayı gütmelerini isterler. Ama vicdanı adil olmasını söyler. Bu durumda vicdanıyla politikanın veya diplomasinin kendine özgü ahlak yasası arasında bir seçim yapar. Parçalanmış bir ahlak anlayışının olduğu çoktanrıcı toplum bu durumda vicdanını, bir başka deyişle Allah’ı, bir başka deyişle adaletin çağrısını dinleyen politikacıyı kınayacaktır. Çoktanrıcı toplumlar politikacıların halkı eleştirmesine izin vermezler. Halkını eleştiremeyen politikacı halkının başka halklara yaptığı haksızlığı göremez. Böyle olunca da uluslararası alanda adil olamaz, kendi halkını haksız da olsa kayırmaya çalışır.

Çoktanrıcı askerler hakkında hiçbir şey bilmedikleri, suçunun ne olduğunu bilmedikleri kişileri öldürürken komutanın buyruğu, vatani görev veya hapis cezasının caydırıcılığı gerekçelerine sığınır. Vicdanlarını şöyle yatıştırırlar: “Ben iyi biriyim ama ordu görevini yapmazsa ülkede düzen bozulur. Yok yere kıydığım kişiler için Allah’ın beni bağışlayacağını umuyorum çünkü niyetim kötü değil. Sonuçta askerliğin yasası budur. Genelkurmay herkesi tek tek ikna edecek

olsa ordu diye bir şey kalmaz.” Oysa bu savunmanın geçerli olması için genelkurmayın tektanrıcı olduğunun biliniyor olması gerekir.²² Genelkurmayın tektanrıcı olması için ise toplumun tektanrıcı olması gerekir. Bu gereklilik ise sekülerliğe, “din özgürlüğüne” izin vermez.²³

Çoktanrıcılığın bir seçme özgürlüğü değil, zift gibi bulaştıkça bulaşan bir kir olduğunun kanıtları, yaşamda yaptığımız bu yapay ayrımlar incelendiğinde belirginleşir. Sözelimi “reklamın kötüsü olmaz” demek hem reklamcılığın ahlaksızlık olduğunun itirafıdır hem de reklamın muhatabı olan kalabalığın da ahlaksız olduğunu veya ahlaksızlaşmasının beklendiğini ima eder. Çünkü kötü reklama maruz kalan tüketicinin bu reklamdan olumlu yönde etkileneneğini, yani direnmeyeceğini varsayar. Sözelimi reklamında erkeklere hakaret eden Gillette şirketinin ürünlerini satın almayı sürdürmem benim de Gillette gibi ahlaksız olduğumu gösterir. Çünkü kötü reklam beni en azından olumsuz etkilememiştir.

Sporcular bile mesleğin kurallarıyla Allah’ın kuralları arasında seçim yaparlar. Pek çok futbolcu kulübünden ve takım çalıştırıcısından “kendini yere at” talimatı alıyor ve yerine getiriyor. Hafta sonları hakemlik yapan bir inşaat mühendisi, hakemken bu hareketi cezalandırırken hafta içi patronu “kendisini yere atıp” işçilerin ödemesini ertelerken patronun bu davranışına destek oluyorsa birden çok tanrıya secde ediyor demektir.

Ama şirket yöneticilerinin içinde buldukları ikilem belki de en net olandır. Büyük bir şirketin yöneticisi adil olmaya kalktığı anda işinden atılır. Çünkü büyük şirket yöneticileri yukarıda örneklerini verdiğim sistemli, meşrulaştırılmış haksızlıkların hepsine birden bir noktada katılırlar. Bankayı ve rantı reddedemezler. Sigortaya mahkumdurlar. Reklam ve halkla ilişkiler hizmeti satın alırlar. İşçileri ve daha fazlasını sömürmek zorundadırlar çünkü hissedarlar bunu yapacaklarına güvenerek onları yönetici yapmışlardır. “Ticaretin kuralı budur.” Politikacılarla ortaklıklar kurarlar ki bu ortaklıkların yasal veya yasadışı olması, yolsuzluk sayılıp sayılmaması konumuzun dışındadır çünkü bunlar zaten çoktanrıcılığın belli biçimlerini benimsemiş bir toplumun meşruluk ölçütleridir. Büyük bir şirketin yöneticisi tövbe edip tektanrıcı olduğu gün istifa etmek zorundadır çünkü eli kolu bağlanır, çalışamaz. Şirket kendininse ve yitirmeyi göze alıyorsa başka...

İş yaşamı ve özel yaşam ayrımını belki ticaret ahlakının devamı olarak düşünebiliriz. Özel yaşam kavramı bize Batı’dan geçmiştir. Eski dünyada, yani herkesin “teist” olduğu toplumda özel yaşam diye bir şey yoktu. Mahalle baskısı kınanacak bir şey değil, işlerin olağan akışı idi. Seküler liberalizm yoktu ve herkesin herkese karışması zorunlu, meşru ve Allah’ın buyruğuydu. Sekülerlik modern yaşamda ise özel yaşamdaki yoldaşınız işinize, iş yaşamındaki yoldaşınız özel yaşamınıza karışmaz. Ve bunların ikisi de tapınaktaki yoldaşınızın umurunda değildir. “Baştanrı Allah rantı ve faizi yasaklıyor ama ticaret tanrımız Hermes bunları buyuruyor. Ticaret Hermes’in alanı olduğuna göre rant ve faiz yeriz, yediririz.” Böyle söyleseler ne değişirdi? Çoktanrıcılık çocukların da anlayabilecekleri kadar görünür olurdu, onun dışında sonuç değişmezdi.

Mesleğin veya örgütün veya üyesi olunan kesimin yasasına uymakla Allah’ın yasasına uymak arasında kalabilecek olan daha pek çok meslek ve toplumsal konum olabilir.

²² *Ey inanca çağırılanlar! Allah’a boyun eğin; elçiye ve sizden olan yöneticilere boyun eğin. Bir konuda uyumsuzluğa düşerseniz Allah’a ve elçiye götürün... 4:59*

²³ Modern seküler toplumlarda din özgürlüğü adı altında kötülüğün serbest bırakılmasıyla Harun’un suçunu karşılaştırın:

[Musa:] “Neden bana uymadın; buyruğuma karşı mı geldin?” [Harun] dedi ki: “Ey ananın oğlu; sakalımı ve başımı çekme!” “Aslında İsrailoğulları arasında ayrılık çıkardın; sözüme bağlı kalmadın!” demenden korktum!” 20:93-94

Şimdi bu mesleklerden kişiler bunları okuduktan sonra “Hepimiz kirliyiz, bir sen mi temizsin?” demesinler. Bu satırların yazarının temiz olup olmaması bir şeyi değiştirmez. Çoktanrıcılığı anlamaya çalışıyoruz. Dünya bu kadar kötü bir yerken tektanrıcılık yaygın olabilir mi? Bu durumda insanların çoğunluğu haksızlık etmiyorsa geriye suçlanacak bir Tanrı kalıyor. Zaten var olmadığını söyledikleri (!) Tanrı’yı kötü olmakla suçlayan ateistler tam da o işi yapıyorlar. Ben Tanrı’nın ve elçilerinin varlığıyla en azından ilke olarak kavgası olmayanlara işin gerçeğini anlatmaya çalışıyorum. Sonuçta hepimiz her gün seçimler yapıyoruz. Bir hırsızın yaptığı da seçim, bir reklamcının yaptığı da. İkisi de sonuçlarını hem bu yaşamda alıyor, hem öldükten sonra ikinci kez alacaklar. İkisinin de kendini “Aç mı kalsaydım?” diye savunmasının hiçbir anlamı yok.

Kişinin toplumdaki işlevine, konumuna ve gücüne göre değişen ahlak normlarının örneğini verdim. Bir de zamana göre değişen ahlak normları var; bu da çoktanrıcılık işaretidir. Hemen hepimizin bildiği tarihselcilik vardır örneğin. Kısaca, Kuran’ın buyruklarının Ortaçağ Arabistan’ına uyumlu, günümüz modern toplumlarına uyumsuz olduğu savı. Bu sav ilerleme dogmasından türemiştir. İlerleme dogmasından din başlığı altındaki yazılarımda söz ettim. İlerleme dogması, nesnelere egemen olma yollarımızı değiştiren teknolojik ilerlemenin ahlakımızı da değiştirmesi gerektiği savıdır. Hiçbir dayanağı yoktur. Bunlar tarih çizgisi üzerindeki ahlak değişkenliği savunusudur. Bir de yılın zamanına göre ahlak değişkenliği vardır; o da savunulur çoktanrıcı toplumlarda. Sözelimi Batı’da kimi sokak festivallerinde cinsel normlar gevşetilir. Bazı davranış kuralları hafta sonuna özgü olarak esnetilir. İçki içildiğinde bir kez daha esner; sarhoşların ahlaki yükümlülükleri daha azdır. Bu esnemeler tatil adı verilen gezilerde biraz daha belirgindir. Plajın yanındaki caddedeki işyerlerinde herkes giyiniktir. On adım atar ve plaja çıkarsanız donla dolaşmanız normaldir. Az daha gider kadın-erkek ayrı plaja, az daha gider çıplaklar plajına girersiniz; hepsinin ahlakı farklıdır. Zamana göre olduğu kadar hassas konuma göre de değişken bir ahlak.

Aslında denklem kimi örtücünün kabul etmek istemediği kadar basittir: Her ne iyilik, güzellik istiyorsak Allah’tan isteyeceğiz. Bu demektir ki Allah’ın koyduğu ilkeleri izleyeceğiz. Kuran’da “istemekten” kasıt el açıp ağlamak değildir. Maddi bolluk mu istiyoruz? Faizi ve rantı ortadan kaldırarak başlayabiliriz örneğin.²⁴ Buna güç yetiremeyeceğimizi veya bundan daha iyi seçenekler olduğunu düşünüyorsak, bundan ötürü faizle ve rantla barışık yaşamaya çalışıyorsak işte o noktada Allah’tan başkasından istemiş oluruz. Çünkü bu durumda benimseyip uyguladığımız fikrin kaynağı Allah değildir. Sağlıklı aileler ve iyi yetişmiş kuşaklar mı istiyoruz? Aile hukukunu Allah’ın tasarımına uygun kurguya getirmemiz gerekiyor.²⁵ Bunu “çağdışı” bulursak ve Allah’ınkinden daha iyi bir sistem tasarlayabileceğimizi düşünürsek sahte tanrılardan istemiş oluruz. Yönetim biçiminde, aile içinde, geçimde, yargılama usulünde, mülkiyet hukukunda veya aklınıza gelen herhangi bir alanda Allah’ın bildiğimiz yasalarının dışında bir iyilik ummak ve bu umudu topluma çatı yapmak “Allah’tan başkasını çağırmak” demektir. Türkiye’de herhangi bir sorun üzerindeki tartışmayı izleyelim. Allah’ın yasasına doğrudan veya dolaylı olarak (onun ve elçisinin adını anmadan) gönderme yapıldığına pek ender rastlarız. Hemen her tartışmada söz dönüp dolaşıp öbür ulusların bu işi nasıl yönettiklerine

²⁴ Allah, faizi/rantı eritir; yardımları ise artırır... 2:276

²⁵ Uygulamadığımız buyruklardan bir demet: 2:221,226-229,233,235,237,240-241, 4:24-25,34-35,128, 5:5, 24:4, 33:50, 60:10, 65:1-8...

gelir; onlar taklit edilmek istenir. Tıpkı yoldan çıkan İsrailoğullarının Musa'ya "bize de onlarınki gibi bir put yap" demeleri gibi.²⁶

Eşkoşuculuktan uzak durmak isteyen bir toplumun yaşamı parçalara bölerek tanımlamaktan sakınması gerekir. Farklı çıkar birliktelikleri ve farklı uygulama kuralları gerektiren ortamlar uygarlığın olmazsa olmazıdır. İş bölümü geliştikçe bunlar oluşacaktır. Bununla birlikte, tektanrıcılığı kendisine ülkü edinmiş bir toplum bu farklı birlikteliklerin aynı ahlak temeli üzerinde kurulu olmasına çalışacak ve ahlaki ayrılık olmaması için kendini sürekli gözden geçirecektir. Bu, toplumun her katmanında gerçekleşebilen düzenli ahlaki tartışmaların varlığını gerektirir. Bugün herkesin günlük, haftalık ve yıllık programında nasıl iş, aile, alışveriş, tatil, spor gibi başlıklar varsa ahlak dersi/tartışması gibi bir başlığın da olması gerekir. Bunun olması için de toplumun ahlaki yargılarını sürekli olarak tazeleyen ortak bir aşılama sisteminin olması gerekir. Bu sistemin Kuran'daki adı *salât*tır. Tektanrıcı bir uygar toplumda istisnasız herkes düzenli öğütme, aşılama ve ders verme çalışmalarına katılmak zorundadır. Öyle ki, sağ kalmak için bir arada yaşamak zorunda olduğu halde farklılaşan her kesim kendine ait bir doğrular ve yanlışlar kümesi belirlemesin. Çünkü bu çoktanrıcılığa, bölünmeye ve sağ kalamamaya giden yoldur.²⁷ Yeri gelmişken söyleyeyim, bu zorunlu çalışmaya katılmayan kişinin artık tektanrıcı sayılmaması ilkesi, "üç kez namaza gelmeyen tekfir edilmesi" anlatısı olarak klasik kaynaklara girmiştir. Yani bu kişiyi artık Müslüman toplumun bir parçası saymak için haklı olarak bir neden kalmamıştır. Din değiştiren kişinin fiziksel olarak o yerleşimde yaşaması olanaksız ise (bugün bu durum daha belirgin) borçlarını ödedikten ve alacaklarını aldıktan sonra orayı güzelce terk etmesi haklı olarak istenecektir. Gerçek din özgürlüğü böyle bir şeydir, bugünkü soytarılık değil.

Psikolog Dan Ariely, **Akıldışı** kitabında "toplumsal normların maliyeti" bölümü içinde seküler toplumun birden fazla tanrıya kulluk etmesinin örneğini veriyor. **Akıldışı ama Öngörülebilir** kitabının "güvenli cinsellik" başlığında ise Kuran'daki ayetin neden "zina etmeyin" değil de "zinaya yaklaşmayın" biçiminde olduğunu (farkında olmadan) açıklıyor. Bu, kendisi tektanrıcı olma kaygısı gütmeyen bir yazarın kitabındaki bilimsel saptama. Çünkü görmek isteyen için Allah'ın ayetleri her yerde. Bunlara bir de iktisatçı Ori Brafman'ın ülkemizde yayınlanmayan **Sway** kitabındaki "kokain ve telafi" bölümünü ekleyebilirim. Eğer okursanız bu bilimsel çalışmalar aslında şunu saptıyorlar: Yaşamı ahlaki olan ve olmayan (= "dinsel olan ve olmayan") iki parçaya ayırmak, dönüşü olmayan bir bozulmaya neden oluyor. Ariely'nin deneylerindeki insanlar paranın karıştırılmadığı ilişkileri daha yüceltiyorlar. Toplumsal sorumluluktan kaynaklandığını düşündükleri, bir başka deyişle ahlakla ilişkilendirdikleri görevleri daha ciddiyetle yapıyorlar. Paralı askerlik örneğinde gördüğümüz gibi, önceden ücreti ahlaki veya duygusal olarak, şereflendirme ve vefa gösterme yoluyla ödenmekte olan bir görevi ücretlendirdiğimizde motivasyon hem renk değiştiriyor hem de zayıflıyor (kitaplarda askerlik örneği verilmiyor).

Tektanrıcı kişiler Allah'ın yanı sıra para tanrısına tapamayacakları için maddi alışverişlerinde bile Allah'ın rızasını gözetmeyi sürdürürler. Bir başka ifadeyle, Allah'ın rızası her davranışta

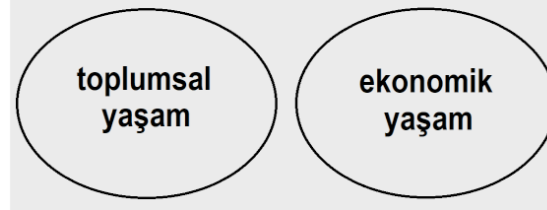
²⁶ *Ve İsrailoğullarını denizden geçirdik. Kendi yakıştırmalarıyla kutsallaştırdıkları simgelere tapınan bir toplumla karşılaştılar. Dediler ki: "Ey Musa! Bize de onların tanrıları gibi bir tanrı yap!" Dedi ki: "Aslında siz bilisiz bir toplumsunuz! Kuşkusuz, bunların içine daldıkları şey yıkılmıştır. Çünkü yaptıkları gerçek dışıdır!" Dedi ki: "O, sizi evrenlere üstün kılmışken, sizin için, Allah'tan başka tanrı mı arayacağım?" 7:138-140*

²⁷ *Dinlerini parçaladılar ve mezheplere ayrıldılar. Her mezhep kendisinde olanlarla seviniyor. 30:32*

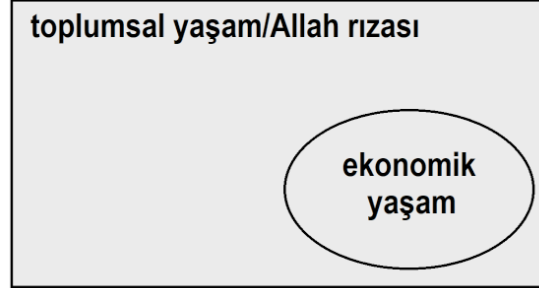
Korunmuş yörelerde veya siperler arkasında olmadıkça sizinle toplu olarak savaşamazlar. Kendi aralarındaki uyumsuzlukları çok zorludur. Onları birlik içinde sanırsın; oysa yürekleri darmadağındır. Bu böyledir. Aslında onlar aklını kullanmayan bir toplumdur. 59:14

öncelenmelidir. Ama alışverişlerde kişisel çıkar da doğal olarak gözetilecektir. Çünkü uygar insan işbölümü yapmıştır ve sağ kalabilmek için bu işbölümünü her ölçekte alışveriş yaparak sürdürmek zorundadır. En basit alışverişte bile Allah'ın rızasını gözetmek, basitçe **yalnızca iyi alışverişleri yapmak** demektir. Alışveriş, taraflardan en az biri için kötüyse, ekonomik anlamda denk ve yasal anlamda geçerli olsa bile o alışverişten kaçınmalıdır.²⁸ Tersi de geçerlidir, iyi alışverişle kötü alışverişin rekabet ettiği durumda görece iyi alışveriş kayırılmalı, maddi karşılık beklentisi azaltılmalıdır. Banka-2 yazımda buna örnekler vermiştim. Derdimi anlatabilmek için Akıldışı kitabındaki deneklerin seküler kavram ve anlam dünyalarını görselleştirmeyi yararlı buluyorum.

Seküler, çoktanrıcı kavram dünyası

Tektanrıcının kavram dünyası

Günümüz Batı toplumunun yaptığı gibi her şeyin değerini parayla ölçmeye ve her şeyi parayla satın almaya çalışmak bir saplantı olduğunda, Allah'ın **iyi ve kötüsüyle** sahte tanrıların **iyi ve kötüsü** deyim yerindeyse yarıştırılıyor. Modern toplumların ekoloji krizi, enerji darboğazı, ailelerin dağılması, suçun ve ahlaksızlığın artması gibi sorunları çözemiyor ve çözemeyecek olmasının nedeni Allah rızası güdülenmesinin yerini sahte tanrıların rızalarının almasıdır. Kuran'ın bilgisi de Ariely'nin deneyleri de gösteriyor ki, kısa vadeli bireysel maddi kazancını kovalamayı öğrenmiş kişiyi maddi alternatifler sunarak (maddi teşvik ve yaptırım ile) bu yoldan çeviremezsiniz. Maddi olmayan, tinsel/ahlaki/**dinsel** alternatif yaratmak gerekir ki bu da sistemi bir bütün olarak sorgulayıp değiştirmeyi gerektirebilir. Küçük bir azınlık dışında bunu yapmak olanaksızdır. Çoktanrıcı sistem kendini imha etmeye programlanmıştır. Bu tıpkı fizik yasaları gibi değiştiremeyeceğimiz, esnetemeyeceğimiz bir doğa yasasıdır.

Tarihçi Morris Berman, göçebelerle uygarların arasındaki farkları sıralarken sıra zihinsel farklara geldiğinde, aslında çoğumuzun bildiği bir gerçeği şöyle saptıyor:

“[Biz uygarlar] düşündüğümüzü sanırsınız ama düşünmekle geçen zamanımızın çoğunu aslında yaşamımızı zihinsel konu bahçeleri arasında düzenlemekle, bir paradigmadan öbürüne gitmekle ve kavrayış derinliğimiz nedeniyle kendimizi beğenmekle geçiririz.”

²⁸ *Ey inanca çağırılanlar! Karşılıklı hoşnutlukla yapılan bir alışveriş yoluyla da olsa birbirinizin mallarını haksız biçimde yemeyin ve benliğinizi yıkıma uğratmayın. Kuşkusuz, Allah size karşı Merhametlidir. 4:29*

Wandering God: A Study In Nomadic Spirituality (Gezgin Tanrı: Göçebe Tinselliği Üzerine Bir Çalışma), 2000, sayfa 150.

Berman, sözünü ettiği bu zihinsel bölünmüşlüğü göçebelerde olmadığını öne sürüyor. Buradan hareketle uygarlığın esnemezliğinin yalnızca toplumsal ve ekonomik yapıyla değil, zihinsel ve felsefi yapıyla da ilgili olduğuna değiniyor. Buna şunun için değindim: Zihinsel bölüntülerle düşünmeye alıştığımızda bu bölüntüler arasında bağlantılar kurmak, benzerlikler ve farklılıkları keşfetmek, böylece bir tutarlılık sınaması yapmak güçleşiyor. Başta türlü söyleyecek olursam, yaşamdaki tinsel bölünmüşlük, zihinsel ve kavramsal bölünmüşlikle birlikte gelişiyor. Bunun içindir ki dar bir bilgi alanında öğrendiği ilkeleri yaşamın bütününe uygulamaktan aciz [uzmanlarla](#) dolup taşıyor ortalık. İş yaşamında eleştirel düşünme dersi veriyor ama kendi yaşamında düşünemiyor. Malzemelerin zorlanma altında gösterdiği çökme davranışını öğreniyor ama bu davranışın toplumsal veya biyolojik yaşamda paralelleri olduğunu göremiyor. Gelenekçi İslam yorumlarını çalışıyor ama bununla Yahudilik arasındaki benzerlikleri göremiyor. Doğuştan engelli birinin kayırılması gerektiğini çıkarsayabiliyor ama doğuştan yoksul (yoksul bir aileye doğan) birini kayırmak aklına gelmiyor. Bir alandaki ahlakın doğruluğunu veya yanlışlığını savunurken bunu yaşamın bütününe uygulayabilmek gerektiği düşüncesi aklına uğramıyor.

Sözgelimi “özgürlük” şubesinin yasasını uygulayarak eşcinsel evliliği yasallaştıran modern toplum, öbür yandan çok kadınla evliliği yasaklarken bunun özgürlük ilkesiyle çelişmediğini varsayıyor. Çünkü bölünmüş yaşamda (=bölünmüş dinde) genel geçer ilkeler yok. Tek kadınla evlenileceği kuralı ayrı bir şubenin, “çağdaşlık” şubesinin yasası. Eşcinselin normal insana eşit olduğunu söylüyor, sakat kişinin sağlam kişiye eşit olduğunu söylüyor. Bunlar yalnızca “özgürlük” şubesi içindeki yasalar. Ama bu şubenin dışına çıkıp sözgelimi “ekonomi” veya “piyasa” şubesine girdiğimizde kimsenin kimseye eşit olmasını beklemiyor. Yoksul, aç, hasta milyarlar sürünürken bir avuç adam trilyonlarını esirgeme özgürlüğünü kullanıyor. Hükümetlerden “şeffaflık” isteyen şirketler ve STK’lar her şeylerini gizliyorlar. Çünkü onlar ayrı bir şubede, ayrı bir dinin yasasına göre çalışıyorlar. Kamu girişimleri devletin denetim organlarına ve seçmenlere hesap verirken özel şirketler kimseye hesap vermiyorlar, çünkü onlar “özel sektör” denen ayrı bir şubede, ayrı bir dinin yasasına göre yönetiliyorlar. Modern, seküler mahkemelerde herkes “eşit” ama iyi avukat tutacak parası olmayanlar daha az eşit. Çünkü para ayrı bir dinin alanı, adliye ayrı bir dinin alanı ve bu ikisinin tanrısı birbirine karışmıyor. Her tanrı yalnızca kendi alanını düzenliyor. Zeus’un göğü, Poseidon’un denizi, Gaia’nın toprağı, Hades’in yeraltını düzenlediği gibi. Kurban Bayramı’nda, yani tapınak şubesinde üç kilo et dağıtarak o şubenin yasasının gereğini yerine getirenler sigortasız ve sendikasız işçi çalıştırabiliyorlar çünkü o farklı bir şube, “geçim” şubesi veya “ülkenin düzeni” şubesi. “Din” şubesi var, “dünya” şubeleri var. Birinin yasası öbürüne işlemiyor. Modern, seküler toplumdaki “Allah” imgesi, bunlardan yalnızca birini yönetiyor. Öbür alanlara karışmıyor.

Bu “birinin yasasının öbürüne işlememesi” durumunu lütfen geniş düşünün. Namazın veya taşlaşmış benzer törenlerin ne anlama geldiğini safça sorduğunuzda aldığımız yanıtlar bile bu ayrılığın belirtisi olabilir. Yaşamın her alanında mantığı, nedenselliği gözetken insanlar sıra “din” dedikleri şeye gelince bunları çöpe atıyorlar. Sanki dünyayı yaratan ve mantığı, nedenselliği onda içkin kılan ile akıldışı, sorgulanamaz dinsel kuralları yaratan birbirinden ayrı iki tanrı var. Veya Türkiye’nin dışına çıkın, İsa’nın neden özel bir adam olduğunu sorun. Veya nasıl olup da Yahudilerin sonsuza dek seçilmiş ve peşin olarak bağışlanmış bir ulus olduğunu kendilerine sorun. Size “din” yasası ve “dünya” yasası olarak birbiriyle uyumsuz iki ayrı yasa sunacaklar, ayrılığa düştükleri *din*lerini, parça parça ettikleri gerçekliği anlatacaklar.

Eş koşmanın güç dengesiyle ilgisi.

Müzmin eş koşucu toplumlar çoğunlukla uygar toplumlardır dedik. Bir toplum “uygarlık yolunda ilerledikçe” işbölümü gelişir, hiyerarşi piramidi sivrilir ve katmanlaşma netleşir. En güçlüyle en zayıf arasındaki uçurum büyür. Bu uçurumun büyümesi, güçlüyü sürekli olarak haksızlık edici olmaya kıskırtan bir fitnedir. Çünkü zayıfın kendisine yaptırım uygulama olanağı azalır. Ahlak dediğimiz şey ise ancak kesintisiz yaptırımın varlığında var olabilir. Gelir dağılımıyla ilgili basit istatistikler aynı zamanda bugünkü uygar toplumların ne ölçüde eş koştuklarının da kanıtıdır. Size güvence veririm ki şu anda ezici çoğunluğu eş koşmayan tek bir uygar toplum kalmamıştır. Çünkü gelir dağılımı her sınır ötesinde hem de sınırlar içinde ivmelenen bir biçimde bozulmaktadır. Burada gelir dağılımı dediğimiz şeyi siz **güç dağılımı** olarak okuyun. Çünkü “satın alma gücü” ifadesinden de açıkça anlaşılacağı üzere para kazanmanın amacı güç kazanmaktır. “Herkesin bir fiyatının olduğu” sözünün ayıplanıp ağır yaptırımlarla cezalandırılmadığı bir toplumda bu, herkesin kolayca çoktanrıcılığı seçebileceği anlamına gelir.

Eskiden gücü elinde bulunduranlar hanedanlar ve krallardı. Son altı yüz yılda kolonicilik, sömürgecilik ve ardından endüstri ve tefecilik etkinlikleri bu gücü krallardan alıp sermaye sınıfına verdi. Bugün Firavunumsu güçleri elinde bulunduran krallar değil sermaye oligarşisidir. Birkaç bin kişi sekiz milyara egemendir ve bu egemenlik giderek daralan bir egemen topluluğa ve giderek genişleyen bir köle tabanına yayılmaktadır. Ve fakat bu azınlığı direnilemeyecek denli güçlü görmek güvenin (imanın) zayıflığının belirtisidir. Aynı zamanda eş koşma bahanesidir de. Çünkü tanrılık iddiasında bulunan yöneticilere güç yetiremeyeceğine inanan kişi kendi ahlakını ve vicdanını bırakıp yeryüzü tanrısının buyruklarını yerine getirir. Yeryüzü tanrısı ise yalnızca kendi gücünü pekiştirecek, köleyi daha da köle edecek, onun çektiği acıyı daha da artıracak olanı buyurur. Yani sahte tanrılar kişiyi kötüye çağırır. Tam da bugünlerde herkesi iğne olmaya, sığır gibi damgalanmaya razı ediyorlar. Bu razı oluş daha da büyük sömürüye ve sıkıntılara yol açacaktır.

Allah’a ortak koşmak Kuran’ın örneklediği diğer bütün suçlar gibi kişinin **kendisine** zarar veren bir eylemdir. Allah’ın tüm buyrukları kişinin iyiliğine yöneliktir. Allah insanlardan kendilerine iyi davranmalarından başka bir şey istemez. Yozlaşmış dinlerin ima ettiklerinin tersine, insanlar Tanrı’ya hiçbir şey ödeyemezler. Yapmaları gereken kendi onurlarını, ahlaklarını, sağlıklarını korumak ve kendilerinden daha iyi, daha temiz, daha güçlü kuşaklar yetiştirmektir. Kuran’ın bütün buyruk ve önerileri bunu gerçekleştirmeye yöneliktir. Allah’ın sesine, yani kendi vicdanına ve kendisine ulaştıysa Elçi’ye kulak tıkayan kişi kendi yararına olan bir çağrıyı geri çevirmiş olur. Eş koşma kavramına bu görüngüden baktığımızda taşlar yerine çok daha kolay oturmaktadır.

Netleştirmek için çok basit bir örnek vereyim. Patronunuz sizin vicdanınızın yanlış bulduğu, bir başka deyişle bildiğiniz doğrulara son derece ters bir işi size buyurduysa sizin bunu yapmanızın size tek yararı işinizi yitirme riskinden geçici bir süre uzak kalmaktır. Size göre yanlış ve haksız bir iş yapar, ahlaksızca bir eylemde bulunur ve geçiminizin güvenliğini sürdürürsünüz. Ancak bu yüzeysel denklem gerçek durumunu bütünüyle yansıtmaz. Arka planda işleyen yıkıcı süreçler vardır:

- Patronunuz çalışanına ahlaksızca bir eylemi yapmasını buyurup olumlu karşılık alabildiğini görmüştür. Bunun sonucunda, onun kafasında eylemin haksız olduğu gerçeği etkisini bir parça yitirir. Bir an için o kadar da istenmeyecek bir şey istememiş olduğunu düşünür. Yani kısaca vicdanı bir parça daha kararır, ahlakı bir parça daha aşınır.

- Patronunuz çalışanına ahlaksızca bir eylemi yapmasını buyurup olumlu karşılık alabildiği için bunu yeniden yapmak üzere yüreklendirilmiş olur. Göz yumulan haksızlık yeni haksızlıkları, direnç görmeyen kötülük daha büyük kötülüğü doğurur.
- Siz yanlış bulduğunuz bir işi yaparak vicdanınızın sesini bir parça daha köreltmüş olursunuz. Bundan sonra gelecek benzer buyruk ve önerilerde vicdanınızın sesini daha zayıf duyarsınız, bastırmanız daha kolay olur. İleri aşamalarda patronunuzun karşınızda basbayağı bir tanrı olarak dikilmekte olduğunu görürsünüz.

İşte bu ileri aşamalarda, yani her iki tarafın iyiden iyiye çürümeye başladığı ve vicdanların kendilerine sanki uzaktan bir yerden seslendiği²⁹ veya artık hiç konuşmadığı³⁰ aşamalarda tanrılık-kulluk zincirine yeni halkalar eklenir. Bu, şu demektir: Siz, çalışan olarak başkalarına ahlaksızlığı önermeye başlar ve bu kez sizin tanrı, onların da kul olduğu süreci başlatmaya çalışırsınız. Patronunuz aynı biçimde, kendisinin kul, kendisinden güçlü öznelerin de tanrı olduğu ilişkilere girmeye daha hazır duruma gelir. Kendisine haksızlık edilmesine izin veren kişi, eline güç geçirdiği anda haksızlık edecek bir zalimdir. Temiz kul ise yönetici konumunda kimseyi ezmeyecek, yönetilen konumunda kendini ezdirmeyecektir.³¹

Gördüğünüz gibi ortak koşma, kendini besleyip büyüten bir döngüdür. Yani durağan olamaz. “Özgür” bırakılarak baskı altına alınmayan eşkoşuculuk, azgın bir orman yangını gibi genişleyip her yeri sarmak ister. Yanmamış tek bir ot bırakmamak ister. Bu mekanizmayı anlayanlar bunun neden en büyük suç olduğunu sormayı bırakırlar. Bugün uluslararası ölçekte bu orman yangınının büyüdüğüne her gün tanık oluyoruz. Küresel egemenler ülkelerin yöneticilerine tanrılık taslarlar, ülke yöneticileri kendi adamlarına tanrılık taslarlar, bu adamlar iş, basın, üniversite çevrelerine tanrılık taslarlar, bunlar da halka, olan bitenden habersiz yığınlara tanrılık taslarlar. Doktorunuzu biraz sıkıştırdığında iğnenin zararlı olduğunu bildiğini ama hükümetin baskısı nedeniyle bunu söylemeye korktuğunu görebilirsiniz. Herkesin oy vermek istediği ama barajı geçemeyeceğinden korkulduğu için oy vermeyerek barajın altında bıraktığı parti gibi, kendini doğrulayan, kendini var eden bir korkudur bu. Son yıllarda ülkemizde yargı, yasama, basın, üniversite, iş ve sivil toplum alanlarında ahlaklı insanlar bulamayışımızın nedeni Allah’tan başkasına kulluğun, yani sahte tanrıların korkusunun artık bu ülkede ahlaki standart durumuna gelmesidir. Standart sözcüğü durağanlığı çağrıştırmaz, bu ilerleyen bir süreçtir. Bir grafiğin eğimi sıfır değilse ya sonsuza ya da sıfıra gider. Bunun tek istisnası grafiğin eğimini değiştirecek inananların (güvenen/mümin/tektanrıci azınlığın) güç birliği yapıp gidişi döndürmesidir.

²⁹ ...İnanmayanların ise kulaklarında ağırlık vardır. Çünkü o, onlar için körlüktür. İşte onlara uzak bir yerden seslenilir. 41:44

³⁰ Kendisine ayetlerimizi verdiğimiz kişinin haberini de onlara anlat: O, bundan uzaklaştı. Şeytan onu peşine taktı; azgınlardan oldu. Eğer dileseydik kesinlikle onu yüceltirdik. Fakat o yeryüzüne sarıldı ve kendi tutkularına kapıldı. İşte onun durumu, üstüne varsan da dili dışarıda havlayan, kendi durumuna bıraksan da dili dışarıda havlayan köpeğin durumunun tıpkısıdır. Ayetlerimizi yalanlayan toplumun durumu işte böyledir. Bu öyküyü anlat; böylece belki düşünürler. 7:175-176

³¹ Haksızlığa uğradıklarında kendilerini/birbirlerini savunurlar. 42:39

Onlar öyle kimselerdir ki kendilerini yeryüzünde egemen yapsak salâtı kurarlar, zekatı verirler, iyiliği öğütlerler ve kötülüğü yasaklarlar. Zaten tüm işlerin sonucu Allah’a kalmıştır. 22:41

Eş koşmak kural koymaktır.

Ortaklar koşanlar şöyle dediler: "Allah dileseydi ne biz ne de atalarımız, ondan başka bir de ayrıca diğer şeylere hizmet etmezdik. Onun bildirdiğinden başka hiçbir şeyi de yasaklamazdık!" Onlardan öncekiler de böyle yapmışlardı. Artık elçilerin görevi yalnızca apaçık bildirmek değil mi? 16:35

Yalnızca, leş, kan, domuz eti ve Allah'tan başkası için kesilmiş olanları size yasaklamıştır. Yine de kim umarsız kalırsa, başkasının hakkına saldırmaz ve sınırı aşmazsa, kuşkusuz, Allah Sınırsız Bağışlayandır; Merhametlidir. Dilinizle uydurduğunuz yakıştırmalarla; "Bu helaldir; şu haramdır!" demeyin. Allah hakkında yalanlar söyleyerek iftira etmiş olursunuz. Kuşkusuz, Allah hakkında yalanlar söyleyerek iftira edenler kurtuluşa erişemezler. 16:115-116

Dilleriyle uydurdukları yakıştırmalarla bugün "eşcinsel evlilikler helal, çokkarılı evlilikler haramdır" diyorlar. "Faiz helaldir ama POS tefeciliği haramdır" diyorlar. "GDO helal, hayvan eti haramdır" diyorlar. Allah'ın bildirdiği iyiliği, kendi uydurdukları şeriatla değiştiriyorlar. Suredeki 115-116. ayetlere bakarsak, *şirk* sözcüğü doğrudan geçmiyor ama 35. ayetteki "diğer şeylere hizmet etmenin" ne olduğu açıklanıyor. "Hizmet etmezdik" ve "yasaklamazdık" cümlelerinin arasında çeviride kaybolmuş bir "ve" bağlacı var. *Ve* bağlacı Kuran'da pek çok yerde önceki ifadeyi açıklayan ikinci ifadenin önünde kullanılıyor (örnek: 4:146, 7:28,144, 9:29, 20:82, 25:70, 27:1, 28:87-88, 31:17, 33:1-3,7,37, 38:85, 56:94...). Demek ki aslında şunu diyorlar: "**Eş koşmazdık; yani haramlar uydurmazdık.**"

Bir örnek daha:

De ki: "Allah'ın size yiyecek olarak indirdiklerinin bir bölümünü yasakladığımızın, bir bölümünü de helal yaptığımızın ayırında mısınız?" De ki: "Allah, size izin mi verdi; yoksa Allah'a iftira mı ediyorsunuz?" 10:59

Sureyi başından buraya dek okursak bu ayete dek haram ve helal sözcüklerinin geçmediğini görürüz. Aslında 59'a gelindiğinde konu değişiyor değil. Surenin konusu sorgu gününe güvenmek ve eş koşmamak. Demek ki Allah'ın belirlediği ahlak kurallarından başka kural koyanlar ona eş koşmuş oluyorlar. 10:59'un öncesinde şu ayeti görmüştük:

Oysa ayetlerimiz onlara açık kanıtlarla okunduğunda, bize kavuşacaklarını düşünmeyenler şöyle dediler: "Bundan başka bir Kuran getir veya onu değiştir!" De ki: "Onu benim değiştirmem olacak şey değildir. Ben yalnızca bana bildirilene bağlı kalırım. Kuşkusuz, efendime karşı gelirim, Büyük Gün'ün cezasından korkarım!" 10:15

Başka Kuran getirmek veya onu değiştirmek, elbette onun buyruklarını değiştirmek, kural koymaktır. "Allah'ın indirdiğiyle yargıla" diyen Kuran'ın yerine "çoğunluğun dilediği ahlak, ülkenin ilerici yeni ahlakı olacaktır" ilkesini koyanlar da eş koşmuş olmuyorlarsa, kim bu eşkoşucular?

"La ilahe illallah" demek tektanrıcılık değildir.

"Yiyeceğiniz yemek önünüze gelmeden önce, onun yorumunu size bildiririm. Bu, Efendim bana öğrettiklerindedir. Aslında, Allah'a inanmayan ve sonsuz yaşamı inkar eden bir toplumun izlediği yolu bıraktım! Atalarım İbrahim, İshak ve Yakup'u izledim. Herhangi bir şeyi Allah'a ortaklar koşmak olacak şey değildir. İşte bu, bize

ve tüm insanlara Allah'ın lütfundandır. Fakat insanların çoğu şükretmez! Ey tutukevi arkadaşlarım! Çok sayıda efendiler mi daha iyidir; yoksa Tek ve Eşsiz olan; Gücüne Karşı Konulamayan Tanrı mı? Ondan başka bir de ayrıca hizmet ettikleriniz, sizin ve atalarınızın uydurduğu isimlerden başka bir şey değildir. Allah, onlar hakkında hiçbir kanıt indirmemiştir. Yargı yalnızca Allah'a özgüdür. O kendisinden başkasına hizmet etmemenizi buyruk vermiştir. Dinin kaynağı ve dayanağı işte budur. Fakat insanların çoğu bilmez!" 12:37-40

Bu ayetlerin öncesinde kadın Yusuf'a tecavüze yelteniyor, sonra da Yusuf'a iftira ediyor. "Kadının beyanı esastır" diyen çoktanrıci toplum kadını değil Yusuf'u içeri atıyor. Yusuf hapiste tektanrıcılığı anlatıyor, arkadaşlarına [salât](#) ediyor. "Allah kurtarsın, nedir öykün" diyenlere kendisine yapılan haksızlığı anlatmadığını düşünecek değiliz. Anlattı ama nasıl anlattı? Tektanrıcılık bu bağlamda nereye oturuyor? Yusuf'un bunları anlatmış olması gerek. Yusuf bu iftiraya bugün uğrasa hapistekilere ne anlatacağı bellidir. Erkeği ikinci sınıf yurttaş yapan, insanca ilişki kurmayı olanaksız kılan hukuk düzeninden söz edecek; bunun doğrusunun Batı'dan ve baskı gruplarından çekinmeden Allah'a, yani gerçeğe teslim olarak adil bir hukuk düzeni kurmak olduğunu anlatacaktır. İbrahim, Kutsal Ev'i "namaz kılmak" için değil, insanlara tek tanrıcılığı öğretmek için yaptı. Yusuf da hapis arkadaşlarına namaz kılmayı veya şahadet getirmeyi değil, tektanrıcılıkla çoktanrıcılığın farkını anlatmış olmalı. Yıllarca her gün yirmi dört saatini birlikte geçirdiği kişilere anlattıklarını bu birkaç cümleden ibaret olduğunu düşünecek değiliz. Bu aktarılan konuşulanların [özetidir](#). Özetin açılımı ise Kuran'ın geri kalan altı yüz sayfasındadır.

Birden çok tanrı olsaydı çatışırdı.

Sen ne denli çok istesen de insanların çoğu inanmaz. Oysa onlardan bir karşılık da istemiyorsun. O, evrenler için yalnızca bir öğretiler. Göklerde ve yeryüzünde nice kanıtlar vardır; yüzlerini çevirerek yanlarından geçip giderler. Onların çoğu da Allah'a ortaklar koşmadan inanmaz. 12:103-106

Eğer her ikisinde Allah'tan başka tanrılar da olsaydı, ikisinde de kesinlikle kargaşa çıkardı. 21:22

Bu ayetlerin işaret ettiği gerçek gözümüzün önündedir. Tanrıların birbiriyle nasıl kavga ettiklerini gözleyebileceğimiz en somut başlıklardan biri ailedir. Aile toplumun temelidir. Sahte tanrılara kulluk etmek uğruna aileyi yok ederlerken bunu daha iyi anlıyoruz.

Sözelimi modern seküler panteonun en güçlü tanrılarından olan **özgürlük tanrısı**, çocuk yaparken ailenin hiç kimseden izin alması gerekmediğini buyurur. Bununla birlikte **çocuk hakları tanrısı**, kimi ailenin çocuğuna veremeyeceği şeyi, yani yeterli bakımın, eğitimin, sağlık hizmetinin verilmesini buyurur. Bu durumda toplum devreye girer ve bu yükü ailenin sırtından alıp kendi omuzlar. Ve fakat özgürlük tanrısı belli sayıda aileyi değil herkesi özgür bıraktığı için yeterli bakımı göremeyen çocukların sayısı toplumun karşılayabileceği sayıyı aşınca bakımsız ve eğitimsiz çocuklar ortalığı doldurur. Bir tanrının buyruğuna karşı gelememenin sonucu bir başka tanrının buyruğuna karşı gelmek olmuştur.

Modern seküler toplumların Olimpos'unda **kadın hakları tanrısı** da yaşar. En güçlülerinden biridir ve dövüştüğü zaman genelde yener. Kadın kapris yapar ve yok yere kocasını boşamak isterse bu tanrının çoktanrıci mahkemelere buyruğu, bu isteğin yerine getirilmesidir. Aynı tanrı çocuğun anaya verilmesini de buyurur çünkü modern dinde kadın üstündür. Bu sırada çocuk

küçükse modern çoktanrıcı toplum yine çocuk hakları veya insan hakları tanrılarının buyruğunu çiğnemeyi seçer. Çünkü çocuk babasız büyüyünce duygusal olarak dengesiz olacaktır.

Çoktanrıcı modern seküler toplumlar kimi zaman kötü bakıldığı gerekçesiyle çocuğu ailenin elinden alır yetimhaneye verirler. Bu, çocuk hakları tanrısının özgürlük tanrısını dövebildiği anlardan biridir. Kimisi bunu **devlet tanrısının** yengisi olarak açıklar.

Bugünlerde özgürlük tanrısının gücü çocuğa “kendi cinsiyetini belirleme özgürlüğü” verebilecek kadar artmıştır. Bir kez daha çocuk hakları tanrısının ağız burnu kırılmıştır. Çünkü kişinin (reşit olsa da olmasa da) kendi iradesiyle kendine yaptığı büyük haksızlıklar özgürlük tanrısının insan hakları tanrılarına üstün gelmesidir. Özgürlük tanrısının ayetlerinden olan “benim bedenim benim kararım” ilkesi, insan hakları tanrısının buyruğunu çiğneme pahasına ayakta (Ar. *kaim*) tutulur. Ama çoktanrıcı zihinlerde tanrıların hiçbiri kesin üstünlüğü ele geçiremez. İntihara kalkışan kişiyi kurtarır, bu kez insan hakları tanrısını hoşnut etmek uğruna özgürlük tanrısının buyruğunu çiğnerler!

Özgürlük tanrısının kavgada yenildiği bir başka örnek dört karıyla evlenmeye izin verilmemesidir. Adam özgür, kadınlar özgür ama diledikleri gibi evlenemiyorlar. Bu kez özgürlük tanrısı, laiklik tanrısından dayak yemiştir. **Laiklik tanrısı** bizde kendisine çok sövülen ama asgari saygıda neredeyse kimsenin kusur etmediği bir tanrıdır; deyim yerindeyse panteonun süper yedeğidir. Laiklik tanrısı oyuna girmediğinde, sözgelimi eşcinsellerin evliliği onun ilgi alanına girmediği için özgürlük tanrısı yine egemendir; güçlüdür.

Özgürlük tanrısının “benim bedenim benim kararım” ayeti bugünlerde feci biçimde çiğneniyor. Koronavirüs iğnesi olmak istemeyenler aslında yalnızca bedensel dokunulmazlık hakkını kullanmak istiyorlar. Bu kez **güç tanrısı** ve **bilim tanrısının** rahipleri devreye giriyor ve özgürlük tanrısı sopayı yiyor!

ABD'nin hükümet ve şirket düzeyinde dünyanın ırzına geçmesini incelersek, tanrıların birbirleriyle yeniştikleri çok sayıda örneğe kapımızı açar. Herkesin bildiği askeri operasyonlar **demokrasi, özgürlük, kalkınma** vb. tanrıların insan hakları tanrısını dövmesidir. Küreselleşme ve sermayenin özgürce dolaşımı, insan hakları tanrısını tam bir şamar oğlanına döndürmüştür. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi adlı mizah yapıtında herkesin belli bir yaşam standardına, yiyeceğe, sağlık hizmetine, barınmaya hakkı olduğu yazılıdır. Ama bu o kadar zavallı bir metindir ki kendi oyma putunu zayıf inşa etmiştir. Çünkü aslında birer borç olan bu hakları ödeme görevi ulusal hükümetlere verilmiştir. ABD veya bilmem hangi ülkenin kurumları veya şirketleri elini uzatıp bizim ülkemizde kriz çıkarıp beni, sizi yoksullaştırır ve hatta aç bırakıp öldürürken insan hakları tanrısı öbür tanrılardan bir temiz dayak yiyor. Kapitalizmin tanrıları bir araya gelip İnsan Hakları'nın ırzına geçiyor. Hükümetler bu tecavüze doğrudan katılmıyorlarsa durum daha feci. Çünkü bu kez “Şirket” tanrısı kendine özgü dokunulmazlığa sahip. Hatırlayalım, Yirminci Yüzyıl'da İnsan Hakları Bildirgesi'ni yazan çoktanrıcılar borcu hükümetlerin hanesine yazmışlardı, şirketlerin değil. Çünkü şirketlerin toplumsal sorumlulukları (yani ahlakları) bulunmadığı dogmasını çok öncesinden, Aydınlanma ve endüstri devrimi çağından beri benimsemişlerdi.

Bu çetrefilli yenişme öykülerini dogmaları, varsayımları, ilkeleri kişileştirerek yazacak olursanız Yunan mitolojisindeki anlatıların benzerleri ortaya çıkacaktır. Anlatımı biraz süsleyip epik yaptınız mı oldu size dört başı mamur modernizm mitolojisi...

Çoktanrıcılar aslında kulluk ettiklerini söylediklerine de kulluk etmezler. Ancak işlerine geldiği sürece kulluk ederler. Uydurdıkları insan hakları tanrısına kulluk etmek işlerine gelmeyince dönüverirler, Kalkınma'ya veya Mamon'a tapınmaya başlarlar. Kimisi Kalkınma'dan tiksindir, kurtuluşu doğada, yeşilde, Toprak Ana'da (Gaia, Persefone vb.) arar. Ama onların da çoğu

Özgürlük'e taptıkları için bu kez bu ikisi yenişmek zorunda kalır. Küresel ısınma zart zurt bahanesiyle kelle başı karbon vergisi getirmeyi, et yemeyi yasaklamayı önermeleri ise Özgürlük'ün kafirliğidir.

Özgürlük, Molek, İnsan Hakları, Eşitlik, İlerleme, Aydınlanma... Bunlar birbiriyle çatışan, birbirlerinin egemenlik alanına taşan tanrılardır. Modern insanların çoğu yerde ve gökte (nesne dünyasında ve anlam dünyasında) çıkan bu kargaşadan rahatsız olup da tek tanrıyı aramaz. Kuran'ın anlattığının yaşamdaki izdüşümü budur.

Bugünkü çoktanrıcılığın çoğunluğu bu modern zaman tanrıları üzerinde döndüğü için bunların üzerinde duruyorum. Adı üstünde çoktanrıcılık çok verimli bir icattır. Sürekli dal, budak, sürgün, yaprak, meyve verir.³² Yarın aynı sahteliğin başka sürümleri piyasaya çıkabilir. Örneğin kökünü geçmişte bulduğumuz hadis/Sünnet tanrısı da Kuran'ın Tanrı'sıyla çelişiyor. [Kimisi](#) bunu fark etti etmesine ama panteonun kalanını gözden geçiriyor. Belki de hayat bilgisi kitabına "çevremizi tanıyalım" ünitesinin yanında "tanrılarımızı tanıyalım" ünitesini de eklemek gerekiyor. Bazısı heykelini görmediği tanrının varlığına inanmıyor çünkü!

Solda üstte: "Herkesin din özgürlüğü!" "Benim bedenim benim kararım." Allah'ın buyruğu olduğunu düşündükleri şeyi "insan hakları" ve "özgürlük" kavramlarıyla savunanlar, kapıyı sağdaki çelişkiye açmış oluyorlar. Çünkü Allah'ın buyruklarıyla insan hakları aynı ahlaki düzlemde birarada var olamaz.

³² Ve şöyle dedik: "Ey Adem! Sen ve eşin cennette yerleşin ve istediğiniz yerden bol bol yiyin. Ama şu ağaca yaklaşmayın; kendinize yazık edersiniz!" 2:35

"Kuşkusuz, efendin insanları kuşatmıştır!" dediğimizde, sana gösterdiğimiz düşü de Kur'an'da lanetlenmiş ağacı da insanlar için bir sınama yaptık... 17:60

Bunları birarada var olmaya zorlamak demek, toplumu iyinin, doğrunun ve güzelin Allah'tan başka kaynakları da olduğunu kabule götürür. İşte bu, evreni çok sayıda tanrının bölüşmesi demektir. Evrende birden çok tanrı olunca Kuran'ın dediği gibi kaçınılmaz olarak birbirleriyle kavga ederler. "Dinsel hoşgörü" durumu bu farklı uyduruk tanrılara tapanların çok kısa bir süre içinde buldukları geçici durumdur. Bu geçiciliğin süresi Din Nedir yazımda özetlediğim üzere fosil yakıt ve tek kullanımlık doğal kaynak tüketimiyle, yani artık değer bolluğuyla sınırlıdır.

Bilişsel uyumsuzluğun çoktanrıcılıkla ilgisi.

Normal koşullarda, bir iktisat profesörü kapitalizmin yalan olduğunu öğrencisinin gözünün içine bakarak söyleyecektir. Böyle bir cümleyi doğrudan kurmayabilir. Ama öğrencinin elindeki kitaplar, kusursuz rekabet denen şeyin pek ender gerçekleştiği gerçeğini itiraf ederler. Kusursuz rekabetin bulunmadığı oligopol (kartel), monopol (tekel), monopolümsü piyasa gibi koşullar vardır. Liberal modern kapitalizmin yalanlar ve gerçekleşmesi olanaksız düşlerin üzerine kurulduğu aslında açıktır, gizlisi saklısı yoktur. Öğrenci bunu gördüğü halde şaşırılmamaya koşullandırılmıştır. Bilişsel uyumsuzluklarla yaşaması gerektiği, bunları gidermeye çalışmaması gerektiği öğütlenmiştir. Zaten öğrenci bu çelişkilere şaşırılmayı sürdürürse mezun olamaz, mesleğini yapamaz. Bu koşullandırmanın çok çok az bir bölümü profesörden gelir. Büyük bölümü toplumun genel kurumlarından, iletişiminden, üretiminden, kısacası kültüründen gelir. Sözgelimi 1990'larda dünyanın pek çok ülkesi GSM şebekelerini şirketlere kurdurmuştur. Doğası gereği bu hizmeti veren çok sayıda şirket olması olanaksızdır. Yani hükümetler kendi elleriyle sıfırdan bir tekel piyasası yarattılar. İktisat kitaplarında yazanlar orada dururken, iktisat bilginleri ve tarihçiler tekellerin yarattıkları yıkımlarla ilgili cilt cilt makaleler ve kitaplar yazıyorken, hükümetler herkesin gözünün içine baka baka kendi elleriyle cep telefonu, elektrik, akaryakıt, internet ve daha nice özel sektör tekelleri kurdular. Bu örnek, derin çelişkilerin modern yaşama ne denli içkin olduğunu gösterebileceğim çok sayıda örnekten biri.

Burada anahtar sözcük çelişkidir. Yapılan ve söylenen arasındaki (1), söylenen ve söylenen arasındaki (2), yapılan ve yapılan arasındaki (3) çelişkiler modern yaşamda belki de tarihte benzeri görülmemiş düzeylere çıkmıştır. Bununla birlikte derin, kurumsal, iltihap bağlanmış çelişkiler yalnızca günümüze özgü değildir. Bütün uygarlıklarda görülür. Hatta çelişkilerin yaratılıp derinleştirilmesi uygarlıkların çürüme sürecinin bir parçasıdır demek gerekir. Çelişkinin, uyumsuzluğun, tutarsızlığın kabullenilmesi genel bir çürümedir. İktisat eğitiminde veya kuramında çelişkiler bulunuyorsa bu, yaşamın geri kalanını da etkiler.

Şimdi konuyu seküler yaşamda "din" dedikleri yere getireceğim. Kilisede her hafta sonu veya okulda, okumuş kişilerin sözlerinde, sağda solda Tanrı'nın üç olduğunu, insan biçiminde yeryüzüne indiğini, İsa'yla Tanrı'nın ayrı şeyler olmadığını sık sık duyuyorsanız ve sizden bu çelişkiyi kabullenmeniz bekleniyorsa, iktisat eğitimi almanız kolaylaşacaktır! Çünkü o yaşa geldiğinizde kültürün bir parçası olan bazı çelişkileri görmezden gelme, direnmeme, olumsuz tepki vermeme dersini çoktan almış olursunuz. Bir başka deyişle güç veya çoğunluk otoritesince desteklenen **çelişkilerle birlikte yaşamaya koşullandırılmış olursunuz**. İşte bu yüzden, tam olarak bu yüzden camide veya kilisede veya havrada veya Anıtkabir ziyaretinde veya yurttaşlık bilgisi dersinde aldığımız dogmatik aşılamanın çelişkisiz olması çok önemlidir. Çünkü bunlar kurucu ideolojilerdir (veya mitolojilerdir). Yani bunlar varoluşun, yaşamın bütününe veya bütününe yakın bir bölümünü açıklama iddiasında olan öğretilerdir. Bu öğretiler yaldır yaldır yanan çelişkilerle dolu olduğunda, körpe zihinler çok yanlış mesajlar almış ve çok yanlış düşünme alışkanlıkları edinmiş, deyim yerindeyse sakatlanmış olurlar. Güce tapmak bu sakatlıklardan yalnızca birisidir. "Bunu böyle yapıyoruz çünkü bu gerçek" mesajı yerine "bunu

böyle yapıyoruz çünkü otorite/herkes böyle yapmamızı istiyor” mesajı verdiğimizde, küçüklerimizi çoktanrıcılığa hazırlamış oluyoruz. Çünkü **çoktanrıcılık zaten birbiriyle açıkça çelişen doğruların savunusunun ve uygulamasının kurumsallaşmasıdır.**

Biraz daha somut terimlerle söyleyecek olursak, sabah “kadınla erkek eşittir” deyip akşam kadına düşük faizli kredi vermektir. Veya “yasa önünde herkes eşittir” dedikten sonra hakkı yenen işçinin mahkemede avukat zayıflığı yüzünden patronuna yenilmesine göz yummaktır. Veya “nefret söylemini” yasakladıktan sonra “Türk’üm, tedavi oluyorum” diyene yaptırım uygulamamaktır. Veya sokaktakilere döve döve maske taktırdıktan sonra televizyonlarda, Meclis’te, parti toplantılarında, partililerin düğünlerinde, spor etkinliklerinde ve daha bir alay yer ve zamanda maskesiz insanlara göz yummaktır. Veya “hayvan hakları” sözleşmesini imzaladıktan sonra bağırsak solucanlarını, bitleri, fareleri, böcekleri öldürmeyi sürdürmektir. Veya Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni imzaladıktan ve Hasta Hakları Yönetmeliği’ni yayınladıktan sonra erkek bebekleri sünnet etmeyi sürdürmektir.³³ Veya insan haklarından söz edip dururken yargısız infaz edilenlerin hapisanesi ve işkencehanesi olan Guantanamo’yu açık tutmaktır. Örnekler bıktırarak kadar çoğaltılabilir çünkü yerleşmiş çelişkiler ve tutarsızlıkların içindeki durumumuz suyun içindeki balığın durumu gibi olmuştur. Bir başka deyişle **modern seküler yaşam, çoktanrıcı bir yaşamdır.** Suyun git gide zehirlendiğini eklemeliyiz. Balık uzun yaşamayacak.

Şeytan zıplamaz, adım atar.

Kültürdeki çelişkilerin artması, yavaş yavaş ilerleyen bir çürüme sürecidir. Bu yavaşlık, yani küçük adımlarla ilerleme durumu dikkatimizden kaçmamalıdır. Kuran büyük olasılıkla eşyanın bu doğasına işaret edecek sözcükler seçiyor:

Şeytanın adımlarını izlemeyin... 2:168,208, 6:142, 24:21

Haşlanan kurbağa öyküsü de aynı gerçeğe işaret eder. Koşullar yavaş yavaş, küçük adımlarla değiştirildiğinde herkesin algılaması zorlaşır. Efsaneye göre kurbağa kaynar suya atıldığında çırpınır ve kurtulmaya çalışır ama yavaş yavaş ısıtıldığında değişikliği algılayamaz ve ölür. Benzer bir davranışı sokak kedilerinde veya öbür hayvanlarda gözleriz. Yavaş ve alıştıranak yaklaştığımızda kaçmayabilir, böylece daha kolay yakalarsınız. Şeytanın kulları bu doğal yöntemi kullanarak, her adımda küçük bir parçasını masaya koyarak bizi yalanlara inandırmaya çalışırlar. Bir bakmışız ki torunlarımız hiç olmayacak saçmalıklara inanır hale gelmişler.

Toplum ateşe zıplamaz, küçük adımlarla girer. Birkaç örnek vereyim.

“Kadınların giyimlerine karışmayın.”

Modern çoktanrıcı toplumlarda kadın giyiminin son iki yüzyıldaki değişimi haşlanan kurbağaya mükemmel bir örnektir. Kurbağa daha ölmediği için anlamayan yine anlamıyor, yapacak bir şey yok. Bundan yüz, yüz elli yıl önce “kadınlar sokakta bikini giyebilsinler” densesydi kesinlikle kabul edilmezdi. Ama küçük adımlar sonucunda bugün çoktanrıcı kadın yarı çıplak gezer hale geldi.

“Cinsiyet değişikliği yasal olsun.”

³³ Sapasağlam oğlanlarını sünnet ederek sakatlamak bir toplumun işleyeceği en büyük suç değildir. Çocukların zihinlerindeki bilişsel uyumsuzluk yaraları kuşkusuz daha büyüktür.

Başta küçük bir ödün gibi görünmüş, “marjinal” kesimi ilgilendiren ve geneli bozmayacak bir düzenleme sayılmış ve yasal yapılmıştır. Bu adımın arkasından “çocuklar cinsiyetlerini seçebilsinler” geleceği belliydi, bugün geldi. Yarınki adımın ne olacağı sizin görüşünüzün keskinliğine kalmış. Eşcinsel evliliğin yasallığı Batı’da büyük oranda geçilmiş bir aşamadır, Türkiye’de eli kulağındadır.

“Çocuklara kadının üstünlüğü öğretilsin.”

Suyu ısıtmaya “kadınla erkek eşit olsun” diyerek başladılar. Arkasından anayasa, çalışma yasası, medeni yasa, “karını dövemezsin ama o seni dövebilir” yasası ve diğerleri geldi. “Çocuklara kadınla erkeğin eşitliği öğretilsin” aşamasına gelineceği belliydi. Sonraki adımlardan biri yukarıdaki slogan olacaktır. Batı bu adıma çoktan gelmiştir, yeni adımı atmaktadır. AKP Türkiye’yi bu adıma taşımıştır. Uygulamada böyle açıkça söylenmese de yuvalarda, okullarda ve sokakta kız çocuklar erkek çocukların gözlerinin içine baka baka kayırılıyorlar. Böylece oğlanlar kadının üstünlüğünü öğrenerek büyüyor, çoktanrıci topluma katılmaya hazırlanıyorlar.

“Okullarda çocuklara eşcinsellik öğretilsin.”

İsveç ve Kanada’da çoktan başlamıştır. Çocuklara ve yetişkinlere erkekliğin bir arıza, bir kusur olduğunu öğrettikten sonra sıranın buna gelmesi doğaldır.

“Hayvanlarla evlenmek yasal olsun.”

Kim bilir belki bir sonraki adım budur. Bu adımlarda dikkat etmemiz gereken şey, her bir aşamaya gelindiğinde o ana dek geçilmiş olan aşamaları görebilmektir. Hayvanlarla evlilik olamayacağını insanlara anlatmakta zorlanacaksınız. Çünkü o ana dek hayvanların insanlar gibi haklara sahip olduklarını, cinsiyet kavramının biyolojik ve sabit değil kültürel ve değişken olduğunu, evlilik kavramının aileyle değil keyifle ilgili olduğunu kabul ettiniz. Hayvanla evlilik bu kabullerin üzerine eklenen bir adımdır yalnızca. Şeytan küçük adımlarla sizi buraya kadar getirdi. Elçilerin uyarısını dinleseydiniz ilk adımları atmayacaktınız ve bugün böyle bir sorununuz olmayacaktı.

Bir başka bozulma süreci:

“Batı’nın tekniğini aldık, ahlakını da alalım; yani sekülerliği kabul edelim.”

19. yy Osmanlı’sının yöneticileri ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucularının attığı ilk adım sayılabilir.

“Birleşmiş Milletler’e üye olalım.”

Küçük ve simgesel bir adımdır. İlk bakışta bir olumsuzluk görünmemektedir ama bizi uluslararası hukuk, yani **uluslararası din** kavramına yaklaştırdığı görmezden geldiği için sekülerleşme sürecinin devamıdır.

“Artık çağdaş dünyanın bir parçasıyız, BM’nin bütün doğrularını kabul edelim.”

Önceki adımdaki körlüğün (veya kasıtlı kötülüğün) doğal devamıdır.

“NATO’ya üye olalım.”

SSCB’nin varlığında zorunlu olduğu düşünülmüş olabilir. Ama tövbe kapısı açıktır.

“Komünizm artık yok ama çağdaş dünyanın bir parçasıyız, NATO’da kalalım.”

Tövbe etmek gittikçe zorlaşıyor çünkü yanlış yönde adımlar atmaya sürdürüyor.

Bir başka bozulma süreci:

“IMF’den borç alalım.”

Geçici ve yakın (Ar. *dunya*) yardım, kalıcı (Ar. *ahira*) ekonomik güçlenmeye yeğlenmiştir. Küçük ama yanlış yönde bir adımdır.

“Dünya Bankası’na üye olalım.”

Yanlış yönde ikinci adım.

“Çağdaş dünyanın bir parçasıyız, küresel para dolaşımına kapımızı açalım.”

12 Eylül 1980 darbecileri ve ANAP’ın ülkeyi yanlış yöne ittikleri büyük bir yıkım adıdır. Sermayenin denetimsizce girip çıkması, faiz ve rant pompasının ülkenin içindeki varlığı dışarıya akıtmasıyla sonuçlanmıştır. Bugün ülkedeki üretim araçlarının çoğuna yabancıların sahip olması bu pompa sayesinde olanaklı olabildi.

“Çağdaş dünya öyle istiyor, AB’ye üye olalım.”

ANAP-DYP-DSP-RP-CHP-AKP çetelerinin yanlış yönde attıkları adımlardan biri. Para dolaşımına kapıyı açmak bu aşamaya gelmeyi kolaylaştırdı. AB ahlakının zihinlere egemen olması gençleri ülke için çalışma düşüncesinden yıldırıldı. Gümrük birliği ise yerli sermayenin güdük kalmasına ve üretim araçlarının yabancıların eline geçmesini kolaylaştırdı. İthal malları biraz daha ucuza alabilme olanağı ve “çağdaşlaşma” masalları, çoktanrıcı budala yığınların ağzına çalınan bir parmak bal oldu.

“Çağdaş dünya ne buyurursa istesek de istemesek de artık yapmak zorundayız.”

Tükeniş noktasıdır. Zorunluluk bildirirkenki dayanakları, önceki adımların her biri sonucunda bugün askeri, ekonomik ve kültürel olarak tükenmiş olmamızdır. O adımlar atılmasaydı, Kuran’ın “sizi dininizden döndürmek ve incitmek isterler” uyarısı dikkate alınsaydı tükenmiş olmayacaktık. Üstüne bir de Allah’ın kayırmasını hak etmiş olacaktık. Bugün sözgelimi İncirlik’i kapatmak, bundan elli yıl öncesine oranla çok daha zor bir harekettir çünkü aradan geçen zamanda bağımlılığımızı artıran birçok küçük adım attık. Yerli otomobil üretmiyoruz çünkü yukarıda özetlediğim adımların her biri ülkenin sermayesini, hammaddesini, teknoloji birikimini, yetmişmiş insan gücünü ve politik iradesini biraz daha tüketti. Hükümet ülkenin çıkarına olacak hiçbir adım atamıyor çünkü önceki adımlar nedeniyle ülke, uluslararası sermayenin sıcak parayı bir anda çekip ülkeyi on yıl sürecek berbat bir krize sokabileceği kadar kırılganlaştırdı. Şeytanın adımlarını izlememe buyruğu son derece anlaşılabilir, akla yatkın, matematiksel bir gerçeğe işaret ediyor. Kuran geçmişin öyküleri değildir, şimdi ve her yerde soluk alıp veren kanlı canlı gerçekliğin bildirisidir.

Uygarlıkların nasıl yükselip çöktüklerini okuduğumuzda bu örüntüyü uzun zaman ölçeğine oturabiliriz. Uygar toplumlarda sağ kalım sistemleri zamanla köklü değişikliklere uğrar. Zaten gezici yaşamdan yerleşik yaşama geçmek başlı başına köklü bir değişimdir. Bu durum her yeni kuşağın doğru yoldan birazcık daha sapmasına yol açar. Fazla değil, birazcık. Birazcık saptıktan bir şey olmayacağını düşünen kuşaklar ve bu birazcık saptmalar uzun zaman dilimlerinde bir araya geldiğinde bir bakarız toplum tanınmaz hale gelmiş, akken kara olmuş. Kişinin kötü alışkanlık edinmesi de aynı örüntüyü izler. Her seferinde birazcık daha... İşte bunu yaşamaması için toplumun bir doğru ahlak çıpasına, deyim yerindeyse direksiyonda sürekli küçük

düzeltilmeler yaparak düz gitmeyi sağlayacak bir düşünsel kuruma sahip olması gerekir. Kuran bize bunu sağlıyor. Kuran'ı okumada, tartışmada ve onun ilkelerini daha iyi uygulama konusundaki **süreklilik**... Kuran'ın *sabır* dediği budur. Yılmadan okuyacağız. Sonrasında yılmadan yorumlayacağız. Tartışma bitmez; yorumlardan birini uygulayacağız. Sonra uygulamayı iyileştirmeye çalışacağız. Bu sırada okumayı, muhalif yorumları tartışmayı, uygulama için yeni fikirler üretmeyi sürdüreceğiz. Bu hiç bitmeyecek bir çabadır. Bu deyim yerindeyse toplumu direksiyonu düzeltmeye zorlayan itkidir. Bu itkinin ısrarlı ve sürekli olması gerekir. Yoksa yaşanan küçük sapmalar düzeltilmeden kalır ve bir zaman sonra yoldan çıkıp yuvarlanırsınız.

Her kötülük yalandan doğar, her yalan kötülük doğurur.

“Neredeyse hepimiz, en azından bedeni sağlam olanlar toplumda işler edindiler. Ben kasabanın çevresindeki nizamiyelerden birinde haftada birkaç gün çalışıyorum. Bunun yanında okulda yemek hazırlama ve dağıtmaya yardım ediyorum. Hiçbirimiz aylık almıyoruz elbette. Galiba bunu anlaşmanın bir parçası olarak görüyoruz. Toplumun ayakta tutan veya öldüren bizim desteğimiz olacak. Bu gerçeğe gözümüzü açabilmemiz için, hepimizin sağ kalabilmesi için birbirimize insan gibi davranmamızın yettiğini fark edebilelim diye dev bir felaket gerekmiş olması beni pek üzüyor.” Jim Cobb, *Prepper's Long-term Survival Guide* (Kötü gün hazırlıkçısının uzun dönem sağkalım kılavuzu), 2014, sayfa 145.

Bu alıntı, modern uygarlığı sürdüren enerji, lojistik, temiz su, sağlık, asayiş gibi karmaşık sistemlerin aksadığı veya çöktüğü kriz durumlarına karşı hazırlıklı olmak isteyen, Amerikalının “prepper” dediği aileler için yazılmış bir kitaptan. Bu tür kitaplarda olduğu gibi uygulamaya yönelik formüller ve tavsiyeler var ama yazar ilgi çekici bir okuma olması için araya roman benzeri bir kurgu serpiştirmiş. Kurguda hazırlıkçı toplulukların kaçınılmaz çöküş gerçekleştikten sonra nasıl ayakta kalabildiklerini anlatıyor. Gözümüz açık olduğu sürece baktığımız her yerde Allah'ın ayetlerini görüyoruz. Doğal olarak bu alıntıyı okuyunca da aklımıza gelen ilk Kuran ayetlerinden biri herhalde şudur:

...Ve dalgalar her yandan onları kuşatır. Çepeçevre kuşatıldıklarını anlayınca dini yalnızca Allah'a özgüleyerek ona yakarışlarda bulunurlar: “Bizi bundan kurtarırsan kesinlikle şükredenler arasında olacağız!” Fakat onları kurtardığında hemen yeryüzünde haksız yere taşkınlık yapmaya başlarlar... 10:22-23

Bu Allah'ın bir ayetidir. Bu demektir ki usavuran herkes, kendisine Kuran bildirilmese bile örnekte görüldüğü gibi bunu keşfedebilir. Yazar, insanın zor durumda kaldığında, umutsuzlukla sınılandığında, ölüme yaklaştığında Allah'a, yani **gerçeğe** sığındığını anlamış. Çöküşü atlatan kasabalardan birini betimlediği üzere, modern çoktanrıcı sistemin doğrularının aslında yalan olduğunu insanların fark edebilmeleri ve gerçeğe teslim olmaktan başka çıkış yolu olmadığını anlamaları için büyük acılar çekmeleri gerekmiş. Bu acılar savaş, açlık, susuzluk, kaza veya afet nedeniyle lojistik zincirin uzun süre kırılması veya salgın hastalık biçiminde gelebilir.³⁴ Fırtınaya

³⁴ Hayır, Kovid bir salgın değildir. Kovid, “bizi davar gibi gütt” diyen modern çoktanrıcı toplumların hatalarından dönmeleri için son uyarılardan biridir. Salgın değil, salgın tiyatrosudur. Firavunun büyücülerinin ipleri ve değnekleridir; gözbağıdır. Çoktanrıcı modern toplumların bütünüyle gerçekdışı bir öyküye ne kadar kolay inandırılabilirliklerini gösteren bir ibrettir, Allah'ın hem cezası hem uyarısı hem dersidir. Ama kesinlikle bir “doğal afet” değildir. Kanıtımın ne olduğunu sormayın. Önceki yazılarımda kanıtların coronagercegi.com ve

yakalanan denizciler örneğinde bu davranış örüntüsü anlatılıyor. Büyük sıkıntı, tehlike ve ölüm korkusu geldiğinde insan gerçekdışı olanı bırakıp gerçeğe sarılır. Bunu yapabildiğine göre konfor zamanlarında ısrarla tuttuğu gerçekdışının gerçekdışı olduğunu biliyor demektir. Denizciler Allah'tan başka yakardıkları şeylerin, sözelimi boyunlarındaki muskanın, boş uğraşların, sahte ideolojilerin, anlamsız kibirlerin yalan olduğunu biliyorlar. Bildikleri içindir ki fırtınaya yakalanınca bunları bırakıp Allah'tan istemeye başlıyorlar. Bir başka deyişle gerçek olanı aramaya, gerçeği onaylamaya başlıyorlar.

Bir feminist kadınla bir erkek bir adada mahsur kalsa feminist kadın feministliği bırakır. Çünkü sağ kalmak için ikisi de ellerindeki sınırlı olanakları yalnızca ve yalnızca akla yatanı, gerçeğe uygun olanı, işe yarayanı, en iyi bildiklerini yapmak için kullanacaktır. Böyle bir kriz durumunda gerçekdışı bütün kuruntular bilerek veya farkında olmadan ortadan kaybolacaktır. Feminist kadın erkek egemen kültürden yakınmayı ve her türlü olumsuzluk için adamı suçlamayı bırakacak, eşitlik adı altında prenses gibi yaşama talebinden vazgeçecek, hesapsızca çalışacak ve adamlarla işbirliği yapacaktır. Adadan kurtulduklarında kadın yine feminist olmaya dönebilir, ayet bunu anlatıyor.³⁵

Öyleyse insanı çoktanrıcı yapan nedir? Elbette şeytana uymasıdır. İnsan şeytana uymaksızın kötülük edemez. Şeytanın yaptırıcı, öldürücü gücü yoktur. Yalnızca yalan söyleme gücü vardır.³⁶ Bu demektir ki önceki başlıklarda da örneklediğim üzere her bir kötülük bir yalanın sonucudur. Çok çalışan işçinin zam isteğini duyan patron, hemen o anda şeytandan "herkes bu ücrete çalıştırıyor" fısıltısını duyar. Yaptığı kötülük, duyduğu bu yalanın sonucudur. İşçi gerçeği dile getirmiştir: "Çok çalışıyorum; sana on, bana bir düşüyor; böyle olmamalı." İşveren şeytanın yalanını bu gerçeğe yeğlemiştir. Bunu yaparken gerçeğin gerçek, yalanın yalan olduğunu bilmektedir. Yoksa yaptığı şey kötülük olmazdı. Faizsiz borç veya sistem talebi her dile getirildiğinde modern çoktanrıcı toplumun şeytanları "faizsiz ekonomi olmaz" diyorlar. Sömürü bu yalana dayanıyor. Bu yalana bir kez aldandığımızda suç işlemiş, günaha girmiş oluruz. Aldanmayı sürdürüp faizi bir alışkanlık, yerleşik bir kurum, sistem ve ekonominin ayrılmaz bir parçası yaptığımızda artık zımba gibi bir çoktanrıcı toplum olmuşuzdur. Faiz döngülerinin şu veya bu nedenle geçici olarak aksayıp da içine atıldığımız ekonomik bunalımlar, denizcilerin yakalandığı fırtınaya benzer. Yeterince korkmuş isek ve başımıza alacak kadar aklımız kaldı ise sistemi daha gerçeğe uygun hale getirecek değişiklikleri konuşmaya başlarız. Bunu yapamadığımız sürece önce Allah'ın izniyle, iyilik için, gerçeğin yeniden egemen olması için, müminlere yer açmak için yeryüzünden yok oluşumuzu sonra da sonsuz ateşi hak ederiz.

Bu böyledir. Kuşkusuz, Allah Gerçektir. Ve kuşkusuz, ondan başka bir de ayrıca yakarışlarda buldukları şeyler gerçek değildir. Ve kuşkusuz, Allah Yücedir; Uludur. 22:62

De ki: "Kuşkusuz, efendim beni dosdoğru yola erdirmişti. Her zaman ayakta olan bir dine; gerçeğe aykırı şeylerden uzak olan İbrahim'in dinine. Çünkü o ortaklar koşanlar arasında değildi!" 6:161

coronaloji.com sitelerinde bulunabileceğini söyledim. Üstüne elestireldusun.wordpress.com'da bazı düşünsel alıştırmalar yaptım ama okumadan, anlamaya çalışmadan yargılamak isteyenler vazgeçmiyorlar.

³⁵ İnsana bir zorluk dokunduğunda, yan yatarken veya otururken veya ayakta bize yakarışlarda bulunur. Fakat sıkıntısını giderdiğinde, kendisine dokunan zorluk sırasında hiç yakarışlarda bulunmamış gibi davranır. Ölçüyü aşanlara yaptıkları işte böyle çekici gösterilir. 10:12

³⁶ İş bitirilince şeytan şöyle diyecek: "Aslında, Allah size gerçeğin sözünü verdi. Ben de size söz verdim ama sözümden döndüm. Sizin üzerinizde bir gücüm yoktu. Sizi yalnızca çağırdım; siz de bana uydunuz. 14:22

İbrahim'in dinini tek gerçek din yapan ayırım, hiçbir yalan barındırmamasıdır. İşin içine yalan girdiğinde ortak koşma da girmiş demektir. Uyduruk tanrılara uyduğumuz her bir an aslında şeytana uymuş oluyoruz. Bu yüzden tanrıları adlandırmanın önemi yok. Neyi ortak koşarsak koşalım özünde yalancıyı (şeytani) ortak koşmuş oluyoruz.

Gerçek onların isteklerine uysaydı gökler, yeryüzü ve içindekiler yıkılır giderdi. Hayır! Onlara öğretilerini getirdik. Yine de öğretilerinden yüz çeviriyorlar. 23:71

Eğer her ikisinde Allah'tan başka tanrılar da olsaydı, ikisinde de kesinlikle kargaşa çıkardı. Egemen Erkin Efendisi Allah, onların yakıştırmalarından ayırıktır. 21:22

Önceki bölümlerde örneklerini verdiğim üzere, kendi gönlünün isteğini gerçeğin yerine koymak isteyenler yerde ve gökte bozgun çıkmasına yol açıyorlar. Gerçeğin onların isteğine uymaması demek, Allah'ın bu yapılarına razı olmaması demek. Allah'ın razı olmaması demek hem şimdi hem de öldükten sonra cezasını vermesi demek. Bu ceza verildiği içindir ki yeryüzü yıkılıp gitmiyor ve İbrahim'in dini hep ayakta kalıyor. Çünkü bu ceza verildiği için yeryüzü yeniden iyilere miras kalabiliyor.

Dedi ki: "Madem öyle, hizmet ettiğiniz şeylere hiç bakmadınız mı? Siz ve önceki atalarınız? Artık onlar kesinlikle düşmanımdır!" 26:75-77

Sistemli yalan üreten kişi, kurum ve öğretiler tektanrıcıların düşmanıdır. Çünkü açıklamaya çalıştığım bilişsel süreçlerle bunlar herkesi çoktanrıcılığa çağıran ve zorlayan, tektanrıcılar için çemberi sürekli daraltan oluşlardır. Düşmanlarla birlikte, yan yana, "barış içinde" bulunmak tektanrıcı toplum için sürekli çatışma durumudur. Bunun sürmesi olanaksızdır. Sayısız ayette çoktanrıcıların da tektanrıcılarla barış yapmak gibi bir niyetlerinin çoğunlukla olmadığını biliyoruz. Öyleyse bir kez daha Batı Aydınlanması'nın ve modernizmin "farklılıkların barış içinde bir arada bulunması" anlatısının saçmalaktan ibaret olduğu sonucuna ulaşmış oluyoruz.³⁷

Modern yaşamdan tekil eş koşma örnekleri.

Örnek:

<https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/west-praising-malala-ignoring-ahed-171227194606359.html> Türkçesi: <https://kadimilim.wordpress.com/2018/04/18/bati-malalayi-alkislar-ahed-tamimiyi-neden-gormezden-geliyor/> Arşiv: <https://archive.ph/CYcu5>

Makale, çoktanrıcı Batı'nın feminizm tanrısı ile Siyonizm tanrısı arasında sıkışmasını anlatıyor. Siyonizm tanrısı feminizm tanrısını dövmüş anlaşılır.

Örnek:

[youtube.com/watch?v=XfRkBKAW80s](https://www.youtube.com/watch?v=XfRkBKAW80s) adresinde Gürkan Engin, Açikkuran sitesinin sahibiyle röportaj yapıyor. Bir Kuran çalışma sitesinin sahibine **neden reklam almadığını** soran kişiler

³⁷ Çoktanrıcılık ve tektanrıcılığın "dinsel" kavramlar olmadığını, yeryüzünde şu anda sürdürülen en büyük kavganın bu ikisi olduğunu hatırlatan ve bunu hiçbir "dinsel" gönderme yapmadan bildiren bir sürü kitap, makale ve şarkı sözüyle çevrilmiş durumdayız. Bir sözün şirkten söz etmesi için dinsel jargon içermesi gerekmiyor. Meraklısına bir örnek: <https://lightonconspiracies.com/must-mankind-bow-to-false-gods/> Arşiv: <https://archive.ph/bXlxA>

olduğunu öğreniyoruz. Bunların Kuran'ı okuyan kişiler olduğunu varsayıyorum. Okuyorlar ama çoktanrıcı olduklarının veya eşğinde olduklarının ayırında değiller. Açikkuran.com gibi bir güzelliği gören kişinin aklına bu sorunun gelmesi, onun artık para dinine iyiden iyiye girmiş olduğunun, paraya tapma noktasına geldiğinin kanıtıdır. Yaşamında bir güzellik bulur bulmaz onun para eşdeğerini düşlemek, para karşılığını aramaya başlamak, ondan para üretmenin yolunu düşünmeye başlamak paraya tapmaktır. Bunun tersi, çevresinde bir güzellik görünce kişinin Allah'ı düşünmeye başlamasıdır.

“Bu güzelliğe veya çirkinliğe ne tepki vermeliyim? Ne yapmalıyım ki bunun Allah'taki karşılığı iyi olsun? Bu fırsatın benim önüme çıkmış olmasının bir anlamı olmalı.”

Karşılaştırın:

“Bu güzelliğe veya çirkinliğe ne tepki vermeliyim? Ne yapmalıyım ki bunun para karşılığı iyi olsun? Bu fırsatın benim önüme çıkmış olmasının bir anlamı olmalı.”

Elbette geçim diye bir şey var. İşte para tapıncı da amacın geçim olduğunu unutunca ortaya çıkıyor. Bu unutuş küçük adımlarla, yavaş yavaş gerçekleşiyor. Küçük adımlarla amacın geçim olduğu unutturuluyor, zenginliğin kendisi amaç oluyor. “Daha fazlasını iste” sloganı basbayağı şeytandan gelir.

Örnek:

“Sosyal medya fenomeninden kapak gibi İstanbul Sözleşmesi cevabı geldi. CHP'lilerin elinden oyuncağı alınan çocuklar gibi ağladığını belirten bir kadın sosyal medya fenomeni, ‘Türkiye’de kadınlara şiddet yasal oldu’ diyenlere Anayasa’nın ‘Kadınlar ve erkekler eşittir’ maddesini hatırlattı. CHP Maltepe ilçe yöneticisinin barda bir kadını cinsel ilişkiye zorladığını ve CHP Ümraniye Gençlik Kolları Başkanı’nın yirmi yaşındaki bir kızı taciz ettiğini hatırlatan fenomen isim, ‘İstanbul Sözleşmesi bile kadınları sizin elinizden kurtarmaya yetmedi. Kendi partinizde kadınlara yapılan her pislığe sustunuz şimdi kalkmış kadın haklarından mı bahsediyorsunuz?’ dedi.”

Bu haber sitesi alıntısıyla midenizi bulandırdığım için özür dilerim ama çoktanrıcılığın zaten bir tektanrıcının midesini bulandırması gerekiyor. Bu resimde iki rakip/düşman kesim birbirini feminizm tanrısına (veya basitçe “kadın” adlı tanrıya) yeterince tapmamakla suçluyor. Hükümet kadın tanrısını Türkiye’nin resmi panteonuna zaten iyice yerleştirmişti. Bunu anayasa, ceza yasası, çalışma yasası, askerlik yasası gibi yasal düzeyde ve yürütme düzeyinde yaptı; yapıyor. Şimdi ayrıntısına girmeyeceğim bir nedenle bu dinin kutsal metinlerinden birini yok sayınca, bu dinin dindarları hükümeti bu tanrıya küfür suçu işlemekle suçladı. Bu dindarların içindeki CHP’li kesimi eleştiren haber konusu sosyal medya kullanıcısı ise CHP’lileri eleştirirken Gerçek Tanrı’yı değil, kadın tanrısını ölçüt yapıyor. Bu resimde Gerçek Tanrı’ya çağırın, yani kadın ve erkekle ilgili gerçekleri hatırlatan yok. İki çoktanrıcı kesim birbirini sahte bir tanrıya yeterince tapmamakla suçluyor.³⁸

Örnek:

³⁸ Korunmuş yörelerde veya siperler arkasında olmadıkça sizinle toplu olarak savaşamazlar. Kendi aralarındaki uyumsuzlukları çok zorludur. Onları birlik içinde sanırsın; oysa yürekleri darmadağındır. Bu böyledir. Aslında onlar aklını kullanmayan bir toplumdur. 59:14

<http://www.veryansintv.com/belediye-calisani-sokak-hayvanlarini-oldurecegini-soyledi/> Arşiv:
<https://archive.ph/RHWsq>

Başkan belediye çalışanının hem hasta olduğunu, raporu olduğunu söylüyor hem de işten atıyor. Hani eşitlik tanrısının engellilere, hastalara “pozitif ayrımcılık” buyruğu? Başkan Turgay Erdem mükemmel bir çoktanrıcı örneğidir. Erdem’in sözlerini çok dikkatli inceleyin. Ruh hastası ve yardıma muhtaç olduğunu düşündüğü adamı hayvanseverlik tanrısına kurban ediyor. O kişi hasta ise ceza ehliyeti bile yoktur ki, işten niye atılsın? Yok, hasta değilse adama iftira atmış oluyor. Bu “hasta” ve “raporlu” belediye işçisi eğer insanlara saldırmış olsaydı işinden atılmayacaktı, hastalığına verilecekti veya adli cezası neyse çekip işine devam edecekti. Turgay Erdem’in yaşadığı evrende “itlere dokunmayın” diyen hayvanseverlik tanrısı, “birbirinize haksızlık etmeyin” diyen Gerçek Tanrı’ya baskın geliyor. Bunun yanında “engellilere ayrıcalık tanıyın” diyen eşitlik tanrısına da baskın geliyor. “İşçi bizi daha önce sosyal medyadan tehdit etti” sözlerinden Erdem’in ve belediye yöneticilerinin bu işçiyi daha önce tehdit ettiklerinin işaretini alıyorum.³⁹ Sosyal medyadan kaşınarak harekete geçirilebilen Bursa polisi çoktanrıcıdır. Bursa Emniyet Müdürüne veya Valisine sorsak eminiz yeterli memur olmadığını söyleyecektir. Buna rağmen onca işin gücün içinde Türk Ceza Yasası’na göre hiçbir suç işlememiş, işleyeceğini de söylememiş olan bir adamı gözaltına alıp tehdit etmişler. Çoktanrıcıların şablon davranışıdır. Önce kafalarına göre bir ahlak belirlerler (örneğin Türk Ceza Yasası’nı seküler ilkelere göre yazarlar), işlerine gelmeyince o kurallara da uymazlar (örnekte görüldüğü gibi). Tıpkı çoktanrıcı ABD-İsrail toplumunun İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’ni yumurtlaması, sonra da terör bahanesiyle Guantanamo’da ve Gazze’de onu düzenli olarak çığnemesi gibi. Bu adam Bursa’daki bütün köpekleri çatır çatır öldürse polisin yapabileceği tek iş leş başına idari para cezası kesmektir. Tıpkı ormanda kaçak avlanan avcılara Jandarma’nın yaptığı gibi. Türk Ceza Yasası’nın hizmet ettiği tanrı her neyse, yalnızca bunu emreder. Ama çoktanrıcılar işlerine gelmeyince o tanrıyı da çığner, gönüllerinin kuruntusunu kovalarlar.⁴⁰ Bu gördüğümüz modern çağın kurulmakta olan engizisyonudur ve yakın gelecekte ağırlaşacaktır. Kadına vuran erkekler, insanın iyiliği için sokak iti öldürenler, kadına cinsel tacizde bulunduğu iddia edilen erkekler, “ırkçılar”, “Radikal İslamcılar” modern çağın cadılarıdır ve çoktanrıcı topluma göre bunlar insan sayılmazlar; yargısız ve hukuksuz infazı hak ederler.

Örnek:

Çoktanrıcılar (feministler) çıplak veya yarı çıplak veya cinsellik çağrıştıran zayıf kadın fotoğraflarıyla dolu reklamlara ve eğlence ürünlerine bakar, şişman kadınlara haksızlık edildiğini düşünürler. Bu ürünlerde şişman kadınlara da yer verilmesini talep eder, şişman kadınların vücutlarından utanmamaları gerektiğini söylerler. Tektanrıcılar da çıplak veya yarı çıplak veya cinsellik çağrıştıran zayıf kadın fotoğraflarıyla dolu reklamların ve eğlence

³⁹ Tam olarak firavun davranışıdır. Ayetleri dikkatle inceleyiniz, çoktanrıcılar tektanrıcıları kendileri gibi biliyor, onları kendi işledikleri suçlarla suçluyor, kendi şeytani güdülenmelerini onlara yakıştırıyorlar:

Dediler ki: “Atalarımızı üzerinde bulduğumuzdan bizi çevirmek ve bu topraklarda büyüklüğü elinize geçirmek için mi geldiniz? İkinize de inanmıyoruz!” 10:78

“İşte bu ikisi kesinlikle büyücü olmalı! Büyüleriyle sizi toprağınızdan çıkarmak ve örnek yaşamınızı yıkmak istiyorlar!” dediler. 20:63

“Size izin vermeden ona inandınız; öyle mi?” dedi; “Aslında o, büyücülüğü size öğreten ustanız olmalı. 26:49

⁴⁰ *“Allah yerine başkasına yalvaranlar, ortaklara bile uymazlar, sadece sanıya uyarlar. 10:66*

ürünlerinin haksızlık olduğunu söylerler. Ama bu şişman kadınlar değil herkese yapılmış bir haksızlıktır. Çünkü kadın cinselliğinin ve çıplaklığının toplum içinde var olmaması gerektiğini söyler, bu ürünleri tüketmezler. Bu örnekte çoktanrıcıların Allah'a eş koştukları sahte tanrı, eşitlik tanrısıdır. Eşitlik tanrısı iyilikle ilgilenmez. Sefalette de alçaklıkta da eşitliği buyurur. Sözelimi bunun yanına bir de feminizm tanrısını ekleyenler bir yandan bunu yaparlar, bir yandan da şişman ve kısa boylu erkeklerin çirkin olduklarını ima eder, onları vücutlarından utandırmaya çalışırlar. Yani sefillikte eşitliği savunurlarken bile aslında eşitlik adı altında kadının üstünlüğünü savunurlar.

Tanrı heykellerinin konulduğu sunaklar nerede?

Roma'nın çoktanrıcıları tapınaklardaki veya evlerindeki sunaklara tanrı heykelleri koyarlarmış. Bunlara *lararium* deniyor. Son dönemlerde aldığı geleneksel biçim bildiğimiz cami mihrabı biçimiyle aynı. Fransız meclis salonunda Aydınlanma tanrılarını aynı duvar oyuntularının içinde görebilirsiniz. Yahudiler Roma'dan etkilenip havraya bu oyuntuyu koymuş ama onlarda tanrı heykeli olmadığı için buraya kutsal nesne olan Tevrat yazmasını koymuşlar. Hristiyanlar bu oyuntuları kiliselerde sürdürmüş, zamanla öğreti bozuldukça buraları İsa ve Meryem heykelleriyle doldurmuşlar. Bugün Hindular tanrı heykelciklerini evlerinde *larariumu* andıran raflara koyuyor, önüne geçerek tapınıyorlar. Bunlar evin en kutsal, sakınılan, temiz tutulan köşeleri oluyor.

Peki, bugünün çoktanrıcılarının sunakları yok mu dersiniz? Ortalama bir ailenin salonuna baktığınızda görürsünüz. Başköşede televizyon vardır; şaşmaz. Bu çok işlevli bir sunaktır. Ailenin her bireyi kendi tanrısını orada arada bir veya sık sık görür. Futbol maçı, borsa raporu, Ulusa Sesleniş, kadın övgüsü, erkek sövgüsü, modern çağın dinadamları olan bilimadamlarının röportajları, doktorcuklar, Korona raporu ve diğerleri... Din sunağa sığmaz elbette ama sunak, sahte tanrılar çağırarak ve onların buyruklarını dinlemek için sık kullanılan bir köşedir.

Modern tanrıların mitolojisi...

Yunan mitolojisi ünlüdür, bilirsiniz. Tanrıların televizyon dizisi gibi bitmeyen öyküleri vardır. Bu masalların ilk bakışta karmaşık görünecek bir soyut kavramlar ve nedensel bağlantılar örgüsünü kolay akılda kalması amacıyla yazıldığı bellidir. Zamanla aktarımda yapılan hatalar öyküleri daha da karışık ve tutarsız hale getirmiş olmalıdır. Her gün kalabalıklaşan modern tanrılar meclisinin aralarındaki karmaşık ve kimi zaman aksayan ilişkileri öğretebilmek için Yunan efsanelerine benzer öyküler yazmak zor olmasa gerek.

Örneğin Yenilik diye bir tanrımız var. Güçlü tanrılardan olan İlerleme'nin kızıdır. Efsaneye göre İlerleme, Bilim'le evlenir. Yenilik adında bir kızları, Teknoloji adında bir oğulları olur. Yenilik'in doğuştan gelen bir hastalığı vardır. Belli süre sonunda bütün bildiklerini unuttur ve başa, eskiye döner. Bu yüzden dokuma tezgahında ürettiği kumaşlar bir süre sonra eskiden ürettiği kumaşlara benzemeye başlar. İlerleme ve Bilim, kızlarının bu durumuna çok üzülür, Teknoloji'yi kız kardeşine göz kulak olması için görevlendirirler. Teknoloji arada bir Yenilik'in önündeki dokuma tezgahını biraz daha gelişmiş olanıyla değiştirir. Böylece eski kumaşları yeniden üretmeye başlasa bile dokunma biçiminde farklılıklar olmasını sağlar. Efsaneye göre döngü, ailenin çağlar önce zincire vurduğu dağ canavarı Ekoloji'nin hastalanıp ölmesiyle sona erer. Çünkü Yenilik'in dokuma tezgahı Ekoloji'nin dişlerinden, dokudukları ise Ekoloji'nin kıllarından yapılmaktadır.

Şimdi böyle öyküler anlatmıyor olmaları modern toplumların çoktanrıcı olmadıkları veya bir tanrılar mitolojisine sahip olmadıkları anlamına gelmez.

Ezici çoğunluk çoktanrıcıdır.

Bugün yeryüzünde çoktanrıcılığın egemen ve baskın olduğundan kuşkulananlara şöyle bir sağlama yapma yöntemi öneriyorum: Kötü şeyler oluyor mu? Kesinlikle. Çok kötü şeyler, tarifi sözcüklere sığdırılamayan haksızlıklar, konuşmanın bile zor olduğu çirkinlikler oluyor. Buraya kadar anlaştıysak şunu soruyorum: Böyle acılı bir yeryüzünde egemenlerin kötüler olması gerekmez mi? Kötülerin egemen olduğu yerde kötülük, yani kötü düşünce ve kötü eylem de egemen olur. Bu durumda bütün uygar toplumların var güçleriyle bu kötülükleri ayıplıyor, kınıyor, protesto ediyor, bunlara direnmede yardımlaşıyor olmaları gerekirdi; eğer büsbütün yok etmeye güçleri yetmiyorsa. İşte bunu göremiyoruz. Böyle bir tepki yok. Kötü olduğu konusunda uzlaşmış kişilere ve irade odaklarına yönelmiş, askerlerin ellerindeki mızraklar veya oklar gibi hepsi aynı yönü, şeytanın yönünü gösteren bir öfke yok. Yönlü ve kararlı, vektör biçiminde bir öfkenin ve nefretin yokluğu çoktanrıcılığın egemenliğinin belirtisidir. Eğer çoğunluğun iyi olduğu yerde yalnızca Bolu Beyi kötüyse öfkenin, bedduanın yönü bellidir. Bey belki şimdilik indirilemez ama herkes neyin ne olduğu konusunda uzlaşmıştır. Çoğunluğun iyi olduğu bir dünyada ABD kötüyse öfke vektörleri orayı göstermeliydi ama bunu göremiyoruz. ABD'yi kötü adam gösteren o uyduruk anketlere takılmayın, onlar gerçekte olması gereken öfkenin binde birini gösteriyorlar. Piyasada tekel olmuş şirketlere yönelen bir öfke değil, tersine işbirliği görüyoruz; oysa bunların hepsi zalimdir. Toplumların çoğunda kötülük kaynaklarıyla pek çok noktada uzlaşma eğilimi var ki, sonuçta o öfke vektörleri oluşmuyor. İşler hep kötüye gidiyor. Çoğunluğun iyi olduğu, yani çoğunluğun tektanrıcı olduğu bir yeryüzünde işler kötüye gitmez. Ben bir adım öne geçip bu önermeyi "nitelikli azınlığın tektanrıcı olduğu bir yeryüzünde..." olarak düzeltiyorum. Çünkü ödün vermeyen tektanrıcı bir azınlık, çoktanrıcı çoğunluğa üstün gelir.⁴¹ Gelemediğine göre **ezici çoğunluğun** eşkoşucu olduğu bir zamandayız demektir.

Bu sağlama yöntemini beğenmediyseniz tersinden gitmeyi öneriyorum. Aynı soruyu tersten soruyorum. Eğer çoktanrıcılık bu değilse nedir? Çoğunluğun veya nitelikli azınlığın tektanrıcı olduğu bir toplum böyleyse, Kuran'da örneği verilenler gibi bir çoktanrıcı toplum bugün nasıl olurdu? Tanrı'nın her gün daha ağır cezalandırdığı, üzerine pislik yağdırdığı toplum bu değilse hangisi? Ucuz Hollywood kurgularındaki gibi sokakta herkesin birbirini doğradığı bir toplum mu düşünüyorsunuz? Olmaz; birincisi Kuran'da böyle bir örnek yok, ikincisi böyle bir toplumun var olamayacağını herkes biliyor.

⁴¹ Ey peygamber! İnananları savaşa yüreklendir. Aranızda dirençli yirmi olsa, iki yüze üstün gelir. Aranızda yüz olsa, nankörlük edenlerden bine üstün gelir. Çünkü onlar, anlamayan bir toplumdur. Allah sizde güçsüzlük olduğunu bildiği için, sizden azaltmıştır. Aranızda dirençli yüz olsa, iki yüze üstün gelir. Aranızda bin olsa, Allah'ın izniyle iki bine üstün gelir. Çünkü Allah dirençli olanlarla birlikte dir. 8:65-66

Cokus.wordpress.com adresinden aldığım yukarıdaki karikatür çoktanrıcı toplumlarda kötülüğün nasıl görünmez hale getirildiğini gösteriyor. İyilik etme niyetiyle yola çıkan Süpermen cezalandırarak kimse bulamıyor çünkü cezalandırmaya kalktığı herkes suçu "sisteme" atıyor. İşler kötü gidiyor, insanlar acı çekiyor ama cezalandırılacak bir kötülük yok! Veya ülkede her şey ters gidiyor ama hepsinin sorumlusu hükümet! Böyle bir şey olabilir mi? Çevrenize dikkatli bakın; bu saçmalığa inanan çok kişi bulacaksınız. Ateistlere ve kendini doğrulama uzmanı diye pazarlayanlara dikkatli bakın, ne kadar **kurumsal kötülük** haberi varsa hepsini de "komplo kuramı" diye yok sayarlar. Bu aslında ezici çoğunluğun çoktanrıcı olduğunun işaretidir. Her kötü kendini tanrıların buyruklarını yerine getirdiğini öne sürerek savunuyor. Böylece Kuran'dan habersiz, yani şirkin ne olduğunu anlamamış bir Süpermen'in cezalandıracağı hiç kimse kalmıyor... Oysa burada eline geçirdiklerinin hepsi de kötüdür.

Yukarıdaki fotoğrafta görüntüde acayip bir şey yok ama görüntünün arkasındaki tinselliği düşününce eşkoşma ortaya çıkar. Bu binayı yaptıran kişi Allah'a kulluk bilincinde ve niyetinde değildir. Birden çok tanrıya kulluk etmeye çalışmıştır. Ticaret veya perakendecilik kötü değildir elbette. Ama Allah'ın adının anılıyor, yani onun ahlakının öğütleniyor veya uygulanıyor olması gereken mescidi ticarethanenin bir uzantısı olarak tasarlayıp yapan irade temiz bir irade olamaz. Bu tasarım, yaşamı iş yaşamı, özel yaşam, tinsel (spiritüel) yaşam vb. bölüntülere ayırmış, her birine özerk bir ahlak yakıştırmış, dolayısıyla birden fazla tanrıya kulluk etmeyi kural olarak yerleştirmiş anlayıştan doğar. Hani tarih kitaplarında anlatılan, denize açılınca Poseidon'dan, çiftliğe dönünce Gaia'dan yardım bekleyen o Yunandan hiçbir farkı yoktur. O da yaşamı deniz yaşamı, çiftlik yaşamı, cinsel yaşam vb. ayırmıştı. Poseidon'un ve Gaia'nın doğrularının çeliştiğini biliyordu. Evrenin tek bir efendisi olduğunu biliyordu. Fotoğraftaki bu garip yapıyı yapan kişi, buranın minaresine baz istasyonu diken şirket adamı, burada çalışan imam, buraya girip çıkan cemaat... Orada Poseidon'a ayrı, Gaia'ya ayrı kulluk edildiğinin ayırında olmayan aymazlardır. İncil'i ilk okuduğumda "tapınakta bankerlerin ne işi var?" diye düşünmüştüm.⁴² Tapınağa nasıl girebilmişler ve bu nasıl normal sayılmış acaba? Şeytanın küçük adımlarıyla olmuş işte... Yukarıdaki tapınağa banker değil marketçi girmiş, çok mu farklı? İbrahim'in Tanrı'nın Ocağı'nı temiz tutması, yerleri süpürmesi demek değildi herhalde.⁴³ Temiz tutmaktan kasıt bu gibi kirlenmelere izin vermemesiydi. Bunu söylerken simgelere gerçekçi olmayan zorlama anlamlar yüklemiyorum. İşlevsel olan şeyleri simgeleştirmeye de çalışmıyorum. Yalnızca olgunun

⁴² İncil, Matta 21/12-13 İsa, tapınağın avlusuna girerek oradaki bütün alıcı ve satıcıları dışarı kovdu. Para bozanların masalarını, güvercin satanların sehpalarını devirdi. Onlara şöyle dedi: "Evime dua evi denecek' diye yazılmıştır. Ama siz onu haydut inine çevirdiniz!"

⁴³ İbrahim'e Ev'in yerini gösterdiğimizde: "Hiçbir şeyi bana ortaklar koşma! Tavaf edenler, ayakta duranlar, eğilenler ve secde edenler için evimi temiz tutun!" 22:26

gerçekliğini dile getiriyorum. Bu yapı başlı başına bir eşkoşma anıtı olmayabilir. Böyle adlandırılıp adlandırılmayacağı çok da önemli değil. Önemli olan bu yapıların içimizde normal bir şeymiş gibi var olmasının bize anlattığı şeydir. Bu yapılar birer belirtidir, hastalığı haber verir. Bunlar çöküşe (Ar. *helak*) ve ateşe olan yakınlığımızı bildiren göstergelerdir. Allah'ın dininin, yani **tektanrıcı** ahlakın bildirilmesi ve/veya uygulanması için kullanılan bir yapıda (Kuran *mescit* der) market olmasına izin verilmezdi.

“Biz de Müslümanız ama hiç böyle aşırı yorumlar duymadık.”

Bu sayfada maruz kaldığınız yorumları başka yerde görmemiş olabilirsiniz. Yukarıdaki cümleyi içinizden geçirebilir veya bir başkasından işitebilirsiniz. Size bunu söyleyerek “önüne gelen herkesi müşrik diye damgalayan” bir blogcuya kulak asmamanızı tembih etmeleri olasıdır. Bunların radikal veya aşırı yorumlar olduğuna sizi inandırmaya çalışırlar. Allah bizi Kitap'ta “hepinizi yok ederim, ateşe atarım” diye açıkça tehdit ediyorken yüzlerce yıldır yanı başımızda olup bitenlerin işlerin olağan seyri olduğuna sizi inandırmaya, rahatlatmaya çalışırlar. Kıyamet tarikatlarının, eskatolojik hareketlerin, aşırı fikirlerin her dönem var olduğuna sözü getirerek mesajın yakınlığına ve gerçekliğine gölge düşürmeye çalışırlar. Yaşam biçimimizi **kökten** gözden geçirmeye çağıran mesajı yanlış yaşam biçimlerinin bir bileşeni yaparlar (örneği hemen yukarıdaki fotoğrafta). Hani özellikle komünizm sonrası dönem için hep denir ya:

“Sistem, sistem karşıtlığını bile kendi içine alarak evcilleştiriyor. Kendini solcu sanırken aslında kapitalizmi, kendini anarşist sanırken aslında hiyerarşiyi içselleştirmiş oluyorsun. Sistem sana parti kurup, seçimlere katılma seçeneği vererek seni kendi içinde eritiyor. Düzenin bir parçasına dönüşerek düzen muhalifi olduğuna sanmaya başlıyorsun.”

İşte bu saptama uygar toplumlarda elbette **aykırı ve radikal bir fikir** olması nedeniyle tektanrıcılık için de geçerlidir. Bütün uygar toplumlar potansiyel olarak çoktanrıcıdır. “Sonsuza dek yanacaksın”dan daha korkutucu, daha radikal bir tehdit olamaz; yani bu düşünülebilecek en büyük tehdittir, son noktadır. Ama çoktanrıcılık öyle güçlü bir hipnoz dalgası yayıyor ki, böyle bir uyarıyı bile evcilleşmiş ve tapınak köşelerinde uyuklar halde dinlerken buluyoruz kendimizi. Sonra tapınaktan çıkıp bizi yakacak işlere kaldığımız yerden devam ediyoruz. “Gözleri var görmezler, kulakları var duymazlar” cümlesinde bu hipnozun gücüne işaret ediliyor. Şöyle düşünün: Elinde çekiç, patlamamış bir bombanın başlığına vurup duruyor. “Yapma, her an patlayabilir” diyorsunuz, “evet anladım, biliyorum, ben de sendem, lailaheillallah” deyip vurmaya devam ediyor. Hipnoz bu kadar güçlüdür.

Aykırılık ve radikallikle suçlamaya başladılar mı kişiselleştirmeden durmazlar elbette. “Selim akıllı uslu çocuğu, sonra kendini dine verdi, kayışı kopardı...” Bu, Şuayb'a dediklerinin aynısıdır:

Dediler ki: “Ey Şuayb! Atalarımızın hizmet ettiklerini veya mallarımız konusunda dilediğimizi yapmayı bırakmamızı senin salâtın mı zorunlu yapıyor? Ashında yumuşak huylu ve akli başında birisin!” 11:87

“Ey Şuayb!” dediler; “Söylediklerinin çoğunu anlamıyoruz... 11:91

“Selim acaba tarikatlara mı girdi, kimlerle görüşüyor, beynini mi yıkadılar ki?” Beyin yıkama dedikleri, Kuran'ın büyülenmek (*saharu, sihir*) dediğinin aynısıdır:

Seni hangi amaçla dinlediklerini ve kendi aralarında gizli konuşurlarken ne söylediklerini biliyoruz: “Yalnızca, büyülenmiş bir adamı izliyorsunuz!” 17:47 Ayrıca 17:101, 25:8, 26:153,185.

Bu rahatlatıcılar son çare olarak konuyu tektanrıcılığı arayan kişinin ruhsal durumuna getirir, deli gömleği giydirmek için ellerini ovuşturmaya başlarlar. Uzman psikiyatrimız yorumluyor:

“Bu aşırılıklar çoğunlukla yalnız kalmış, uyum sağlayamamış nörotik kişilerden çıkıyor. Sevgi dolu bir ortamda büyümemiş, kendilerini ait hissedecekleri bir alt kültürden yoksun kalmış gençler, kendi başarısızlıklarıyla yüzleşip yetersizliklerini gideremeyince bu türlü aşırı ideolojilere sürükleniyorlar. Ana babalar çocuklarına sahip çıksın. Hükümetimiz bilimsel eğitim versin. Gençlerin kaynaşma olanaklarını artırsın, sporu, sanatı yaygınlaştırsın. Gezsınler, dünyada kaç türlü din olduğunu, tek doğrunun kendi bildikleri doğru olmadığını görsınler, farklılıklara saygı göstermeyi öğrensınler...”

Şu ayetlerdeki uzmanlar da aynısını söylemişler:

Toplumu arasındaki nankörlerin ileri gelenleri şöyle dediler: “Bizler gibi bir insanoğlundan başkası olmadığını görüyoruz. Aramızdaki ilkel düşünceli en düşük kimselerden başkasının seni izlemediğini de görüyoruz. Zaten bize karşı bir üstünlüğünüz olmadığını da görüyoruz!” “Hayır, sizin yalancı olduğunuzdan kuşumuz yok!” 11:27

Toplumu arasındaki büyüklük taslayanların ileri gelenleri, güçsüz bırakılmış inananlara şöyle dediler: “Salih’in efendisinden gönderildiğine gerçekten güveniyor musunuz?” 7:75

“Ey Şuayb!” dediler; “Söylediklerinin çoğunu anlamıyoruz. Aslında seni aramızdaki güçsüz birisi olarak görüyoruz. 11:91-92

“Sana mı inanacağız; zaten seni izleyenler en aşağı tabakadan olanlar?” dediler. 26:111

[Firavun:] “Yoksa ben, ne demek istediğini bile anlatamayan şu zavallıdan daha iyi değil miyim?” 43:52

Üstelik “İnsanların inandıkları gibi siz de inanın!” denildiğinde şöyle derler: “Akılsızların inandığı gibi inanalım; öyle mi?”... 2:13

Seni gördüklerinde, yalnızca alay ediyorlar: “Allah’ın elçi olarak gönderdiği bu mu?” 25:41

